

Proud Member of
AlliottGlobalAlliance®

ד. כהן את ר. כהן ושות' רואי חשבון
D. Cohen, R. Cohen & Co. C.P.A. (ISR.)

סוף שנת המס 2025 לקראת שנת 2026

www.alliott.co.il

לקוחות וידידים יקרים,

כמידי שנה אנו שמחים להגיש לכם חוברת מקצועית המרכזת מידע עדכני וחשוב לבעלי עסקים.

המשק הישראלי מתמודד בהצלחה בשנים האחרונות מול האיומים שנובעים מהמלחמה המתמשכת, מחוסר יציבות עולמית ובשנתיים האחרונות גם מאנטישמיות הולכת וגוברת.

החוסן הכלכלי שמגלה המשק הישראלי, מתבסס על יכולתם של העסקים להתאים את עצמם לשינויים התכופים, חוסר יציבות ואי וודאות שבאה לידי ביטוי גם בתחום המיסוי.

במסגרת הניסיון להגדיל את תקציב המדינה, עברו בכנסת חוקים אשר כרוכים בשינוי הרגלים והמצדיקים חשיבה מחודשת. כך למשל תיקון 277 מה-31.12.2024, משליך על התשובות לשאלות כגון האם כדאי לפתוח חברה, כיצד להתנהל מול מס הכנסה והביטוח הלאומי ועוד.

במסגרת התיקון האמור, הורחב משמעותית מיסוי "חברות המעטים" ובעלי מניותיהם. כך, הורחבו הוראות סעיף 62א לפקודת מס הכנסה, הקובעות מצבים בהם רווחי "חברות המעטים" יחוייבו במס הכנסה לפי השיעורים המוטלים על יחיד ולא בשיעור מס החברות, כאשר הן נחשבות ל"חברות ארנק" או שיש להן רווחיות עודפת (מעל 25%).

בנוסף, התיקון קובע מיסוי על הרווחים הבלתי מחולקים שנצברו "בחברות מעטים" וקובע נוסחה לחלוקת העודפים כתחליף לתוספת המס שבחוק.

אלו רק חלק מהשינויים הדרמטיים בחקיקה החדשה.

נושא נוסף שבו קיימת מהפכה של ממש הוא השימוש בבניה מלאכותית בעסקים. מדובר בכלי זמין, שלו יתרונות רבים בקבלת מידע וניתוחו, קיצור תהליכים ואף חסכון בכוח אדם.

עם זאת, השימוש בכלי, טומן בחובו סיכונים גדולים, הוא אינו תמיד מעודכן בשינויים התכופים ובמשמעויותיהם, ובשום מקרה אינו יכול להוות תחליף לבקרה מקצועית, בעיקר בתחום תכנון המס.

הבניה המלאכותית אינה יכולה להחליף היכרות מעמיקה עם העסק שלכם ועם הצרכים הייחודיים שלו. החלטות מיסוי טובות מתקבלות רק לאחר בחינה מקצועית, מקיפה ומותאמת אישית.

ניתן להיעזר בנו ליעוץ שוטף ולבחינה תקופתית של ההתאמות הנדרשות לעסק שלכם, שכן בימים של חוסר ודאות אין תחליף לליווי אישי ומקצועי אשר יקל עליכם להתמקד בניהול מיטבי של הפעילות העסקית, בצמיחה ובשגשוג.

בברכה,

ד. כהן את ר. כהן ושות'
רואי חשבון

אתר הקבוצה: www.alliott.co.il

צוות המערכת (לפי סדר א"ב):

מומי אליאס רו"ח, דוד בירנדורף, משה כדר עו"ד רו"ח,

חגית ליברמן פלס רו"ח, אריאל פטל רו"ח, פסיה פריידין רו"ח, רחלי קוממי רו"ח.

כל הזכויות שמורות לאליוט גלובל ישראל. אין לצלם או להפיץ ללא אישור בכתב מהמחברים. העלון ונספחיו מיועדים למתן מידע כללי בלבד ואין לראות בהם חוות דעת או יעוץ מקצועי. אם דרושים לכם הסברים נוספים או הדרכה כלשהי, נבקשכם להתקשר למשרדנו

תוכן עניינים

עמוד

חלק א - מיסוי היחיד

1	שיעור המס השולי המרבי ליחיד
1	מיסוי על בסיס פרסונלי
2	הכנסות של יחיד מהשכרת דירה למגורים בישראל
5	קיצוז הפסד עסקי כנגד הכנסות ממשכורת
5	נקודות זיכוי לחיילים משוחררים
6	נקודות זיכוי ליחיד שמסיים לימודים לתואר אקדמי או לתעודת מקצוע
7	נקודות זיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב במוסד סיעודי
7	נקודות זיכוי נוספות עבור ילדים
9	מיסוי מלגות
10	הכנסות מהימומים, הגרלות ופרסים
10	חישוב מס נפרד לבני זוג העובדים ביחד
11	עסק זעיר
12	הקלות במיסוי לעולים חדשים ולתושבים חוזרים
13	תרומות למוסדות ציבוריים ולקרן לאומית
13	מיסוי משיכות בעלים, חברות ארנק ורווחיות עודפת

חלק ב - הוצאות

18	תשלום הוצאות שכר והוצאות סוציאליות על בסיס מזומן
18	תשלום פיצויים ומענקי פרישה
19	חובות אבודים
20	מכירת מלאי מת או שתנועתו איטית
20	מכירות בין-חברתיות
20	מוניטין
20	חובת ניכוי מס הכנסה במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים
22	נסיעה עסקית לחו"ל
23	ניכוי בשל דמי ביטוח לאומי לעצמאים
23	מתנות ושי לחג
24	אירוח
24	הוצאות כיבוד

עמוד

24	הוצאות לינה בארץ (כולל ארוחת בוקר)
25	היבטי מיסוי בגין ימי גיבוש לעובדים
26	הוצאות ביגוד
27	הוצאות אחזקת טלפון שאינו נייד
27	הוצאות אחזקת טלפון נייד (סלולרי)
28	הוצאות אחזקת רכב

חלק ג - מיסוי שוק ההון ורווחי הון

32	שיעורי מיסוי שוק ההון ורווחי הון לחברות
32	שיעורי מיסוי שוק ההון ורווחי הון ליחידים
35	חובת דיווח על רווחי הון ממכירת נכס ותשלום מקדמה
35	קיזוז הפסדי הון

חלק ד - מיסוי מקרקעין

37	מס רכישה
37	הכרה בהוצאות ריבית על משכנתא
38	מס שבח
39	הקלות ממס השבח
40	קיזוז הפסדים
40	חובת דיווח על הקצאת מניות באיגוד מקרקעין
41	פטורים ממס שבח
43	מתנות לקרובים

חלק ה - מס ערך מוסף

44	חובת דיווח מקוון
44	עוסק פטור
45	החובה לדרוש חשבונית מס ואי תשלום במזומן
45	החוק לצמצום השימוש במזומן
47	דיווח על בסיס מזומן לנותני שירותים ויצרנים קטנים
48	קבלן מבצע - מועד הוצאת חשבונית מס
48	האיסור לדרוש חשבונית מהספק בטרם שולמה התמורה
49	טבלת שיעורי מס ערך מוסף מיום פרסומו של החוק ועד היום
49	הוראות מס ערך מוסף בנוגע לכלי רכב
50	קטנועים ואופנועים - היבטי מס ערך מוסף

עמוד

חלק ו - דיווחים והודעות לרשויות המס

51	 חובת דיווח על רווחי הון ממכירת נכס ותשלום מקדמה
51	 חובת דיווח על הקצאת מניות באיגוד מקרקעין
51	 חובת דיווח על תכנוני מס, חוות דעת ועמדות מס
52	 רשימת תכנוני מס החייבים בדיווח

חלק ז - פעולות שיש לבצע ביום 31 בדצמבר 2025

54	 מפקד המלאי
56	 פרויקטים או עבודות בביצוע
56	 פנקסים חדשים
56	 שמירת מסמכים
57	 ספירת קופה

חלק ח - תשלומים שניתן לבצע לאחר סיום שנת המס 2025

58	 תשלומים לבעלי שליטה
58	 תשלומים לתושבי חוץ

חלק ט - חיסכון פנסיוני

59	 חיסכון פנסיוני - הגדרות
60	 הטבות מס לשכירים ועצמאיים
62	 כללי משיכה של כספי תגמולים מתוכניות קצבה
63	 כללי משיכה של כספי תגמולים הוניים
63	 כללי משיכה נוספים של כספי תגמולים
64	 קרן השתלמות
65	 אובדן כושר עבודה
66	 ניכוי הוצאות סוציאליות
66	 בעלי שליטה
67	 פריסת מס
69	 חיסכון פרט
70	 הטבות נוספות לתוכנית חיסכון
70	 הפקדות חד פעמיות לתוכנית במעמד עצמאי במסגרת תיקון 190
71	 קצבה בגיל פרישה
72	 תשלומים פטורים וקצבה מוכרת
73	 פנסיה חובה לעצמאי
76	 טופס 161 החדש

עמוד

חלק י - ביטוח לאומי

80	דמי ביטוח לאומי
83	קריטריונים לקביעת מעמד המבוטחים בביטוח הלאומי
85	מגדר ומצב משפחתי
86	סוגיות מיוחדות בחוק הביטוח הלאומי
89	החייבים בתשלום דמי ביטוח
90	הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח
92	ביטוח נפגעי עבודה וביטוח מתנדבים - ללא מגבלת גיל
92	סוגי פגיעה בעבודה
95	קצבאות נכות מעבודה ומענק נכות מעבודה
97	תיקונים בתגמולי מילואים בתקופת החירום

חלק יא - דיני עבודה

106	כרטיס עובד
106	חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), תשס"ב-2002
107	מספר שעות העבודה בערבי חג
107	תשלום עבור ימי חג
107	עבודה ביום שבת
108	מילואים
108	הריון ולידה
111	אימוץ ילדים
112	הודעה בכתב מעובד שהתפטר
112	חובת דיווח על תאונת עבודה
113	חובת ניהול פנקס שכר ותלוש שכר
113	הודעה מוקדמת
114	ימי חופשה שנתיים
115	דמי מחלה
115	דמי הבראה
116	מודעה בדבר שכר מינימום
116	העסקת נוער בחופשות
117	צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק

חלק יב - נספחים

119	גיליון ספירת מלאי
120	גיליון ספירת קופה
121	פירוט מספר הקילומטרים בתחילת השנה ובסופה
122	דוח נסיעה לחו"ל

חלק א - מיסוי היחיד

שיעור המס השולי המרבי ליחיד

שיעורי המס לשנת 2025

מדרגות המס על הכנסות מיגיעה אישית

שיעור המס	הכנסה שנתית (בש"ח)	שיעור המס	הכנסה חודשית (בש"ח)
10%	עד 84,120	10%	עד 7,010
14%	מ-84,121 עד 120,720	14%	מ-7,011 עד 10,060
20%	מ-120,721 עד 193,800	20%	מ-10,061 עד 16,150
31%	מ-193,801 עד 269,280	31%	מ-16,151 עד 22,440
35%	מ-269,281 עד 560,280	35%	מ-22,441 עד 46,690
47%	מכל שקל נוסף	47%	מכל שקל נוסף

מדרגות המס על הכנסות שאינן מיגיעה אישית

שיעור המס	הכנסה שנתית (בש"ח)	שיעור המס	הכנסה חודשית (בש"ח)
31%	עד 269,280	31%	עד 22,440
35%	מ-269,281 עד 560,280	35%	מ-22,441 עד 46,690
47%	מכל שקל נוסף	47%	מכל שקל נוסף

מס נוסף על הכנסות גבוהות - מס יסף

על פי סעיף 121ב לפקודה, יחיד אשר הכנסתו החייבת בשנת המס עלתה על 721,560 ש"ח (60,130 ש"ח לחודש) יהיה חייב במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת העולה על הסכום הנ"ל בשיעור של 3%. "הכנסה חייבת" - כהגדרתה בסעיף 121ב לפקודה.

יחיד אשר הכנסתו החייבת ממקורות הוניים בשנת המס עלתה על 721,560 ש"ח, יהיה חייב במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת ממקורות הוניים העולה על הסכום האמור, בשיעור של 2%.

מיסוי על בסיס פרסונלי

שיטת המיסוי הנהוגה בישראל הינה השיטה הפרסונלית. דהיינו, תושבי ישראל, הן יחידים והן חברות, חייבים במס בישראל על הכנסותיהם הכלל עולמיות כולל הכנסות משוק ההון, ללא תלות בזכות מקום הפקת ההכנסה.

תושבי חוץ יהיו חייבים במס על הכנסותיהם הנובעות ממקורות הכנסה בישראל בלבד.

הכנסות של יחיד מהשכרת דירה למגורים בישראל

יחיד שהייתה לו בשנת המס הכנסה מהשכרת דירת מגורים בישראל, אחת או יותר, והמשמשת למגורים לשוכר שהוא יחיד.

כלל סוגי מסלולי החיוב בגין השכרה למגורים כפופים לסף הכנסות הנישום באותה שנה עשוי לחול מס יסף נוסף בשיעור 3%-5%.

יודגש כי החלופות עומדות כל שנה לגבי כל דירה לבחירת הנישום מחדש באופן המטיב עמו, כך למשל יכול נישום לבחור בגין 3 דירות שהוא משכיר בשנה א' מסלול 10% לשתיים מהן ומסלול רווח והפסד לשלישית, ובשנה לאחר מכן לבחור מסלול 10% לכולן או מסלול רווח והפסד לכולן, וכד'.

חלופת הפטור

תנאי לחלופה זו - השכרה ליחיד (או יחידים) לצרכי ומטרת מגורים (שוכר שהוא חבר בני אדם שקבע לעניין זה נציב מס הכנסה (מוסד שעיקר פעילותו קליטת עליה, בריאות או סעד ופעילות המוסד אינה למטרת רווח) גם הם נחשבים כשוכר יחיד לעניין הפטור במסלול זה).

בשנת 2025 קיים פטור ממס בשל הכנסה מדמי שכירות, באם ההכנסות אינן מגיעות לכדי הכנסה מעסק, עד לתקרה חודשית של 5,654 ש"ח (ובחישוב שנתי עד 67,848 ש"ח).

יחיד שהכנסתו הנ"ל עולה על התקרה החודשית יאה פטור ממס על ההכנסה מדמי השכירות עד לגובה התקרה בניכוי ההפרש שבין ההכנסה בפועל מדמי שכירות לתקרת הפטור. יתרת ההכנסה תחויב במס הכנסה בשיעורים החלים על ההכנסה שאינה מיגיעה אישית (אלא אם הגיע הנישום לגיל 60 בתחילת שנת המס). כנגד המרכיב החייב במס, מעל התקרה ניתן לדרוש ניכויים באופן יחסי.

היחיד זכאי לבחור באחת החלופות שלהלן:

חלופת תשלום מס סופי - 10%

יחיד המשכיר דירת מגורים אחת או יותר, בין ליחיד ובין לחבר בני אדם ובלבד שהמטרה והשימוש הוא למגורים בלבד, רשאי (לפי החלופה הקבועה בסעיף 122(א) לפקודה) לשלם מס סופי בשיעור 10% על הכנסותיו מדמי השכירות, אם ההכנסות אינן מגיעות לכדי הכנסה מעסק, וזאת ללא מגבלת תקרה. את תשלום המס ניתן לבצע עד 31 בינואר של השנה העוקבת ללא חיוב בריבית והצמדה (מעל תקרה שנתית מסויימת במסלול זה קיימת חובת הגשת דו"ח שנתי).

חלופת מיסוי מלא על פי דוח רווח והפסד

לנישום קיימת הזכות לבקש ולשלם, אגב הגשת דוח שנתי, מס מלא על הרווח הנובע מהכנסות מדמי שכירות וזאת לאחר התרת ניכוי של ההוצאות הקשורות לדירות המושכרות ובכללן: פחת, ריבית, ביטוח, תיקונים וכד'.

נציין כי לגבי הכנסות משכר דירה, מדרגת המס הראשונה היא 31%, למעט מי שמלאו לו בשנת המס שישים שנה, שאז מדרגת המס הראשונה היא 10%.

הבהרה - לאור לשון החוק וגישת רשות המיסים כי בעת מכירת דירת מגורים יופחת משווי הרכישה פחת בשיעור הקבוע בתקנות (וזאת גם באותם מקרים בהם הנישום בחר בתקופת ההשכרה במסלול הפטור או במסלול חיוב ב-10% מס), מומלץ לשקול את הכדאיות ביישום חלופות הפטור ומסלול המס בשיעור של 10%.

בתובענה ייצוגית רשף חן נ' רשות המסים ממיום 23.5.2024 אישר בית משפט מחוזי בת"א כי אין להפחית פחת רעיוני במסגרת חישוב שבח דירת מגורים אשר הושכרה במסלול פטור שכ"ד. על החלטה זו הגישה רשות המסים ערעור לבית המשפט העליון ונכון למועד זה טרם נתקבלה החלטה סופית בעניין זה.

הטבה חדשה למחזיקי דירות לפי סעיף 122(ו)

ב-1.1.2023 הוסף סעיף 122(ו) לפקודת מס הכנסה בהצעת החוק נאמר: "כדי להקל על בעלים שיש לו דירה יחידה שאותה הוא משכיר, כאשר באותה תקופה הוא משלם דמי שכירות לצורך שכירת דירת מגורים אחרת, מוצע לקבוע אפשרות לנכות מהכנסות השכירות המתקבלות מהשכרת הדירה המושכרת את הוצאות השכירות שהוא משלם, אף על פי שאלה הוצאות פרטיות אשר אינן אמורות להיות מנוכות לפי עקרונות מס ההכנסה הרגילים. ההטבה המוצעת נועדה להקל על מי שיש לו דירה יחידה, אשר מעדיף, משיקוליו, לגור בדירת מגורים אחרת או, אם מדובר באדם קשיש, לגור בבית אבות."

בעקבות תיקון החקיקה, נוצר מסלול מיסוי שכר דירה חדש, רביעי במספר מסלולי הבחירה של השכרת דירות מגורים בישראל, תוך הדגשה, שמסלול חדש זה ניתן לבחירה אך ורק כאשר הבעלים הינו בעל דירה יחידה. הסעיף קובע כי "על אף האמור בסעיף קטן (ג), לעניין חישוב ההכנסה החייבת מדמי שכירות שהופקה על ידי היחיד מהשכרת דירתו היחידה, רשאי לנכות מהכנסתו כאמור את סכום דמי השכירות המוטבים ששילם באותה שנה עד לסכום הכנסתו מדמי שכירות באותה שנה או עד לסכום של 90 אלף ש"ח בשנה (7,500 ש"ח לחודש), לפי הנמוך..."

ככל שנותר הפרש שלא נוצל, שיעור המס על היתרה יהיה בשיעור של 10%.

תשומת הלב - נקבעה תקרה שנתית בסך 90 אלף ש"ח. המשמעות הינה שגם אם בחודש מסוים שולם שכ"ד של 8,000 ש"ח ובחודש אחר שולם שכ"ד של 6,000 ש"ח - כל עוד אין חריגה מהתקרה השנתית שנקבעה בסך 90 אלף ש"ח - ההוצאה תוכר.

דוגמא - לאדם דירת מגורים יחידה אותה הוא משכיר ושוכר דירת מגורים אחרת תחתיה

דמי שכירות שקיבל	דמי שכירות ששילם	הסכום החייב ב-10% מס
100,000 ש"ח	70,000 ש"ח	30,000 ש"ח
80,000 ש"ח	85,000 ש"ח	-
130,000 ש"ח	150,000 ש"ח	40,000 ש"ח

דמי שכירות שמשלם יחיד שעבר זמנית

סעיף 17(12) לפקודת מס הכנסה מאפשר ליחיד (עצמאי או שכיר) שעבר לצרכי עבודתו לקזז כנגד הדירה שבבעלותו, שאותה הוא משכיר, את דמי השכירות שהוא משלם עבור השכרת הדירה שאותה שכר לרגל עבודתו, וזאת למשך 5 שנים מיום המעבר.

במסלול זו אין מגבלת לכמות הדירות שבבעלות הנישום או לתקרת דמי השכירות.
מסלול זה דורש הגשת דו"ח שנתי.

פטור ממס על דמי שכירות שמקבל קשיש

סעיף 9(25) לפקודת מס הכנסה קובע כי הכנסה מדמי שכירות מהשכרת דירה למגורים שקיבל קשיש המתגורר בבית אבות בשל הדירה שבה הוא גר לפני כניסתו לבית האבות תהיה פטורה ממס עד לגובה מחצית סכום התשלום השנתי שמשלם הקשיש בעד החזקתו בשנת המס, בבית האבות. "בית אבות" - מקום מגורים קבוע ל-30 יחידים לפחות שגילם מעל 65 שנים, שניתן לו רישיון על פי חוק הפיקוח על המעונות.

פס"ד שרגא בירן ודפנה ודן לשם

בחודש ינואר 2018 ניתן בבית המשפט העליון פסק דין הנותן משקל מכריע לכמות הדירות המושכרות לעניין סווג ההכנסה מדמי שכירות כהכנסה מעסק. הכנסה הנובעת מהשכרת כמות משמעותית של דירות למגורים אינה זכאית לשיעור מס מופחת של 10% ותסווג כהכנסה מעסק. בין היתר נקבע, כי השכרתן של 20 דירות ומעלה הינה בגדר השכרה עסקית שכן הם יוצרים "מסה קריטית" של פעילות המגיעה לדרגת "עסק". עו"ד שרגא בירן טען למס מופחת בשיעור של 10% בגין 24 דירות מגורים אותן השכיר. בית המשפט דן בהגדרת המונח "עסק" ובמבחנים לקביעה האם אכן דמי השכירות התקבלו מ"עסק". נקבע כי "השכרת ריבוי דירות באופן המצריך היערכות מערכתית, מספקת אינדיקציה משמעותית להתקיימות עסק של השכרה ומניחה לפתחו של הטוען אחרת נטל לשכנע בצדקת טיעוניו בנסיבות המקרה".

בפועל רשות המסים בהתבססה על הפסיקה הנ"ל מרחיבה הפרשנות וגורסת כי השכרה של 10 יחידות דיור בידי הנישום- בארץ ואו בחו"ל (!), בין שהן מפוצלות ובין שלא- תיחשבנה כהכנסה מ"עסק" לצרכי מס.

יושם אל לב, כי יתכנו השלכות חיוב בביטוח לאומי כתוצאה משינוי סיווג זה של ההכנסה משכ"ד מגורים.

פס"ד יעקב ארביב

בחודש ספטמבר 2019 פורסם פסק הדין בעניין יעקב ארביב הנותן משקל לאופי וטיב הפעילות והפעולות שנעשו לגבי הדירות המושכרות ולא דווקא לבחינה המספרית של הדירות המושכרות למשל כ- 11 דירות.

בעניין הנדון חלק מהדירות המושכרות היו רשומות על שם המערער וחלקן היו רשומות על שם ילדיו. בבחינת העובדות הסתבר כי חלק מהדירות היו בית מלאכה, מחסן וחנויות שחולקו ליחידות דיור רבות ולחלק מהיחידות המושכרות היו גם שוכרי משנה. בחלק מהדירות נעשו פעולות חלוקה לשם השבחתם והגדלת פוטנציאל דמי השכירות שהתקבלו ולכן קבע בימ"ש בהתייחס לטיב הפעילות כי מדובר בהכנסה "מעסק" החייבת בשיעור מס מלא.

השכרת דירות בחו"ל

יחיד שיש לו הכנסה מדמי שכירות מהשכרת מקרקעין מחוץ לישראל - בין שהמדובר בדירות ו/או בנכסים מסחריים כגון: משרד, חנות או אפילו בית מלון (המנוהל בידי חברת ניהול מקומית), שאינה נובעת מעסק, ישלם מס לפי אחת מהחלופות הבאות:

- שיעור מס שולי. במקרה זה יהא רשאי לתבוע ניכוי הוצאות ולהנות מזיכויים.
- מס סופי בשיעור של 15%. במקרה כזה אינו רשאי לתבוע ניכוי הוצאות שהוצאו בייצור הכנסה, למעט פחת.
- מי שבחר בחלופה זו אינו זכאי לקיזוז, לזיכוי או לפטור כלשהם כנגד ההכנסה מדמי השכירות או כנגד המס.
- יחיד שיש לו הכנסה מדמי שכירות מהשכרת מקרקעין מחוץ לישראל אשר נובע מעסק, יחויב במס לפי שיעור המס השולי. השכרה של דירות מגורים בחו"ל, באחד המסלולים, שאינה עולה כדי "עסק" - אינה חייבת בדמי ביטוח לאומי.
- הבחירה בין 2 החלופות הינה כל שנה מחדש והנישום רשאי לבחור בכל שנה את החלופה המטיבה עמו.

קיזוז הפסד עסקי כנגד הכנסות ממשכורת

בהתאם לסעיף 28(ב) לפקודת מס הכנסה נקבע כי ניתן לקזז הפסד עסקי שהיה לאדם מעסק או ממשלח יד גם כנגד הכנסות של אותו אדם מעבודה (ממשכורת) וזאת בהתקיים התנאים הבאים:

1. לנישום אין הכנסה אחרת מעסק או ממשלח יד בשנת הקיזוז.
2. הנישום הפסיק לחלוטין את פעילות העסק או משלח ידו.
3. הקיזוז האמור לא יחול לגבי הפסדים של חברת בית, חברה משפחתית או חברה שקופה.

מטרת הסעיף לתת מענה לעיוות שחל כל השנים ולפיו בעל עסק שהפסיק את פעילותו העסקית בעקבות הפסדים, והפך לשכיר, לא היה רשאי לקזז את הפסדיו העסקיים כנגד הכנסותיו העתידיות ממשכורת.

נקודות זיכוי לחיילים משוחררים

בהתאם לפקודת מס הכנסה מוענק לחייל משוחרר מ"שירות סדיר" זיכוי על הכנסתו מיגיעה אישית, במשך 36 החודשים הראשונים שלאחר חודש שחרורו משירות סדיר. הזיכוי יינתן על כל הכנסה ממשכורת או עסק, לרבות הכנסה מיגיעה אישית (כהגדרתו בסעיף 1 לפקודת מס הכנסה), בכל תחום עיסוק ובכל הענפים, כולל ענפי שירותים.

הזכאות ניתנת בהתאם לאורך השירות כדלקמן:

הזכאים	אורך השירות	מס' נקודות הזיכוי
חיילים	23 חודשים לפחות	2
חיילים	בין 12 ל-23 חודשים	1
חיילות	22 חודשים ומעלה	2
חיילות	בין 12 ל-22 חודשים	1
בני ובנות השירות הלאומי	24 חודשים	2
בני ובנות השירות הלאומי	12 חודשים	1

נקודות הזיכוי ניתנות לחייל משוחרר המציג תעודת שחרור ו/או סיום שירות. לשם כך, על החייל המשוחרר להגיש למעסיק הצהרה על גבי טופס 101. אם לחייל המשוחרר לא היו הכנסות מתחילת שנת המס והוא התחיל לעבוד לאחר חודש ינואר הוא זכאי לשלם מס מופחת. המס המנוכה יוקטן בהתחשב במספר החודשים בהם לא הייתה לחייל המשוחרר הכנסה חייבת במס.

נקודות זיכוי ליחיד שמסיים לימודים לתואר אקדמי או לתעודת מקצוע

זיכוי לסטודנט שסיים לימודים לתואר אקדמי יהיו על פי הוראות סעיפי 40 ג ו-40 ד לפקודת מס הכנסה, כדלקמן:

1. מי שסיים לימודים לתואר אקדמי ראשון במוסד להשכלה גבוהה, זכאי לנקודת זיכוי אחת, החל משנת המס שלאחר שנת המס שבה הסתיימו לימודיו לתואר. נקודת זיכוי תובא בחשבון במספר שנות מס כמספר שנות לימודיו האקדמיות, אך לא יותר מ-3 שנים.
2. מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שני במוסד להשכלה גבוהה יהיה זכאי למחצית נקודת זיכוי, החל משנת המס שלאחר שנת המס שבה הסתיימו לימודיו לתואר. מחצית נקודת זיכוי תובא בחשבון במספר שנות מס כמספר שנות לימודיו האקדמיות, אך לא יותר מ-2 שנות מס.
3. מי שסיים לימודים לתואר אקדמי ראשון או שני בתחום עיסוק שנדרשת בו התמחות והשלמתו, היא תנאי להתמחות, זכאי לדחות את מימוש זכאותו לנקודת זיכוי (או מחציתה, לפי העניין) לשנת המס שלאחר שנת סיום ההתמחות. מותנה בכך שתקופת ההתמחות תחל לא יאוחר משנת המס שלאחר שנת המס שבה הסתיימו לימודיו לתואר האקדמי כאמור.
4. מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שלישי ברפואה יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת במשך 3 שנים מהשנה שלאחר סיום הלימודים ולחצי נקודת זיכוי ב-2 השנים שלאחר מכן.
5. מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שלישי במסלול לימודים ישיר לתואר אקדמי יהיה זכאי בסיום התואר האקדמי הראשון להטבה, כאמור בסעיף 1 לעיל ובסיום התואר השלישי יהיה זכאי להטבה כאמור בסעיף 2 לעיל.
6. מי שסיים לימודי מקצוע וזכאי לתעודת מקצוע, זכאי לנקודת זיכוי כאמור בסעיף 1 לעיל.

נקודות זיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב במוסד סיעודי

יחיד ששילם בעד החזקת קרוב משפחה (להלן - "קרוב") עם מוגבלות במוסד, זכאי לקבל זיכוי בשיעור של 35% מההפרש בין הסכום ששולם עבור שהיית הקרוב, לבין 12.5% מההכנסה של המבקש. הזיכוי ניתן, אם ההכנסה החייבת של המזכה לא עולה על 188,000 ש"ח או שהכנסות המזכה ובן זוגו יחד אינן עולות על 301,000 ש"ח.
"קרוב" - בן/בת זוג, הורה, ילד.

נקודות זיכוי נוספות עבור ילדים

ככלל, אישה עובדת שיש לה ילדים, זכאית לנקודות זיכוי נוספת בגין כל ילד בשנה שלאחר שנת לידתו ועד לשנה שלפני הגיעו לגיל 18 ולמחצית נקודת זיכוי נוספת בגין כל ילד בשנת לידתו (להלן - "לוד") ובשנת הגיעו לגיל 18 (להלן - "בוגר").

בעקבות המלצות ועדת טרכטנברג נקבע במסגרת החוק לשינוי בנטל המס כי החל משנת המס 2012 ניתנות בנוסף לנקודות הזיכוי שניתנו בעבר נקודות זיכוי נוספות בגין ילדים, כדלקמן:

1. נקודות זיכוי בגין ילדים עד גיל 5:

אישה נשואה, הורה החי בנפרד שילדיו בחזקתו ו"הורה אחד" יקבלו נקודות זיכוי נוספת בשנת המס שלאחר שנת הלידה עד שנת המס בה ימלאו לילד חמש שנים, בדומה לנקודות הזיכוי הניתנות כיום לילד עד גיל 18. "ילד להורה אחד" - מוגדר כילד שבשנת המס טרם מלאו לו 19 שנים ואחד מהוריו נפטר או שרשום במרשם האוכלוסין בלא פרטי אחד ההורים.

2. נקודות זיכוי בגין "פעוט" וילדים אחרים:

"פעוט" - מוגדר על פי התיקון כילד שטרם מלאו לו ארבע שנים בשנת המס. גבר יהא זכאי, כנגד המס החל על הכנסתו מיגיעה אישית, לנקודות זיכוי בעד כל אחד מילדיו שהם "פעוטות", כלהלן:

- 2.1. נקודת זיכוי אחת בשנת לידתו ובשנת המס בה מלאו לו שלוש שנים.
- 2.2. שתי נקודות זיכוי בשנת המס שלאחר שנת לידתו של הפעוט ובשנת המס לאחריה.

נקודות זיכוי אלו יינתנו בנוסף לנקודות הזיכוי המגיעות לאישה בגין ילדיה, בהתאם לפקודה. על אף זאת, גבר החי בנפרד, אשר ילדיו בחזקתו וכלכלתם עליו (קרי מקבל גם היום את נקודות הזיכוי בגין ילדים עד גיל 5 ועד גיל 18), לא יהא זכאי לנקודות הזיכוי בגין "פעוט" ובמקרה זה, הזכאות לנקודות הזיכוי בגין "פעוט" על פי התיקון תהא של האם, אשר ילדיה אינם בחזקתה. בנוסף נקבע כי, במשפחה בה ישנו "ילד להורה אחד" (זאת בין אם מדובר בגבר ובין אם באישה), יקבל ההורה כנגד הכנסתו מיגיעה אישית נקודות זיכוי בשל "פעוט" הנמצא בחזקתו. וזאת בנוסף לנקודות זיכוי ילדים.

להלן טבלה המפרטת את נקודות הזיכוי בגין ילדים אשר יינתנו לאימהות ואבות בהתאם למצב המשפחתי.

ערך של נקודות זיכוי אחת בשנת 2025 הינו בסך של 242 ש"ח לחודש, סך של 2,904 ש"ח לשנה.

מספר נקודות זיכוי	פרטים
2.25	גבר ללא ילדים
2.75	אישה ללא ילדים
3.25	- נשוי (יחיד מוטב) שלאשתו אין הכנסה ואין ילדים - אב לפעוט בשנת הלידה ובשנה בה מלאו לו שלוש (למעט אב החי בנפרד וילדיו בחזקתו) - גבר החי בנפרד ומשלם מזונות בגין ילד (שאינו פעוט) שאינו בחזקתו - אישה נשואה ולה ילד בוגר או יילוד
3.75	- גבר הורה יחיד ולו ילד בוגר בחזקתו - אב החי בנפרד ולו יילוד או ילד בוגר בחזקתו - אישה נשואה ולה ילד בגיל שש עד שבע עשרה
4.25	- אב לפעוט בשנה שלאחר שנת לידתו ובשנה שלאחריה (למעט אב החי בנפרד וילדיו בחזקתו) - גבר הורה יחיד ולו ילד אחד בחזקתו, בגיל שש עד שבע עשרה - אישה החיה בנפרד ולה ילד בוגר בחזקתה
4.75	- אישה נשואה ולה ילד בשנה שלאחר לידתו ועד השנה בה מלאו לו חמש - גבר הורה יחיד ולו יילוד בחזקתו
5.25	- אישה הורה יחיד ולה יילוד בחזקתה - גבר הורה יחיד ולו ילד אחד, בגיל ארבע או חמש, בחזקתו - גבר החי בנפרד ומשלם מזונות בגין פעוט, בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה שבה מלאו לו שנתיים שאיננו בחזקתו - אב החי בנפרד ולו ילד אחד בגיל שנה עד חמש בחזקתו
5.75	- אישה הורה יחיד ולה ילד אחד בגיל ארבע או חמש בחזקתה - אישה החיה בנפרד ולה ילד אחד בגיל שנה עד גיל חמש בחזקתה - אישה החיה בנפרד ומשלמת מזונות בגין פעוט, בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה שבה מלאו לו שנתיים, שלא בחזקתה
6.25	גבר הורה יחיד ולו פעוט אחד בגיל שלוש בחזקתו
6.75	אישה הורה יחיד ולה פעוט אחד בגיל שלוש בחזקתה
7.25	גבר הורה יחיד ולו פעוט בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה בה מלאו לו שנתיים בחזקתו
7.75	אישה הורה יחיד ולה פעוט בשנה שלאחר שנת הלידה ובשנה בה מלאו לו שנתיים בחזקתה

נקודות זיכוי בגין ילדים לבני זוג מאותו מין

סעיפים 66(ג)(4) ו-5(5) לפקודת מס הכנסה נוקטים במונחים "אישה" ו"גבר" בין היתר לצורך הענקת נקודות זיכוי בעד ילד ובעד פעוט לבני זוג כהגדרת המונח בסעיף 1 לפקודה. עמדת רשות המיסים באשר לפרשנות הפקודה בעניין מתן נקודות זיכוי בגין ילדים כאמור לבני זוג נשואים מאותו מין הינה כדלקמן:

1. בני זוג מאותו מין ייהנו מאותן נקודות זיכוי ממס המוענקות מכוח הפקודה ל"בני זוג" באותן נסיבות.
2. לפיכך, במקרה של בני זוג נשואים מאותו מין, בן הזוג שיקבל את הקצבה המשולמת על ידי המוסד לביטוח לאומי עבור ילדיו בהתאם לסעיף 40(א) לפקודה, יקבל גם את נקודות הזיכוי המוענקות מכוח הוראות סעיף 66(ג)(4) לפקודה כנגד הכנסתו מיגיעה אישית, כאשר בן הזוג האחר יקבל את נקודות הזיכוי המוענקות לפי הוראות סעיף 66(ג)(5) לפקודה כנגד הכנסתו מיגיעה אישית.

מיסוי מלגות

סעיף 9(29) לפקודת מס הכנסה קובע כי מלגה שניתנה לסטודנט או לחוקר בתקופת לימודיו במוסדות לימוד ומחקר תהא פטורה ממס, ובלבד שלא ניתנה כל תמורה בעדם. סטודנטים וחוקרים הלומדים או מבצעים מחקרים במוסדות אקדמיים ו/או מחקריים נהנים לעיתים מקבלת כספים (באופן ישיר או בדרך של הפחתת שכר לימוד וכו') מהמוסד האקדמי או המחקרי.

חלוקת המלגות לפי סוגים:

1. מלגות הצטיינות/מצב סוציו אקדמי
מלגות הניתנות כתשלום כספי ישיר או באמצעות השתתפות בשכר לימוד, הפחתת שכר לימוד וכו' זאת בגין השגת הישגים אקדמיים או מחקריים גבוהים גרידא או בגין ביצוע פעילות התנדבותית (כגון חונכות ילדים ממשפחות קשיי יום, עזרה לקשישים וכו' ב). וכן מלגות הניתנות לסטודנטים המצויים במצב סוציו אקדמי אשר מקשה עליהם את תשלומי שכר הלימוד. לגבי המלגות מסוג זה **מוסכם על רשות המיסים כי הן אינן באות בבסיס המס שכן מלגות אלו ניתנו כהוקרה מבלי ששישנה התחייבות של המקבל ליתן תמורה או שירות בהווה או בעתיד.**
2. מלגות בגין מתן שירות
מלגות הניתנות לסטודנטים או חוקרים בתמורה למתן שירות בדמות של: הוראה במוסד האקדמי/המחקרי או מטעמו, תרגול במוסד האקדמי/המחקרי או מטעמו, וכו' לגבי המלגות מסוג זה קיימת הסכמה (אשר התקבלה גם על דעת מרבית המוסדות האקדמיים והמחקריים) כי מקום בו המלגה ניתנת בתמורה למתן שירות למוסד האקדמי/מחקרי או למי מטעמו, בצורה של שירותי הוראה, תרגול, בדיקת מבחנים ועבודות וכו'. **במקרים אלו התשלומים שנרשמו כמלגות חייבים במס כשכר עבודה לכל דבר ועניין.**

3. מלגות קיום

מלגות הניתנות לסטודנטים (בעיקר בתארים השני והשלישי) ולחוקרים, זאת לשם כלכלתם וקיומם בתקופת הלימודים או ביצוע המחקר, על מנת שיוכלו להתפנות ולהפנות את מלוא מרצם, זמנם ומשאביהם ללימוד או למחקר האקדמי. במקרים אלו הייתה מחלוקת האם יש מקום למסות מלגות כאמור, כשכר שכן יש לראות בביצוע המחקר כתמורה הניתנת על ידי הסטודנט/החוקר למוסד האקדמי/המחקרי עבור המחקר אותו הוא מבצע, בדומה לתשלום או תגמול אחר הניתן לחוקר המבצע מחקר במוסד שאינו מוסד אקדמי או מוסד מחקר.

בהתאם לתיקון נקבע כי: מלגה אשר ניתנה לסטודנט בתקופת לימודיו במוסד להשכלה גבוהה תהיה פטורה ממס, זאת ללא הגבלת סכום. מלגה שניתנה לחוקר במהלך לימודיו במכון מחקר תהיה פטורה ממס בהתאם לסעיף 9(29) לפקודת מס הכנסה עד לסך של 109,000 ש"ח לשנה (נכון לשנת 2025). מלגה פטורה בהתאם לסעיף הינה אך ורק מלגה אשר משולמת לסטודנט/חוקר על ידי המוסד האקדמי או המחקרי במישרין או בעקיפין. בתיקון עקיף לחוק מע"מ נקבע כי מלגה כאמור לא תיחשב כשכר ולפיכך לא ישולם בגינה על ידי המוסד המשלם מס שכר.

הכנסות מהימורים, הגרלות ופרסים

הכנסה מהשתתפות בהימורים, בהגרלות או בפעילות נושאת פרסים, בין מפעילות חוקית ובין מפעילות שאינה חוקית, בידי תושב ישראל שהופקה או נצמחה בישראל או בחו"ל, וכן רווח כאמור של תושב חוץ ממקור בישראל, תחויב במס בשיעור 35%, וזאת ללא זכאות לפטור, הנחה, ניכוי, זיכוי או קיזוז כלשהם, למעט הוצאות הכרוכות בהכנת הדוח השנתי. הפסד מהימורים לא יוכר כהפסד לצרכי מס.

בשנת 2025 נקבע פטור ממס אם סכום הזכייה (שהתקבל מהימור אחד, הגרלה אחת או פרס אחד) אינו עולה על 33,840 ש"ח.

חישוב מס נפרד לבני זוג העובדים ביחד

תיקון מספר 199 לפקודת מס הכנסה מאפשר, בתנאים מסויימים, חישוב מס נפרד לבני זוג המועסקים יחד באותו עסק (מקור הכנסה משותף) להכנסות שהופקו החל מיום 1.1.2014. על פי התיקון לפקודת מס הכנסה, נקבע בסעיף 66(ד) כי רק בהתקיים שלושה תנאים מצטברים יתאפשר חישוב מס נפרד לבני זוג שקיימת תלות במקור ההכנסה שלהם:

1. יגיעתו האישית של כל אחד מבני הזוג נדרשת לייצור ההכנסה ממקור ההכנסה המשותף.

2. כל אחד מבני הזוג מקבל הכנסה התואמת את תרומתו לייצור ההכנסה, ממקור ההכנסה המשותף, ועומדת ביחס ישיר לתרומתו לייצור ההכנסה כאמור.
 3. אם ההכנסה מופקת בבית המגורים של בני הזוג - בית המגורים משמש, דרך קבע, את מקור ההכנסה המשותף ומרבית פעילות מקור ההכנסה האמור נעשית בבית המגורים.
- לעניין זה, "מקור הכנסה משותף" - מקור הכנסה של בן זוג התלוי במקור ההכנסה של בן הזוג השני. בנוסף בוטל סעיף 66(ה) לפקודת מס הכנסה שאפשר בעבר חישוב מס נפרד לבני זוג במצבים בהם קיימת תלות בין מקורות ההכנסה שלהם.

עסק זעיר

ביום 31 במאי 2023 התקבל חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2023 ו-2024) התשפ"ג-ג-2023 במסגרתו התווספו סעיפים 87ב-87ז לפקודת מס הכנסה ובהם התווספה הגדרה חדשה - "בעל עסק זעיר".

הגדרת בעל "עסק זעיר" -

- יחיד, תושב ישראל המפיק הכנסה **מעסק או ממשלח יד** ומתקיימים לגביו כל התנאים הבאים:
1. מחזור העסקאות הכולל הנובע ממשלח ידו ומכל עסקיו בשנת המס אינו עולה על הסכום הקבוע בהגדרת "עוסק פטור" לפי חוק מע"מ. בשנים 2024 ו-2025 התקרה עומדת על סך של 120,000 ש"ח בשנה.
 2. פקיד השומה רשם אותו כ"עסק זעיר".

מההגדרה עולה כי הסעיף חל רק על יחיד בעל הכנסה מעסק או ממשלח יד. כך למשל, עוסק שיש לו הכנסה מהשכרת נכסים, אינו נכנס לתחולת ההגדרה בסעיף 87ב.

תשומת הלב - להגדרת "עסק זעיר" אין ולא כלום עם הגדרת "עוסק פטור" בחוק מע"מ, מלבד קביעת סעיף 87 לתקרת מחזור ההכנסות.

כך למשל, בעל "עסק זעיר" חייב בניהול ספרים כרגיל ובהתאם לסוג הפעילות שלו (רק עוסק פטור בחוק מע"מ שהוא גם עסק זעיר לפי פקודת מס הכנסה יהיה פטור מניהול ספרים). כמו כן, בעל "עסק זעיר" יכול להיחשב כעוסק מורשה.

רישום כ"עסק זעיר" יכול להיעשות עם הגשת בקשה לפקיד השומה, עד למועד הגשת הדוח השנתי.

לגבי מי שמוגדר כ"עוסק פטור" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, פקיד השומה ירשום אותו כבעל "עסק זעיר" אף בלא הגשת בקשה. הנישום במקרה זה רשאי יהיה לבקש, עד מועד הגשת הדוח, לבטל את רישומו כאמור.

סעיף 87ד קובע את חישוב ההכנסה של בעל "עסק זעיר" - "בחישוב הכנסתו ינוכה מההכנסה מעסק או משלח יד, סכום השווה ל-30% ממחזור העסקאות שלו באותה שנה". סכום זה של 30% מוגדר כ"סכום הניכוי" והוא ניתן לניכוי ללא תיעוד ורישום הוצאות. סכום הניכוי האמור, מגלם את כל ההוצאות הניתנות בניכוי לפי סעיפים 27-17 לפקודת מס הכנסה וכן את סכום הניכוי לפי סעיף 47א לפקודת מס הכנסה (ניכוי 52% מתשלום דמי הבטוח הלאומי) אך למעט הניכוי בשיעור של 4.5% לקרן ההשתלמות.

הסעיף קובע מגבלות לניכוי כ"עסק זעיר" בהתקיים אחד מאלה:

1. הוא מעסיק עובדים.
2. הוא אינו מנהל פנקסים קבילים.
3. הייתה לו בשנת המס הכנסה מעסק או ממשלח יד שלא הופקה מיגיעה אישית (למשל מי שהוא שותף פאסיבי בעסק).
4. חלק מהכנסתו מעסק או ממשלח יד התקבל מאדם שהוא מעסיקו בשנת המס.
5. חלק מהכנסתו מעסק או ממשלח יד יוחס אליו מתאגיד שקוף כהגדרתו בסעיף 64(א).
6. יותר מ-25% מהכנסתו מעסק או ממשלח יד התקבלו (א) מקרוב (ב) ממי שהיה מעסיקו במועד כלשהו ב-3 שנות המס הקודמות.
7. הוא בעל שליטה בחברה.
8. הוא אינו עומד בתנאי אחר שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת.

הקלות במיסוי לעולים חדשים ולתושבים חוזרים

סעיף 14 לפקודת מס הכנסה קובע את ההוראות החלות על תושבים חוזרים ומבחין בין "תושב חוזר" לבין "תושב חוזר ותיק". "תושב חוזר" - יחיד ששב והיה לתושב ישראל לאחר שהיה תושב חוץ במשך שש שנים רצופות לפחות. "תושב חוזר ותיק" - יחיד ששב והיה לתושב ישראל לאחר שהיה תושב חוץ במשך עשר שנים רצופות לפחות.

תושב חוזר

תושב חוזר פטור ממס במשך חמש שנים על הכנסות פאסיביות בחו"ל כגון: דמי שכירות, קצבה, תמלוגים, דיבידנד וריבית. כמו כן ניתן פטור לתקופה של עשר שנים מהמועד בו שב והיה לתושב ישראל, על רווחי הון שמקורם בנכסים מחוץ לישראל שנרכשו בעת היותו תושב חוץ. יצוין כי לגבי מכירת נכס בחו"ל לאחר שעברו עשר שנים כאמור, יינתן פטור בחישוב ליניארי.

תושב חוזר ותיק

עולה שהוא תושב חוזר ותיק פטור ממס על כלל הכנסותיו, המופקות מחוץ לישראל, למשך 10 שנים מיום עלייתו לישראל. הפטור כולל את כל הכנסותיו, בין אם מקורן במימוש נכסים והשקעות בחו"ל ובין אם מקורן בהכנסות שוטפות שהופקו מחוץ לישראל.

גם כאן, בעת מכירת נכס בחו"ל לאחר שעברו עשר שנים כאמור, יינתן פטור בחישוב ליניארי. בחישוב המס של תושב חוזר, לענין נקודות זיכוי בהתאם לסעיף 35 לפקודה, יובאו בחשבון נקודות הזיכוי הבאות במשך 4.5 שנים ממועד ההגעה לישראל או מיום 1.1.2022, לפי המאוחר:

1. 1/12 נקודת זיכוי לחודש במהלך 12 החודשים הראשונים לעלייתו לישראל.
2. 1/4 נקודת זיכוי לחודש במהלך 18 החודשים שלאחריהם.
3. 1/6 נקודת זיכוי במהלך 12 החודשים שלאחריהם.
4. 1/12 נקודת זיכוי במהלך 12 החודשים שלאחריהם.

את נקודות הזיכוי ניתן לקבל באמצעות המעסיק או באמצעות פניה לפקיד השומה והצגת טופס 1507.

תרומות למוסדות ציבוריים ולקרן לאומית

סעיף 46 לפקודת מס הכנסה קובע כי תרומות למוסד ציבורי, שאושר על ידי שר האוצר, או לקרן לאומית, בסכומים העולים על 207 ש"ח, מעניקות זיכוי ממס בשיעור של 35% מסכום התרומות עבור יחידים ובשיעור השווה לשיעור מס החברות (בשנת 2025 - 23%) עבור חברות.

ההטבה ניתנת גם עבור מספר תרומות נפרדות, בתנאי שהן מסתכמות יחד לסכום של 207 ש"ח לפחות ושהן ניתנו לגופים שהוכרו כ"מוסד ציבורי".

שכירים יכולים לקבל את הזיכוי במסגרת השכר החודשי השוטף במהלך שנת המס שבה ניתנה התרומה, ואינם צריכים להמתין לסיום שנת המס על מנת לבקש החזרי מס.

הזיכוי לא יינתן על כל תרומה מעבר ל"תקרה" שהיא 30% מההכנסה החייבת במס לאותה שנה או 10,354,816 ש"ח, לפי הנמוך מביניהם, נכון ליום 1.1.2025.

אם הסכום שנתרם עולה על התקרה (כלומר עולה על 30% מההכנסה החייבת במס לאותה שנה או 10,354,816 ש"ח), ניתן להעביר את סכום התרומה העולה על הסכומים הנ"ל, לשלוש שנות המס הבאות ולצרפו לסכום התרומות באותן שנות מס, בתנאי שסכום התרומות הכולל, שבגינו ניתן זיכוי בכל שנה, לא יעלה על ה"תקרה".

מיסוי משיכות בעלים, חברות ארנק ורווחיות עודפת

סעיף 3(ט) לפקודת מס הכנסה

היא לטפל בניצול לרעה של שיטת המיסוי הדו שלבית על ידי בעלי מניות אשר משכו כספים או קבלו לשימושם נכסים מחברה שבשליטתם. אותם בעלי מניות נמנעו מתשלום מס שולי למרות שהכספים או הנכסים לא הוחזרו לחברה במשך פרק זמן ארוך ולעיתים לא הוחזרו כלל.

הסעיף מטיל מס על משיכה של כספים מחברה על ידי בעל מניות מהותי (מוגדר בסעיף 88) ועל קרובו, וכן על העמדת נכס של חברה לשימושם, במישרין או בעקיפין אלא אם חויבו במס מלא.

לגבי משיכה של כספים מחברה, יש הקלה רק אם סכום המשיכות במצטבר לא עלה ביום כלשהו בשנת המס ובשנת המס שלפניה על 100,000 ש"ח אבל רק אם וכאשר תנאי זה מתקיים בכל יום ויום לאורך כל התקופה.

חוב המס יהיה על בסיס שוטף פלוס שנה ויעשה במסגרת הדוח השנתי על ההכנסה שמוגש בתום שנת המס שלאחר שנת המס שבה נמשכו הכספים. לדוגמה ב-31.12.2020 יחויבו במס כספים שנמשכו בשנת 2019.

ניתן להחזיר את הכספים לחברה עד מועד החיוב. אולם, אם הכספים שהוחזרו נמשכו מחדש בתוך שנתיים מהמועד שבו הושבו, יראו אותם (עד גובה הסכום שנמשך מחדש) כאילו לא הושבו. חריג, אם נמשכו מחדש באופן חד-פעמי והוחזרו בתוך 60 ימים.

רק כספים שנמשכו והושבו לחברה עד למועד החיוב ללא משיכתם מחדש בתקופה של שנתיים לא יחויבו במס בהתאם לסעיף 3(ט).

משיכות הבעלים יסווגו אצל בעלי המניות כהכנסה מדיבידנד, אם יש בחברה רווחים כהגדרתם בסעיף 302(ב) לחוק החברות וזאת בהתאם לחלקו ברווחים. אם אין בחברה רווחים כמפורט לעיל, אבל מתקיימים יחסי עובד-מעביד אזי המשיכות יסווגו כהכנסה מעבודה. אם לא ניתן לסווגם באף אחת מהחלופות הנ"ל, ידווחו כהכנסה מעסק או משלח יד.

על משיכות כספים מחברה אשר בתחולת סעיף 3(ט) ימשיך לחול סעיף 3(ט) - ריבית רעיונית, עד למועד החיוב במס.

על משיכות כספים אשר אינן בתחולת סעיף 3(ט) ימשיך לחול סעיף 3(ט) עד למועד ההשבה. **כספים** - כולל מזומנים, ניירות ערך, פיקדונות וכל ערובה אחרת שהחברה העמידה כבטוחה כלשהי לטובת בעל המניות המהותי.

משיכה - כולל הלוואה, השאלה וכל חוב אחר. צפויים שינויי חקיקה בסעיף זה. יש לעקוב.

סעיף 62 א לפקודת מס הכנסה - מיסוי "חברות ארנק"

על פי סעיף 62א לפקודת מס הכנסה, **ההכנסה החייבת** של חברת מעטים, **הנובעת מפעילותו של יחיד** שהוא בעל שליטה בה, תחשב כהכנסתו של בעל המניות.

"הכנסה חייבת" - הכנסה לאחר הניכויים, הקיזוזים והפטורים שהותרו ממנה לפי כל דין. הסעיף לא יחול על יחיד שהוא בעל מניות **שמחזיק** (במישרין או בעקיפין) ב-25% או יותר בחבר בני האדם מקבל השירות. הסעיף לא יחול על חברות משלח יד זרה (כהגדרתן בסעיף 175ב). הסעיף יחול רק על חברות מעטים (כהגדרתן בסעיף 76). הסעיף חל על פעילויות של נושא משרה בחבר בני אדם אחר, וכן פעולות הנעשות בידי עובד בעבור מעסיקו (יחסי עובד-מעסיק).

בסעיף 62א(3) נקבע "יראו את פעולות היחיד כפעולות הנעשות בידי עובד בעבור מעסיקו, על אף כל דין או הסכם, אם מקורן של 70% או יותר מסך כל הכנסתה או הכנסתה החייבת של חברת המעטים

בשנת המס, למעט הכנסות מיוחדות או רווחים מיוחדים, הוא בשירות שניתן על ידי היחיד או קרובו כהגדרתו בסעיף 76, לרבות עובדי החברה, במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות חברת מעטים קשורה, לאדם אחד או לקרובו כהגדרתו בסעיף 88, במשך 22 חודשים לפחות, מתוך תקופה של שלוש שנים, ובלבד שבתום 22 החודשים יראו את פעולות היחיד כפעולות הנעשות בידי עובד בעבור מעסיקו מיום תחילת מתן השירות, וזאת לצורך דיני המס בלבד".

בהתאם לעמדת רשות המיסים, גם חברה אשר לא עונה לחזקות הקבועות בסעיף 62א(א)(3) יכולה להיחשב כחברת ארנק, ככל שישנם סממנים של יחסי עובד מעסיק.

סעיפים 81 א - 81 ו לפקודת מס הכנסה - מיסוי רווחים לא מחולקים

בישראל, כמו גם במדינות אחרות בעולם, מיושם המודל למיסוי דו שלבי שלפיו על ההכנסה המופקת בידי החברה, החברה תחויב במס חברות המוטל על הכנסתה החייבת בשלב הראשון, ובשלב השני, כאשר רווחי החברה מחולקים כדיבידנד, בעלי המניות היחידים של החברה מחויבים במס על ההכנסה מדיבידנד שחולקה להם.

כתוצאה מהמיסוי הדו שלבי, ישנן חברות שצוברות רווחים פנויים ונמנעות מחלוקת הרווחים כדיבידנד ליחיד, ובמקביל משמשות "חברות ארנק" וכמקלט מס שבו נאגר הון שמחד אינו מתחייב במס ומאידך אינו משמש לפעילות התומכת צמיחה. במסגרת תיקון 277 לפקודת מס הכנסה נוספו לפקודה סעיפים 81 א - 81 ו במסגרתם הוטלה תוספת למס בשיעור 2% על אותם הרווחים. המנגנון חל רק על חברה שהיא חברת מעטים כהגדרתה בסעיף 76 (א) לפקודת מס הכנסה.

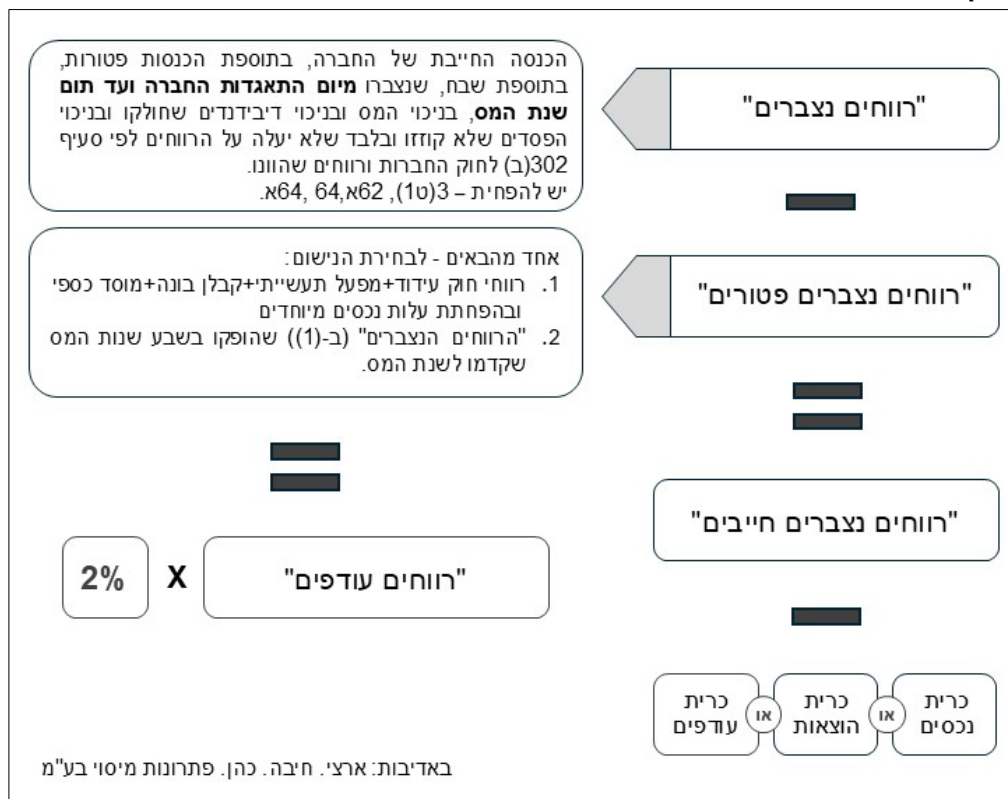
תוספת המס בשיעור של 2%, הינה מס שלא ניתן לניכוי ואינו נחשב כחלק מתשלומי המס השוטפים. בהתאם להוראת סעיף 81 ב (ב), תוספת המס בשיעור של 2% לא תוטל במקרים הבאים:

1. אם ההפסדים השוטפים של החברה עולים על 10% מסכום הרווחים הנצברים של חברת המעטים בתום שנת המס הקודמת.

2. אם חברת המעטים חילקה בשנת המס הקודמת מעל 50% מסכום הרווחים העודפים.

3. אם חברת המעטים חילקה לבעלי מניותיה דיבידנד בשיעור של 6% (2025 - 5%) או יותר מסכום הרווחים הנצברים שלה לתום שנת המס הקודמת.

להלן תרשים לחישוב תוספת המס בשיעור של 2%.

סכום הרווחים העודפים, עליהם מוטלת תוספת המס, יחושב לפי סעיף 81 כהפרש שבין סכום הרווחים הנצברים החייבים לתום שנת המס הקודמת, בניכוי דיבידנדים שחולקו מהם ובניכוי אחת משלוש "כריות" ההגנה המחושבות לשנת המס הנבדקת.

1. "מגן כספי" - סך של 750,000 ש"ח.
2. "מגן ההוצאות" - הגבוה מבין סכום ההוצאות המוכרות לצורך מס או ממוצע סכום ההוצאות המוכרות לצורכי מס בשנת המס ובשתי שנות המס שקדמו לה.
3. "מגן הנכסים" - סה"כ נכסי החברה בניכוי נכסים מיוחדים ("רעילים") שאינם נותנים הגנה. נכסים "רעילים" כוללים בין היתר: ניירות ערך, מזומנים ופקדונות, נדל"ן מניב, נכס מניב מחו"ל, נכס בלתי מוחשי שמניב תמלוגים והשקעה בחברה בת בשיעור הנמוך מ- 10%.

סעיף 62 א (א1) לפקודת מס הכנסה - מיסוי "רווחיות עודפת"

חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2025) (מיסוי רווחים לא מחולקים) התשפ"ה - 2024, במסגרתו נקבע תיקון מס' 277 לפקודת מס הכנסה קבע במסגרת סעיף 62 א מסגרת חדשה ומעודכנת למיסוי "חברה עתירת רווחים מפעילות של יגיעה אישית". מיסוי הכנסתה של חברה שלה הכנסה חייבת מפעילות עתירת יגיעה אישית יחול בהתקיים התנאים הבאים:

1. חברת מעטים כהגדרתה בסעיף 62 א (ד) לפקודת מס הכנסה.
 2. לחברה הכנסות מפעילות עתירת יגיעה אישית.
 3. לחברה שיעור רווחיות הגבוהה מ- 25%.
 4. סכום הרווחים הנצברים של חברת המעטים בסוף שנת הס הקודמת עולה על 750,000 ש"ח.
 5. מחזור ההכנסות של החברה נמוך מ-30 מיליון ש"ח (מוכפל בכמות בעלי השליטה).
- מהי "הכנסה הפעילות עתירת יגיעה אישית"?
- ההגדרה הינה - "מה שאינה הכנסה אחרת" "הכנסה אחרת"-
1. הכנסה מריבית, הפרשי הצמדה ודמי ניכיון.
 2. הכנסה מדיבידנד, לרבות דיבידנד המשתלם מתוך רווחי הון של חברה.
 3. הכנסה מדמי שכירות.
 4. תמורה ממכירת נכס כמשמעותו בסעיף 88 לפקודה.
 5. תמורה ממכירת זכויות במקרקעין, לרבות זכויות במקרקעין שאינם בישראל.
 6. הכנסה ממכירת ניירות ערך כהגדרתו בסעיף 88 המהווה מלאי עסקי.
- בהתאם לסעיף, הכנסה חייבת מעבר לשיעור רווחיות של 25% תיוחס לבעל המניות הפעיל, ותחויב בידיו בשיעור מס שולי ואילו חלק ההכנסה החייבת עד לשיעור רווחיות של 25% יחויב בידי החברה במס חברות בשיעור של 23%.

שיעור הרווחיות מעל 25% יחושב כדלקמן -

הכנסה חייבת מפעילות עתירת יגיעה אישית מחולק ב: מחזור ההכנסה מפעילות עתירת יגיעה אישית

"בעל מניות פעיל" - יחיד, תושב ישראל שמחזיק במישרין או בעקיפין, לבדו או יחד עם אחר ב- 30% לפחות מאמצעי השליטה בחברת המעטים או בעל מניות בחברת מעטים שההכנסה כולה או מקצתה, נובעת מיגיעתו האישית, ובכלל זה מי שמשותף בניהול החברה, למעט כחבר דירקטוריון בלבד.

בסעיף זה נוספו גם סעיף 62א(2) לייחוס הכנסה לבעל מניות בגין הכנסות החברה משותפות וסעיף 62א(3) לייחוס הכנסה לבעל מניות בגין הכנסות החברה מדיבידנדים.

חלק ב - הוצאות

תשלום הוצאות שכר והוצאות סוציאליות על בסיס מזומן

בהתאם לסעיף 18(א) לפקודת מס הכנסה הוצאות בגין מענק פרישה, דמי חופשה, דמי הבראה, דמי חגים, דמי מחלה, וכד' יותרו בניכוי למעסיק רק בשנה שבה הם שולמו בפועל, למי שזכאי להם (לעובד ו/או לחברת הביטוח).

יש לשלם עד תום שנת המס על מנת שיתורו בניכוי בשנת המס הנוכחית.

תשלומי משכורות

בדיקת כדאיות תשלומי משכורות, מענקים וכד', בהתחשב במקדמות המס השוטפות והוצאות העסקיות השוטפות לשנה.

עוסקים המדווחים לרשות המיסים על בסיס מזומן יכולים לשלם גם את ניכוי המס לפני סוף השנה כך שיוכרו כהוצאה שוטפת.

תשלום פיצויים ומענקי פרישה

הקדמת תשלומי פיצויי פיטורין

תשלומי פיצויי פיטורין למפוטרים בעסק מעבר לסכומים השוטפים ששולמו - יותרו בניכוי לצרכי מס רק בשנת המס שבה שולמו לזכאי להם.

הקדמת תשלומים אחרים

הקדמת תשלומים בהתאם להסכמי העבודה, כגון: פדיון חופשה, דמי הבראה, חגים.

הקדמת תשלומים לתושבי חוץ ולבעלי שליטה

הקדמת תשלומים לתושבי חוץ ולבעלי שליטה שיש לנכות מהם מס במקור, או לחילופין תשלום של סכום הניכוי במקור, על מנת שההוצאה תוכר בשנת המס הנוכחית. יש לזכור כי ניתן לשלם את סכום הניכוי במקור תוך תקופה של עד 3 חודשים מתום שנת המס בתוספת הפרשי הצמדה וריבית (ראה גם חלק ח).

תשלום הוצאות עד סוף השנה למדווחים על בסיס מזומן

המדווחים על בסיס מזומן צריכים לשלם את מלוא ההוצאות העסקיות המותרות לניכוי לפני תום השנה, לרבות תשלום למוסד לביטוח לאומי, למס הכנסה ניכויים, תשלומים לקופות גמל ולביטוח חיים ותשלומי שכר נטו לעובדים.

חובות אבודים

רצוי להקדים ולהשלים את הטיפול בחובות בעייתיים, כלומר לקבוע את סכום ההפחתה המוסכם עם החייב ולזקוף אותו בחשבונות או להביא לסיום הליכי גבייה או פשרה. דבר זה יקל על תביעת הוצאה לצרכי מס הכנסה.

חובות אבודים מוכרים כהוצאה רק אם מוכח לפקיד השומה, כי נעשו כל המאמצים לגבותם (ולכן רצוי להיערך לביצוע פעולות לגביית החובות כגון פנייה חוזרת לחייבים, פניה לעורכי דין להגשת תביעות משפטיות וכדומה) או כשההוצאה לטיפול בגבייתם עשויה לעלות על סכום החוב שניתן לגבותו.

יש לדאוג לקבל מעורך דין אישור על השקים שחזרו ואשר נמצאים בטיפולו, הליכי הגבייה שנעשו והערכה לגבי סיכויי גבייתם.

לגבי ההכרה בחובות אבודים לעניין מע"מ, להלן הוראות הפרשנות של המחלקה המקצועית של רשויות מס ערך מוסף בשילוב מבחני בית המשפט העליון והוראות תקנה 23 לתקנות מע"מ.

"חוב" לעניין מע"מ פירושו תשלום עבור עסקה שלא נגבה (ואם נגבה חלק מהסכום - החלק שלא נגבה) ושולם עבורו מס העסקאות.

מבחן שנקבע בפס"ד של בית המשפט העליון	הבהרות מע"מ
בוצעה עסקה	"עסקה" כהגדרתה בסעיף 1 לחוק מע"מ.
הוצאה חשבונית	העוסק הוציא חשבונית מס התואמת את דרישות החוק בסעיפים 54 ו-74 לחוק מע"מ וסעיף 9א להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות).
מס העסקאות בגין החשבוניות שולם	על העוסק להוכיח כי החשבונית נכללה בדוח התקופתי המתייחס וכי המס המתחייב ממנה שולם.
המוכר או נותן השרות לא קיבל את התמורה	תמורה - יכול שתהא בכסף או בשווה כסף. החוב האבוד מתייחס לחלק שלגביו לא נתקבלה תמורה כלשהי.
החוב הפך ל"חוב אבוד"	חוב שהוכח להנחת דעת המנהל שלא ניתן לגבותו ובלבד שהוא עומד באחד מהתנאים האמורים - • חוב לעוסק של חייב שננקטו כנגדו הליכי פירוק או פשיטת רגל - החוב יוכר כאבוד במועד אישור המפרק או הנאמן לחלוקת דיבידנד סופי. • חוב לעוסק שננקטו לגביו הליכי הוצאה לפועל. אם לא ננקטו הליכי הוצאה לפועל, יוכר החוב כאבוד רק אם החייב נפטר ואין בעיזבונו נכסים למימוש, או החייב עזב את הארץ ואין לו נכסים למימוש. • כאשר החוב האבוד אינו בסכומים גבוהים רשאי הממונה על מע"מ להכיר בו כחוב אבוד, אם יוכח שננקטו הליכי גבייה ואלה לא הניבו תוצאות. • חוב שנמחק במסגרת הסדר נושים ואושר בפס"ד סופי של בית המשפט.
ניתנה הודעה למנהל מע"מ	מתן הודעה למנהל מע"מ - חשבונית זיכוי בצירוף מסמכים התומכים בעובדות המפורטות בהודעה. ההודעה תצא לפחות שישה חודשים ולא יותר משלוש שנים מהמועד שבו הוצאה חשבונית המס בשלה נוצר החוב.

מכירת מלאי מת או שתנועתו איטית

מומלץ לבצע מכירות של פריטי מלאי שערכם ירד מהותית על מנת לשכנע את פקיד השומה שאכן ערך השוק של פריטים אלו נמוך מעלותם. לחילופין, יש לשקול לפרסם מודעות "חיסול מלאי" בעיתונות או לערוך מכרז במגמה לממש את ההפסד או לפחות, לקבל הצעות מחיר שיאפשרו הוכחה להערכת שווי השוק (הנמוך) של אותו מלאי. מאחר ולפעולות אלה יש השפעה על שיעור הרווח הגולמי, מומלץ ליידע את רואה החשבון לצורך ניתוח הדוח המוגש לרשות המיסים.

מכירות בין-חברתיות

יש להקטין את מכירות המלאי הבין חברתיות למינימום הנדרש על מנת למנוע חבות מס בחברה המוכרת ואי ביטוי של ההוצאה בחברה הרוכשת שטרם מימשה את המלאי.

מוניטין

שיעור הפחת על מוניטין ששולם בעדו יעמוד על 10%. הפחת לא יתאפשר במידה והמוניטין נרכש מקרוב או מתושב חוץ, אלא אם הוכח, כי הרכישה הייתה חיונית לצורך ייצור ההכנסה ונעשתה בתום לב ומטעמים עסקיים בלבד. במכירת מוניטין שלא שולם בעדו, שיעור המס המקסימלי לחברה הינו כשיעור מס החברות, אצל היחיד שיעור המס הוא 25%.

חובת ניכוי מס הכנסה במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים

צו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה) קובע את החובה לנכות מס במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים. החובה לנכות מס במקור משירותים או נכסים חלה על כל מי שמחזור עסקיו בשנת 2023 עלה על סך של 5.3 מיליון ש"ח (כולל מע"מ) ו/או על כל מי שחייב בניהול חשבונות בשיטה הכפולה בשנת 2025, בין שהוא יחיד או חברה.

חברה שחלה עליה חובת ניכוי מס במקור לפני שנת המס 2025, ומחזוריה בשנת המס 2023 ירד מתחת לסך 5.3 מיליון ש"ח, תמשיך לחול עליה חובת ניכוי מס במקור גם בשנת המס 2025.

החובה בניהול חשבונות בשיטה הכפולה נקבעת בהתאם לתוספות לפי הפרוט הבא:

התוספת להוראות שחלה על הנישום	סוגי הנישומים	תנאים לחיוב במערכת חשבונות כפולה המחייבים בניכוי במקור עפ"י הצו (התנאים אינם במצטבר)
א	יצרנים	המחזור השנתי עולה על 3.8 מיליון ש"ח או 18 מועסקים ומעלה.
ב	סיטונאים	המחזור השנתי עולה על 3.8 מיליון ש"ח או 4 מועסקים ומעלה.
ג	קמעונאים	המחזור השנתי עולה על 3.8 מיליון ש"ח או 7 מועסקים ומעלה.
ד	קבלנים	עלות הבניה או מחזור עסקים עולה על 3.8 מיליון ש"ח.
ז	בעלי בתי ספר לנהיגה	הכנסה מהפעלת 5 כלי רכב לפחות ללימוד נהיגה.
ח	בעלי בתי ספר	מספר התלמידים הממוצע עולה על 150.
ט	סוחרי מקרקעין	מחזור עסקים בתוספת עלות המלאי עלה על 11.4 מיליון ש"ח.
ט	מתווכי מקרקעין	העמלה השנתית עולה על 620 אלף ש"ח.
י	סוחרי רכב	מחזור עסקים עולה על 11.4 מיליון ש"ח.
י	מתווכי רכב	העמלה השנתית עולה על 460 אלף ש"ח.
יא	נותני שירותים ואחרים (למעט מקצועות חופשיים)	המחזור השנתי עולה על 2.15 מיליון ש"ח.
יא	מוסכים	המחזור השנתי עולה על 2.95 מיליון ש"ח.
יב	חקלאים	המחזור בחקלאות עולה על 5.1 מיליון ש"ח. שטח כולל של נטיעות העולה על 375 דונם.
יד	בעלי תחנות דלק	בעל תחנת דלק העוסק במכירת דלק בלבד, או בנוסף עוסק במתן שרותי סניכה או רחיצה.
טו	סוכנויות ביטוח	סוכן של חברת ביטוח המורשה להדפיס פוליסות.
טז	יהלומנים	למעט יהלומן שעיקר עיסוקו עיבוד יהלומים מחומר גלם של אחרים או מתווך.
	מוסד ציבורי/ארגון מקצועי/מלכ"ר	מוסד ציבורי לפי סעיף 2(9), ארגון מקצועי לפי סעיף 9(א2) ומלכ"ר (כולל קופות גמל) שמחזורו (**) עולה על חצי מיליון ש"ח או המעסיק מעל ל-10 עובדים.
		(**) במוסד ציבורי המונח מחזור כולל גם תרומות ומענקים.

"מחזור" - סכום המכירות וסכום התמורה בעד שירותים - לרבות מיסים עקיפים, בשנת המס הקודמת או בשנת המס האחרונה שלגביה נערכת שומה סופית (להלן - "השנה הקובעת"), והכל לפי הסכום הגבוה כשהוא מוכפל ב-12 ומחולק למספר חודשי פעילות העסק בשנת המס הקודמת או בשנה הקובעת, לפי העניין.

"מועסק" - לרבות הבעלים ובני משפחותיהם העובדים בעסק וכן שותפים העובדים בעסק.

לעניין זה - חניך או מי שעבד לא יותר מארבע שעות ביום ייחשב לחצי מועסק.
מי שעבד בעסק חלק משנת המס ייחשב לחלק ממועסק כיחס תקופת עבודתו לשנה שלמה.

מודגש ומובהר - אין חובת ניהול כפולה לתוספת ה' (בעלי מקצועות חופשיים) או תוספת ו' (רופאים)
בלא קשר לרמת המחזור ו/או מספר המועסקים בהם.

נסיעה עסקית לחו"ל

הוצאה בגין נסיעה לחו"ל תותר בניכוי במידה שהייתה הכרחית לייצור ההכנסה.
הפירוט הנדרש לגבי כל נסיעה הינו:
שם הנוסע, מטרת הנסיעה, יעד הנסיעה, תקופת השהיה בחו"ל, הוצאות במט"ח והוצאות בארץ
(לרכישת כרטיסים), הוצאות לינה וכיו"ב. ראה דוגמת דוח נסיעה לחו"ל בנספח 4.

בשנת המס 2025 תקרת ההוצאות המותרות בניכוי הינה כדלקמן:

כרטיסי טיסה

מותרת מלוא ההוצאה עד לגובה מחירו של כרטיס טיסה במחלקת עסקים.

הוצאות לינה

כנגד קבלות

1. בעבור 7 לילות ראשונים - מלוא ההוצאות עד לתקרה של \$355 ללילה.
2. מעבר ל-7 לילות ראשונים - מלוא ההוצאות עד וכולל \$156 ללינה.

במידה והוצאות הלינה מעל \$156 - תותרנה הוצאות בשיעור של 75% מן הסכום ששולם אך לא פחות
מ-\$156 ועד לתקרה של \$266 ללילה.
בנוסף - תותרנה הוצאות אש"ל בסך \$100 ליום.

ללא קבלות

אם לא נדרשו הוצאות לינה תותרנה הוצאות אש"ל בסך \$167 לכל יום שהיה.

שכירת רכב

הוצאות השכירות בפועל אך לא יותר מ-\$78 ליום (לרבות דלק, שירותים וכל הוצאה אחרת).

הוצאות אחרות בחו"ל

אין כל הגבלה לגבי הוצאות עסקיות אחרות הנעשות בחו"ל כגון: טלפונים ופקס, אירוח ספקים או לקוחות וכיו"ב (כנגד קבלות).

נציב מס הכנסה השתמש בסמכותו והרחיב את רשימת המדינות לגביהן ניתן להגדיל את הוצאות הלינה והשהייה המותרות בניכוי ב-25%. להלן רשימת המדינות: אוסטרליה, אוסטריה, איטליה, איסלנד, אירלנד, אנגולה, בלגיה, בריטניה, גרמניה, דובאי, דנמרק, הולנד, הונג-קונג, טייוואן, יוון, יפן, לוקסמבורג, נורבגיה, ספרד, עומאן, פינלנד, צרפת, קטאר, קוריאה, קמרון, קנדה, שבדיה ושווייץ.

ניכוי בשל דמי ביטוח לאומי לעצמאים

יותר כניכוי מההכנסה 52% מהסכום ששולם בשנת 2025 לביטוח לאומי (למעט סכומים ששולמו עבור מס בריאות וסכומים ששולמו כקנס פיגורים).

למרות שמועד הפירעון האחרון של דמי הביטוח הלאומי לעצמאים לחודש דצמבר 2025 הינו עד ליום 15.1.2026, הרי שמומלץ להקדים ולשלם את דמי הביטוח עד ליום 31.12.2025 וזאת על מנת לקבל את הניכוי מההכנסה גם בגין חודש 12/2025.

בנוסף, מומלץ למי שיש חובות לביטוח הלאומי להקדים ולשלם יתרת החוב (אפילו בפריסת תשלומים באמצעות כרטיס אשראי) עד ליום שני ה- 22.12.2025 וזאת על מנת לקבל הניכוי עוד השנה.

תיקון סעיף 47א לפקודת מס הכנסה

במסגרת חוק ההסדרים נקבע בסעיף 47א לפקודת מס הכנסה, בתחולה משנת 2025 כדלקמן: סכום הניכוי מדמי בטוח לאומי שזכאי לו הנישום יהיה 52% מסכום דמי הבטוח ששולמו בשנת המס בהפחתה של סכום החזר דמי הבטוח אותם קיבל הנישום, באותה שנה.

במידה ובשנת המס, סכום החזר שהתקבל מבטוח לאומי גבוה מדמי הבטוח ששולמו - יראו 52% מהסכום שבו עלה סכום החזר על סכום דמי הבטוח ששולמו - כחלק מהכנסתו של הנישום בשנת המס בה התקבל החזר.

מכיוון שהתיקון חל בחישוב המס החל משנת 2025, פועל יוצא הוא שעד סוף שנת 2024 אין צורך להקטין מהתשלום לבטוח הלאומי את סכום החזרים שהתקבלו באותה שנת מס ו/או לחייב במס את סכום החזר העודף.

מתנות ושי לחג

מתנות לתושבי ישראל - מותרות בסכום של עד 240 ש"ח לשנה למקבל בשנת 2025.

מתנות לתושבי חוץ - מותרות בסכום של עד \$15 של ארה"ב לאדם לשנה.

התנאי להתרת ההוצאה הינו קיומו של קשר עסקי בין מקבל המתנה לבין העסק (ספקים, לקוחות וכן עמיתים לעיסוק או למקצוע).

מתנות לשכירי העסק לרגל אירוע אישי - מתנה שניתנה לעובד לרגל אירוע אישי (חתונה, בר מצווה, לידה וכד') תותר בניכוי עד לסך של 240 ש"ח לשנה ואילו היתרה העולה על 240 ש"ח תוגדר כהוצאה עודפת.

שי לחג לשכירי העסק - שי לחג הניתן לעובד נחשב כתוספת לשכרו ומתחייב במס הכנסה ובביטוח לאומי.

בסוף השנה יש להכין רשימה מפורטת של מקבלי המתנות.

אירוח

הוצאות אירוח וכיבוד שלא במקום העסק אינן מותרות בניכוי, פרט להוצאות אירוח אורחים מחו"ל. הוצאה לאירוח אורחים מחו"ל תותר בניכוי ללא תקרה, בתנאי שתהיה סבירה. על מנת שהוצאה זו תותר בניכוי יש לדאוג לרישום פרטים כגון שם האורח, ארץ מוצאו והקשר העסקי עם אותו אורח. לפיכך, יש להפריד ברישומי הנהלת החשבונות הוצאות לאירוח אורחים מחו"ל.

הוצאות כיבוד

יותר בניכוי 80% מההוצאות שהוצאו לכיבוד קל ב"מקום העיסוק" של הנישום. כ"כיבוד קל" ייחשבו שתייה קרה וחמה, עוגיות, פירות וירקות העונה וכד', הניתנים לאורח המבקר במקום העסק. על יתרת ה-20% מההוצאות אשר לא יותרו בניכוי יחולו ההוראות בדבר תשלום מקדמות בשל הוצאות עודפות. ארוחות הניתנות לאורח (למעט ניכוי הוצאה סבירה לאירוח אדם מחו"ל) לא יותרו כלל בניכוי.

הוצאות לינה בארץ (כולל ארוחת בוקר)

לא יותרו הוצאות לינה בתפקיד, במרחק של פחות מ-100 ק"מ ממקום העיסוק הקבוע או ממקום המגורים - אלא אם כן פקיד השומה אישר כי ההוצאה הכרחית לייצור ההכנסה. על הוצאות לינה בתפקיד שנעשתה במרחק של 100 ק"מ ויותר, ממקום העיסוק הקבוע או ממקום המגורים, או לינה שפקיד השומה אישר כאמור, תחול תקרת הסכומים הקבועה בתקנות לגבי הוצאות לינה בחו"ל החל מהלינה השמינית ואילך, כשהיא מתורגמת לשקלים לפי השער היציג הידוע במועד הלינה. נכון לשנת 2025, סכומי התקרה עבור הלינה הינם כלהלן:

1. לינה שעלותה נמוכה מ-156\$ - כל ההוצאה.
2. לינה שעלותה גבוהה מ-156\$ - 75% מההוצאה אך לא פחות מ-156\$ ולא יותר מ-266\$.

כ"הוצאות לינה" עליהן חל המוסבר לעיל, ייחשבו גם הוצאות ארוחת בוקר שנכללו במחיר הלינה. כל האמור לעיל לא יחול על לינה הנדרשת לצורך השתתפות בכנס בתחום העיסוק.

היבטי מיסוי בגין ימי גיבוש לעובדים

סעיף 2(2) לפקודת מס ההכנסה מהווה מקור נפרד ועצמאי לתקבולים הנובעים מהכנסת עבודה ובין היתר כולל בהגדרת **"הכנסת עבודה"** כל טובות הנאה הניתנות לעובד ממעסיקו, בכסף או בשווה כסף ובין שניתנו במישרין או בעקיפין. בגין הכנסה כאמור יש לזקוף לעובד שווי בגין **"טובת הנאה"** ולנכות בגינה מס הכנסה וביטוח לאומי וזאת בהתאם לשיעורי המס השולי של העובד מקבל טובת ההנאה.

בפסק דין שניתן בעניין ניקי דמי ביטוח לאומי בגין אירועי גיבוש שערכה חברת **"טרפיק"** לעובדיה נקבעו מבחנים מסייעים להבחנה האם השתתפות העובד באירוע של המעסיק מהווה **"טובת הנאה"** בידי העובד או שמא מדובר באירוע המשרת את **"נוחות המעביד"** אשר אינו מחייב זקיפת הכנסה לעובד.

כבוד השופט טננבוים הסביר בפסק הדין כי הקושי בהפעלת מבחן זה - **"נוחות המעביד או הנאת העובד"** - מתעורר במצבים מעורבים בהם ההוצאה משרתת את נוחות המעביד ובד בבד גורמת הנאה לעובד. כמו כן, הסביר בית הדין כי הן נוחות המעביד והן הנאת העובד אינם נבחנים ב"משקפי המעביד" כי אם ב"משקפיים אובייקטיביים", תוך התייחסות לעובד ולתפקיד שהוא ממלא. כחלק מיישום מבחן נוחות המעביד או הנאת העובד בעניין טרפיק, בית הדין נתן משקל, בין היתר, למבחנים הבאים:

- החברה ערכה את אירועי הגיבוש רק בישראל.
- אירועי הגיבוש נערכים אך ורק במהלך שבוע העבודה, על חשבון ימי העבודה.
- העובדים מקבלים שכר בעבור השתתפותם בימי הגיבוש.
- לעובדים אין אפשרות לצרף בני משפחה.
- עובד שנעדר נדרש לספק למעסיק הסבר מתקבל על הדעת.
- החברה קובעת את סדרי הישיבה באוטובוסים ואת אופן חלוקת העובדים בפעילויות חברתיות בהתאם לצורכי הגיבוש של החברה.
- שלושה עובדים לנים בכל חדר ואין לעובדים זמן חופשי לעצמם.

מכאן הגיע בית הדין למסקנה כי העובדים אינם מפיקים **"טובת הנאה ניכרת"** מאותם אירועי גיבוש. זאת ועוד, נקבע כי אירועי הגיבוש נועדו לאפשר היכרות ושיתוף בין העובדים ובין המחלקות השונות ובכך לסייע ביצירת תרבות ארגונית אחידה אשר תומכת בהשגת המטרות העסקיות של החברה. נוכח חשיבות הגיבוש לתפקודה של החברה קבע בית הדין כי, החברה היא הנהנית העיקרית מהאירועים שהפיקה. לפיכך, קיבל בית הדין את תביעתה של החברה וקבע כי לא היה מקום לחייב את החברה בניכוי דמי ביטוח לאומי משכרם של העובדים בגין אירועי הגיבוש.

לדעתנו, דומה כי אין חולק על כך שפעילויות חברתיות עשויות לשפר את הגיבוש בין העובדים ואת הזדהותם עם מקום העבודה, ובכך הן תורמות לתפוקה והפריון של העובדים. הפרשנות שניתנה על

ידי בית הדין בעניין "טרפיק" לקחה בחשבון את האינטרס המובהק של המעסיק בקיומן של פעילויות חברתיות בקרב עובדיו תוך הפנמה שאף שהעובדים נהנים לא אחת מהפעילות, מטרתן העיקרית אינה להיטיב עמם אלא לקדם אינטרסים של המעסיק.

בחודש 11/2017 רשות המיסים הוציאה הנחיה במטרה לאפיין את המקרים בהם ניתן לראות בפעילות גיבוש לעובדים, פעילות שבה טובת המעסיק גוברת על טובת העובד (ואז תוכר ההוצאה בידי המעסיק). במקרים בהם מתקיימים כל התנאים שלהלן, ניתן לראות באירוע ככזה שבו טובת המעסיק גוברת על טובת העובד, ולכן אין צורך לזקוף שווי לעובדים:

1. צרכי העבודה מצדיקים עריכת אירוע גיבוש לעובדים, כגון: מקום עבודה בעל מספר רב של עובדים, נדרשת עבודת צוות וכיו"ב.
2. ההחלטה על קיום האירוע היא של המעסיק והעובדים הרלוונטיים מוזמנים לאירוע.
3. ימי הגיבוש נחשבים ימי עבודה ומשולם שכר מלא בגינם.
4. העובדים לא זכאים לצרף בת/בן זוג לאירוע הגיבוש או לחלק ממנו (לרבות כל קרוב, כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודת מס הכנסה).
5. פעילות הגיבוש נערכת רק במהלך שבוע העבודה. במידה וחלק מהפעילות נערכת בסוף שבוע ו/או במהלך חופשות, יש לזקוף שווי מלא על כל הפעילות.
6. לוח הזמנים של הפעילות נקבע או מאושר על ידי המעסיק.
7. הפעילות נערכת בישראל.
8. מטרת הפעילות הינה לצורך שיפור העבודה והממשקים בין העובדים. כמו כן, הפעילות חייבת לכלול הרצאה מקצועית או פעילות העשרה.

בנוסף, קובעת ההנחיה כי:

1. על המעסיק לשמור מסמכים מאמתים לקיום הכללים לעיל.
2. העלויות הינן סבירות ביחס לפעילות ומטרתה. לעניין זה עלויות סבירות הינן כ-400 ש"ח לפעילות של יום שלם ללא לינה או 700 ש"ח ליום פעילות הכוללת לינה.
3. בכל מקרה שאינו עומד בכללים אלו, יש לזקוף להכנסתו של העובד את שווי הטבה.

הוצאות ביגוד

הוצאות ביגוד יוכרו בתנאים הבאים:

1. אם לא ניתן להשתמש בביגוד שלא לצרכי העבודה, כגון סרביל טייסים, חלוק אחיות, גלימה שחורה של עורכי דין, קסדה וכיו"ב - ההוצאה תוכר במלואה.
2. אם מדובר בביגוד שניתן להשתמש בו גם שלא לצרכי העבודה, כגון חליפת מדים ייצוגית להופעת עורכי דין, חליפת מדים ייצוגית (גם אם סמל העסק מוטבע בה) - יותרו לניכוי 80% מההוצאה.
3. נקבע כי "בגדים המשמשים לצרכי העבודה" הינם אלה שניתן לראות בהם באופן בולט את ההשתייכות לעסק או שעל פי דין קיימת חובה ללבוש אותם. אם לא מתקיימים תנאים אלה אזי

אין מדובר ב"ביגוד לצרכי העסק". בנסיבות אלה, אם ביגוד ממומן על ידי המעסיק עבור עובדיו, הוא יחשב כטובת הנאה ששוויה ייזקף להכנסת העובד ויחולו כל הכללים החלים על משכורת.

הוצאות אחזקת טלפון שאינו נייד

על מנת שיתירו הוצאות בשל אחזקת טלפון במקום המגורים, יש להוכיח כי בית המגורים משמש את עיקר עיסוקו או משלח ידו של הנישום. המדובר במקום המגורים של הנישום שהוא בעל העסק עצמו, או של בעל שליטה בחבר בני אדם שבבעלותו העסק.

ההוצאות שיתירו בשל שיחות טלפון עסקיות ממקום המגורים

שיחות טלפון בארץ

1. אם ההוצאה לא עלתה על 26,600 ש"ח בשנה - 80% מההוצאות או חלק מההוצאות העולה על 2,700 ש"ח, לפי הנמוך.
2. אם ההוצאה עלתה על 26,600 ש"ח לשנה - חלק מההוצאות העולה על 5,300 ש"ח.
3. אם מקום המגורים שימש את עיקר העיסוק בחלק מהשנה, יותר חלק מההוצאות הנ"ל באופן יחסי לתקופת השימוש.

שיחות טלפון לחו"ל

שיחות טלפון לחו"ל יותירו אם נוהל רישום כנדרש. להבדיל מהוצאות טלפון בארץ, אין חובה שמקום המגורים ישמש את עיקר עסקו של הנישום.

הוצאות אחזקת טלפון נייד (סלולרי)

מותר לעסק או למשלח יד לנכות את כל הוצאותיו בשל טלפון נייד אשר הועמד לרשות עובדיו. אם העובד משלם למעסיק עבור חלק מהשימוש אזי יופחת סכום זה מההוצאה המותרת. כאשר הטלפון הנייד **לא הועמד לרשות העובד** - לא יותירו בניכוי הוצאות בסכום של 1,380 ש"ח לשנה או מחצית מההוצאות, הנמוך שבהם. סכום ההוצאה שאינו מותר בניכוי מוגדר כ"**הוצאה עודפת**", והחייבים בתשלום מקדמות בגין הוצאות עודפות צריכים לשלם בגינה מקדמה.

אם מעסיק מעמיד לרשות עובדו טלפון נייד כאמור או משתתף בהוצאותיו לטלפון כאמור, יחויב העובד במס על 50% מסכום ההוצאה החודשית, או על 115 ש"ח לחודש, לפי הנמוך מביניהם. מסכום השווי, הנחשב כהטבה חייבת במס של העובד, יש להפחית את הסכום ששילם העובד בשל טלפון נייד זה. תקנות אלה אינן חלות על טלפון נייד המותקן במרכזיית העסק.

הוצאות אחזקת רכב

"רכב" - כל רכב המוגדר ברישיון מסוג M1 ו-N1 ואופנוע שסיווגו L3 (אופנוע שנפח המנוע שלו עולה על 33 כ"ס).

הוצאות לאחזקת רכב תוכרנה במגבלות המפורטות להלן:

רכב תפעולי

"רכב תפעולי" הוא רכב שהוכח להנחת דעתו של פקיד השומה, כי נתקיימו בו אחד מאלה:

1. רכב ביטחון - כהגדרתו בתקנות התעבורה. הכוונה לאמבולנסים, רכבי משטרה וכיבוי אש.
 2. רכב שלא הועמד על ידי המעסיק לרשות עובד והרכב משמש אך ורק לצורך העסק ואינו יוצא ממקום העסק בתום שעות העבודה. במקום העבודה הכוונה למקום העסק שאינו בבית המגורים.
- לגבי רכב תפעולי נקבע כי לא נדרשת בגינו זקיפת שווי וכי כל ההוצאות בגינו יותרו בניכוי.

רכב הצמוד לעובד

הוצאות בגין רכב צמוד לעובד (שבגינו חייבים לזקוף שווי רכב), יותרו בניכוי במלואן.

יש לשים לב, שבעיקרון אצל חברה לא אמור להיות רכב שהוא אינו תפעולי וגם אינו צמוד. במידה וקיים רכב שאינו צמוד לעובד אחד, כלומר מספר עובדים "נהנים" ממנו ולא ניתן לייחס את ההטבה בין העובדים, הרי שבמקרה כזה שבו לא נזקף שווי שימוש בגין אותו רכב, **כל ההוצאה לא תותר לחברה בניכוי**.

הוצאות רכב אצל עצמאים

הוצאות רכב של עצמאי (ברכב שאינו צמוד לעובד שלו), יותרו בניכוי על פי הגבוה מבין השניים:

1. 45% מתוך הוצאות אחזקת הרכב (ובאופנוע - 25%).
2. סך הוצאות אחזקת הרכב בניכוי שווי רכב מסוג זה אילו היה מוצמד לעובד.

רכב מסוג M1 שסיווג המשנה שלו אוטובוס ציבורי או מונית - יותרו בניכוי סך הוצאות אחזקת רכב בניכוי שווי השימוש ברכב או סכום בגובה 90% מהוצאת אחזקת הרכב לפי הגבוה.

רכב מסוג M1 שסיווג המשנה שלו רכב סויר או מדברי - יותרו בניכוי סך הוצאות אחזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב או סכום בגובה 80% מהוצאת אחזקת הרכב לפי הגבוה.

קיימת החובה לדווח לפקיד השומה את מונה הקילומטראז' של הרכב, בתחילת השנה ובסופה, ראה טופס לדוגמה בנספח 3.

שווי שימוש ברכב שהועמד לרשות העובד

משנת 2010 ואילך שיעור שווי השימוש הוא 2.48% מהמחיר לצרכן של כלי הרכב. תקרת המחיר לצרכן לצורך חישוב שווי השימוש בשנת 2025 נקבעה לסכום של 583,100 ש"ח. לגבי כלי רכב שנרשמו לראשונה לפני 1.1.2010, תמשיך לחול שיטת קבוצות המחיר.

בשנת 2025 יעמוד סכום שווי הרכב **החודשי** כדלקמן:

שווי רכב בש"ח	קבוצת מחיר
3,150	1
3,410	2
4,390	3
5,260	4
7,280	5
9,440	6
12,140	7
1,040	L3

הערות לטבלה -

- שווי השימוש ברכב היברידי יופחת בסכום קבוע של 560 ש"ח לחודש, הן לרכב חדש שנרשם מ-1.1.2010, והן לרכב שנרשם לראשונה לפני המועד האמור.
- שווי השימוש ברכב פלאג-אין יופחת בסכום קבוע של 1,130 ש"ח לחודש.
- שווי השימוש ברכב חשמלי יופחת בסכום קבוע של 1,350 ש"ח לחודש.
- רשות המיסים מפרסמת את המחיר לצרכן ואת סכומי שווי השימוש לדגם, באתר רשות המיסים.

החלטת מיסוי בעניין שווי שימוש ברכב

ביום 30.7.2012 פורסמה החלטת מיסוי 4586/12 הדנה בעניין שווי שימוש ברכב לטכנאי שירות. המדובר בחברה העוסקת במתן שירות בכל רחבי הארץ המעסיקה טכנאי שירות המטפלים באלפי לקוחות. השירות ניתן במהלך 24 שעות ביממה שבעה ימים בשבוע. בכל יום כ-10% מהטכנאים הינם כוונים בשעות שמעבר לשעות העבודה. לטענת הטכנאים למעלה מ-75% מהשימוש ברכב (על-פי קילומטרים) הינו שימוש לצרכי מתן השירות, ולפיכך ביקשו הטכנאים לקבוע את שווי השימוש הפרטי על פי חישוב פרטי לכל עובד.

לפי החישוב המוצע על ידי המבקשים, שווי השימוש ברכב לעובד יהיה בהתאם לחלק היחסי מסך העלות הכוללת של השימוש ברכב, לפי יחס הנסיעות הפרטיות בפועל של אותו עובד מסך הנסיעות ברכב.

הבקשה נדחתה והובהר כי, יש לחייב את הטכנאים בשווי שימוש ברכב כאמור בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987.

עוד הובהר כי, שווי השימוש ברכב נקבע בתקנות מכוח סמכותו של שר האוצר לפי סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה ובהתאם לרכב שהוצמד לעובד.

פס"ד בעניין חכם את אור זך עורכי דין ואור חי הנדסה בע"מ

בחודש מאי 2019 ניתן פסק דין של בית המשפט העליון בעניינם של חכם את אור - זך עורכי דין ואור חי הנדסה בע"מ ובו נקבע כי חישוב ההטבה הגלומה בהעמדת רכב לרשות עובד, הקבוע בתקנה 2(א) לתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב) התשמ"ז-1987 מהווה כלל מחייב אשר לא ניתן לסטות ממנו. הסדרת אופן החישוב בדרך של נוסחה אחידה וברורה מקדמת את היעילות והפשטות בגביית המס. לפיכך, אין לקבל את הנתונים הנצברים באמצעות תוכנת Save Tax ודומיה והם אינם יכולים לשמש בסיס לקביעת שווי השימוש ברכב.

מיסוי שווי שימוש ברכבי מאגר

ביום 21.10.2014, פרסמה רשות המיסים חוזר מקצועי בנוגע להקלות בזקיפת שווי רכב בכל הנוגע ל"רכב מאגר".

ההנחיה מתייחסת לרכב מאגר שהשימוש בו הוא לפעילויות שוטפות של המעסיק ואינו מוקצה לעובד כלשהו ובלבד שלא הוצמד רכב אחר כלשהו לאותו עובד והכל בנסיבות מיוחדות של העמדת הרכב, הן באשר לחריגה משעות העבודה הרגילות והן באשר לפעילות מחוץ למקום העבודה הקבוע וכן בכפוף לאישורים של הדרג הבכיר אצל המעסיק ולניהול רישומים מפורטים לצרכי ביקורת המס.

החוזר אינו משליך על ההוראות באשר לקביעת שווי שימוש לעובד בשל רכב צמוד. כאשר מדובר ברכב צמוד יש לקבוע את השווי בהתאם לתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987.

יובהר כי באופן עקרוני, באותם מקרים בהם יש שימוש פרטי ברכב או פוטנציאל שימוש כאמור, יש לזקוף שווי לעובדים, גם אם לא מדובר ברכב צמוד במשמעות הרגילה של המושג (למשל - רכב הנותר בחניית עובד).

יחד עם זאת, רשות המיסים אישרה הקלה, לפיה אם הרכב נותר בידי העובד ללילה לצורך חניה בביתו באופן **חד פעמי** בחודש, ביום שבו עבד העובד עד לשעות הלילה, **לא בסופי שבוע** (החל מיום ה' בערב), באופן אקראי ולא שיטתי - אין צורך לזקוף שווי לעובד.

הקלה נוספת שאושרה על ידי רשות המיסים הינה במקרים של שימוש ברכב מאגר יותר מפעם אחת בחודש. נקבע כי אם לא מדובר ברכב הנותר בידי העובד לסוף שבוע יש לזקוף שווי יחסי על פי היחס שבין מספר הימים שהרכב נותר ברשות העובד ללילה לבין מספר הימים בחודש (30 יום) ובלבד והתקיימו כל התנאים הבאים:

1. הועמד/ו לרשות העובד רכב/י מאגר (לרבות חניית לילה בחניית העובד) במהלך חודש קלנדרי מספר ימים מוגבל שאינו עולה על עשרה ימים וכן במספר ימים מוגבל במהלך שנה קלנדרית שאינו עולה על מאה ימים.
2. לא הועמד לרשותו של העובד רכב אחר באותו חודש (אין לו רכב צמוד).
3. לא מדובר ברכב המוצמד לעובד אלא רכב מאגר המיועד לפעילויות שוטפות.
4. הרכב נותר בידי העובד למשך הלילה בלבד (החל מתום יום העבודה המלא של העובד בתום פעילות מחוץ למקום העבודה הקבוע והסתיים לאחר שעות העבודה הרגילות או לקראת פעילות

מחוץ למקום העבודה הקבוע ביום המחרת הדורשת יציאה לעבודה לפני שעות העבודה הרגילות). הרכב יוחזר למחרת בבוקר למקום העבודה הקבוע למעט אם נדרש לפעילות כאמור לעיל ביום המחרת.

5. הרכב מועמד לשימוש העובד באופן אקראי ולא שיטתי בשל צרכי העבודה ועל פי אישור של הגורם המוסמך במקום העבודה.

6. הרכב לא נמצא בידי העובד החל מסוף יום ה' ועד יום א', בחגים, בשבתות, ימי חופשה, ימי מחלה או בכל יום היעדרות אחר מהעבודה.

יודגש כי:

1. בכל מקרה שאינו עומד בכללים אלו, יש לזקוף שווי שימוש חודשי מלא.
2. יובהר כי בגין רכב מאגר אחד לא ייזקף יותר משווי שימוש חודשי מלא אחד.

ניכוי הוצאות רכב שרכש תאגיד ונרשם ע"ש אחר במשרד הרישוי

על פי הנחיה מיום 13.6.2007 שהוציא היועץ המשפטי לרשות המיסים, החל מיום 1.9.2007, לא תינתן עוד לחברות האפשרות לטעון, כי כלי הרכב הנרכש הינו בבעלות החברה, אם במרשמי משרד הרישוי כלי הרכב אינו רשום על שם החברה, אלא על שם בעל המניות. מאוחר יותר, אף הובהר כי מי שיפעל בניגוד להוראה יראו אותו כמי שמשך כספים מהחברה ולפיכך יש לחייבו במס בהתאם.

הננו לציין, כי קיימות חוות דעת משפטיות הטוענות, כי הנחיה זו מנוגדת לדיני הקניין ולעקרונות ההכרה בהוצאה לצרכי מס.

אנו ממליצים ללקוחות אשר בוחרים לפעול בשונה מהנחיית היועץ המשפטי של רשות המיסים, לפנות לשם קבלת ייעוץ.

חלק ג - מיסוי שוק ההון ורווחי הון

שיעורי מיסוי שוק ההון ורווחי הון לחברות

רווח מנייר ערך בבורסה בישראל

חברה תשלם מס רווח הון בהתאם לחלק ה' לפקודה בשיעור של 23% בשנת 2025 על הכנסותיה מממוש ניירות ערך.

הכנסות פיננסיות

כל הכנסות הריבית למיניהן מתחייבות בשיעור מס החברות הרגיל, שנת 2025 - 23%.

הכנסות מדיבידנד

דיבידנד שמקורו בהכנסות שהופקו או שנצמחו בישראל או שהתקבלו מחברה תושבת ישראל פטור ממס.

דיבידנד שמקורו מחוץ לישראל חייב במס חברות בשיעור של 23% בשנת 2025. לחילופין, לפי בקשת החברה, ייבחן חישוב מס תוך מתן זיכוי עקיף בגין המס ששולם על ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד, כמפורט בסעיף 126 לפקודת מס הכנסה.

רווחי הון

שיעור המס בגין רווחי הון ריאליים בעת מכירת נכסים וניירות ערך לא סחירים וכן בעת מכירת מקרקעין מחוץ לישראל הינו בשיעור מס חברות של 23% בשנת 2025.

שיעורי מיסוי שוק ההון ורווחי הון ליחידים

רווח הון מנייר ערך בבורסה בישראל

שיעור המס ליחיד על הרווח מניירות ערך סחירים הינו בשיעור של 25% וזאת אם אין מדובר בהכנסה פירותית (עסקית).

אצל מוכר שהוא בעל מניות מהותי (בעל מניות המחזיק לפחות 10% ממניות החברה שמניותיה נמכרות), שיעור המס יעמוד על 30%.

אם ההכנסה מניירות ערך (בין ישראלים ובין זרים) תיחשב להכנסה עסקית, שלטונות המס ידרשו מיסים על פי שיעור המס השולי, דהיינו עד 47% בשנת 2025.

רווח הון מניירות ערך זרים

על ניירות ערך זרים שנרכשו עד ליום 31.12.2004 יחול שיעור מס ליניארי כדלקמן:
על רווח ההון הריאלי שנצמח עד ליום 31.12.2004 - 35%, יתרת הרווח תתחייב ב-25% מס.

הכנסות פיננסיות

יחיד חייב במס בגין הכנסות ריבית על פיקדונות ותוכניות חיסכון (שנפתחו החל מיום 8.5.2000), בין אם מקורם בארץ ובין בחו"ל וכן על התשואה הנצברת על הפקדות מעבר לתקרה שנקבעה על ידי שלטונות המס בעת פדיון קופות גמל וקרנות השתלמות. שיעור המס הוא 25% למעט במכשירים שאינם צמודים שימוסו בשיעור של 15%. קיימים מספר פטורים המתייחסים לגמלאים ולבעלי הכנסות נמוכות.

הכנסות מדיבידנד

שיעור המס החל על דיבידנד אצל יחיד או חברה משפחתית הינו בשיעור של 25%. לגבי בעל מניות מהותי (המחזיק לפחות 10% ממניות החברה משלמת הדיבידנד) שיעור המס יעמוד על 30%.

רווחי הון

שיעור המס בגין רווחי הון ריאליים (בידי יחיד ובידי חברה משפחתית) בעת מכירת נכסים וניירות ערך לא סחירים וכן בעת מכירת מקרקעין מחוץ לישראל הינו בשיעור של 25%. לגבי בעל מניות מהותי שיעור מס רווחי הון יעמוד על 30%. לגבי מכירת נכסים שנרכשו לפני 1.1.2003 יחול שיעור המס באופן ליניארי כדלקמן: על רווח ההון שנוצר החל ממועד הרכישה ועד ליום 31.12.2002 יחול שיעור המס השולי, על רווח ההון מיום 1.1.2003 ועד ליום 31.12.2011 יחול שיעור מס שולי של 20% ועל רווח ההון מיום 1.1.2012 ועד ליום המכירה יחול מס בשיעור 25%.

מס יסוף

במסגרת החוק לצמצום הגרעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2012, מוטל מס נוסף בשיעור 3% על הכנסתו החייבת של יחיד שהכנסתו השנתית החייבת עולה על 721,560 ש"ח בשנת 2025. יחיד אשר הכנסתו החייבת ממקורות הוניים בשנת המס עלתה על 721,560 ש"ח, יהיה חייב במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת ממקורות הוניים העולה על הסכום האמור, בשיעור של 2%.

המבחנים על פיהם תחשב ההכנסה מניירות ערך להכנסה פירותית ומתי תחשב להכנסה הונית:

1. מבחן התדירות: תדירות עסקאות גבוהה מצביעה על פעילות עסקית.
2. מבחן תקופת החזקה בנכס: תקופת החזקה קצרה עשויה להצביע על פעילות עסקית. רכישת ניירות ערך ומכירתם באותו חודש יכולה עדיין להיחשב כפעולה הונית. יצוין, כי סוגו של הנכס משמעותי גם במבחן זה. פעולות בניירות ערך בפרק זמן קצר יכול שתסווגנה כפעולות הוניות בעוד שלגבי פעולות בנכסים אחרים, יתכן ואותו פרק זמן היה מאפיין פעולה פירותית.
3. מבחן הבקאות והמומחיות: פעילות בתחום הבקאות והמומחיות מעידה על פעילות עסקית. חלק גדול מהפעילות בבורסה מתבצע באמצעות בנקים, יועצי השקעות ו/או ברוקרים. השקעה באמצעותם לא הופכת את הרווחים מהשקעה הונית להכנסה עסקית בשל כך בלבד. לעומת זאת, כאשר מתבצעת פעילות בתיק האישי של מי שהתמחותו ועיסוקו הוא בתחום זה, יכול שתהא זו אינדיקציה לסיווג הרווחים כעסקיים.

4. מבחן היקף ההשקעה: היקף השקעה גבוה יכול להצביע על פעילות עסקית. יצוין, כי ליישום מבחן זה יש להתחשב בהיקף ההשקעה בהשוואה להיקף פעילות הנישום בתחומים אחרים ובשים לב למשאביו הכספיים. בחינת היקף ההשקעה, צריכה להיעשות בזירות תוך תשומת לב מיוחדת לנסיבות הספציפיות שכן דווקא אצל נישומים שמבצעים פעולות השקעה לא עסקיות בחסכוניותם יכולים מחזורי ההשקעה לעלות על מחזורי פעילותם העסקית האחרת.
 5. מבחן המימון: על פי מבחן זה מימון פעילות בהון זר (לעומת הון עצמי), בעיקר אשראי לזמן קצר, מעיד על פעילות עסקית.
 6. מבחן הארגון: קיומו של מנגנון, צוות עובדים, מקום עבודה קבוע, מערך רישומי ותיעוד מסודר יש בהם להצביע על קיומו של עסק.
 7. מבחן ההבשלה וההשכחה: על פי מבחן זה ביצוע פעולות להעלאת ערך הנכס מצביע על פעילות עסקית.
 8. מבחן טיב הנכס: טיבו של הנכס יכול גם הוא להשליך על סווג ההכנסה. אופי ספקולטיבי של ניירות ערך יכול להצביע על פעולות עסקיות.
- על פי עמדת מס הכנסה, סיווג ההכנסה ייקבע על פי שקלול כל המבחנים וקיומו של מבחן אחד או מספר מבחנים, לא יגרום בהכרח לסיווג ההכנסה כהכנסה עסקית ובכל מקרה יש להתייחס לנסיבות הספציפיות.

להלן טבלה מרכזת לשיעורי המס:

שטח החישוב	שיעור המס		
	מ-2012	עד 2011	
רווח הון/שבח ריאלי	(1) 30%/25%	(1) 25%/20%	
דיבידנד	(1) 30%/25%	(1) 25%/20%	
ריבית ודמי ניכיון - צמוד	25%	20%	
ריבית ודמי ניכיון - לא צמוד	ללא שינוי	15%	
ריבית על תכניות חיסכון ופיקדונות	25%	20%	
רווח הון מני"ע סחירים בישראל	(1) 30%/25%	(1) 25%/20%	

1. שיעור המס הגבוה בכל משבצת, מתייחס לבעל מניות מהותי.
2. שטח חישוב ליניארית - במכירה של נכס שנרכש לאחר 1.1.2003 ייערך חישוב ליניארי יחסי לשתי תקופות: לגבי חלק תקופה שמיום הרכישה עד 31.12.2011 יחול מס בשיעור 20%/25%, לפי העניין, ועל יתרת התקופה יחול מס בשיעור של 25%/30%, לפי העניין. במכירת נכס שנרכש לפני 1.1.2003, יבוצע חישוב ליניארי ל-3 תקופות כך שלגבי חלק התקופה שעד ליום 1.1.2003 יחול מס שולי.
3. כל הדיבידנד שחולק החל מ-1.1.2012 ללא קשר למועד הפקת הרווחים.
4. התיקון חל על ריביות שנצברו החל מ-1.1.2012. לגבי ריבית בפיקדונות ותכניות חיסכון שנפתחו לפני 1.1.2012, יחול הדין החדש רק על ריבית שתצמח מהמועד הראשון שבו ניתן למשוך את הכספים ללא הרעה בתנאי החיסכון ("נקודת יציאה" ראשונה) והחישוב יהיה ליניארי.
5. ניירות ערך סחירים - אין חישוב ליניארי.

חובת דיווח על רווחי הון ממכירת נכס ותשלום מקדמה

חלה חובה לדווח תוך 30 יום על כל מכירה הונית, בין אם נבע מהמכירה רווח הון או שנוצר הפסד הון ולשלם מקדמה מסכום המס החל על הרווח, אם היה כזה.

לגבי ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה (בישראל או מחוץ לישראל) או לגבי מכירת קרן נאמנות נקבע שבכל מקרה בו נוכח במועד מכירתן מס במקור מרווח ההון, לא יהיה צורך בדיווח כאמור.

אם לא נוכח מס במקור מרווח ההון והמוכר חייב בהגשת דוח שנתי, נקבע כי המוכר יהיה חייב בהגשת דוח על רווח ההון ותשלום המקדמה בגין רווח ההון, פעמיים בשנה: ביום 31 ביולי בשל מכירות שהיו במחצית הראשונה של השנה וב-31 בינואר של השנה העוקבת, בגין מכירות שהיו במחצית השנייה של השנה.

קיזוז הפסדי הון

1. ניתן לקזז הפסדי הון בידי יחיד/חברה כנגד רווחי הון ריאליים, גם בגין פעילות בניירות ערך **סחירים** וגם אם הרווחים/הפסדים נוצרו בישראל ו/או מחוץ לישראל (בכפוף להוראות המעבר ובכפוף להוראות פקודת מס הכנסה בנושא).

2. ניתן לקזז הפסדי הון שוטפים ממכירת נייר ערך (סחיר או לא) כנגד הכנסות מריבית או דיבידנד מאותו נייר ערך או כנגד הכנסות מריבית או דיבידנד בשל ניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על הריבית או הדיבידנד שקיבל אותו אדם לא יעלה על 25%.

יש לשים לב שהחל משנת 2012 לא ניתן לקזז מהפסד הון דיבידנד שקיבלו בעלי שליטה מחברות שבהן נחשבו כ"בעל מניות מהותי" מאחר ששיעור המס הינו 30%, שיעור העולה על התקרה המאפשרת קיזוז כנ"ל 25%.

טבלה מרכזת לעניין קיזוז הפסדי הון:

סוג ההכנסה	סוג ההפסד	רווח הון מני"ע נסחרים בישראל	רווח הון מני"ע נסחרים בחו"ל	ריבית מני"ע *	דיבידנד מני"ע *	ריבית מפיקדונות בבנקים או מתוכנית חסכון	רווח הון מנכס לא סחיר בחו"ל
		הפסד מני"ע נסחרים בישראל	הפסד מני"ע נסחרים בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל
ניתן לקיזוז	ניתן לקיזוז	ניתן לקיזוז	ניתן לקיזוז	ניתן לקיזוז	ניתן לקיזוז	לא ניתן לקיזוז	ניתן לקיזוז
הפסד מני"ע נסחרים בחו"ל	הפסד מני"ע נסחרים בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל
הפסד הון מני"ע לא סחיר בארץ	הפסד הון מני"ע לא סחיר בארץ	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל
הפסד הון מני"ע לא סחיר בחו"ל	הפסד הון מני"ע לא סחיר בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל

* בנסיבות בהן מדובר בקיזוז הפסדי הון כנגד הכנסות ריבית ודיבידנד שאינם נובעים מנייר הערך שמומש, הקיזוז כאמור יתאפשר כל עוד שיעור המס על הריבית או הדיבידנד אינו עולה על 25%. הקיזוז אפשרי לגבי הפסד הון שוטף בלבד.

חלק ד - מיסוי מקרקעין

מס רכישה

סעיף 9(א) לחוק קובע כי במכירת זכות במקרקעין יהא הרוכש חייב במס רכישה. מס הרכישה הינו בשיעור משווי שוק העסקה. בנכסים שאינם מהווים דירת מגורים, שיעור המס קבוע לכל השווי (6%). בדירות שישמשו למגורים שיעור המס מדורג, כאשר ישנה אבחנה בין רכישת דירת מגורים יחידה ולדירת מגורים שאינה יחידה.

כמו כן קיימות תקנות מיסוי מקרקעין (שבח, מכירה ורכישה) (פטור ממס רכישה), התשל"ה-1974 הקובעות פטורים והקלות ממס רכישה.

באתר רשות המסים קיים סימולטור המאפשר בחינת חבות מס הרכישה.

הכרה בהוצאות ריבית על משכנתא

סעיף 39א לחוק מס שבח מקרקעין קובע, כי תשלומי ריבית ריאלית יותרו בניכוי בחישוב השבח בעת מכירת המקרקעין (לרבות דירת מגורים), בהתקיים התנאים כדלהלן:

1. הוצאות הריבית הריאליות אינן מותרות בניכוי על פי פקודת מס הכנסה.
2. ההלוואה התקבלה לרכישת הזכות במקרקעין או לשם השבחתה.
3. ההלוואה התקבלה בסמוך לרכישת הזכות במקרקעין או להשבחתה.
4. ההלוואה אינה מ"קרוב".

לגבי זכות שאינה רשומה בפנקסי חשבונות המנוהלים בשיטה הכפולה - ההלוואה מובטחת במשכנתא או במשכון או שנרשמה הערת אזהרה, ובלבד שהרישום נעשה בסמוך לקבלת ההלוואה. בהתאם להוראת ביצוע מיסוי מקרקעין מס' 16/2003, המטפלת בהתרת הוצאות ריבית ריאלית בחישוב השבח במכירת זכות במקרקעין, ניתן לדרוש בתנאים מסויימים את הריבית על המשכנתא הפרטית, כהוצאה מוכרת למס הכנסה ואף ניתן לדרוש את הוצאות הריבית בעת מכר הדירה, למי אשר אינו מעוניין או אינו זכאי לפטור במכירת דירת המגורים.

סעיף 4(1)(3) להוראת הביצוע, דן במקרה של דירת מגורים המשמשת בשימוש מעורב, בחלקה למגורי בעליה ובחלקה משמשת בייצור הכנסה - במקרה זה הריבית ניתנת לניכוי על פי הפקודה באופן יחסי, לחלקי הנכס המשמש בייצור הכנסה, ולפיכך חלק מהוצאות הריבית המיוחסות לחלק שלא שימש בייצור הכנסה - יותרו בניכוי כנגד השבח בעת מכירת הדירה.

יושם אל לב ויודגש, כי אין באמור לעיל התייחסות לעניין סיווג הנכס/דירה במישור הארנונה, ויש לבחון סוגיה זו והשלכותיה מול הרשות המקומית, בנפרד מהאמור לעיל.

"המסלול הירוק"

מאחר והוצאות הריבית הריאלית משולמות באופן שוטף על פני תקופה ארוכה טרם תביעתן בניכוי כנגד השבח, קיים חשש שיהיה קשה להוכיח את התנאים המקדמיים שפורטו לעיל. לפיכך, על מנת להקל בחובת ההוכחה המוטלת על המוכר בעת המכירה, הוחלט כי במידה שבעת רכישת הנכס ימציא הרוכש רשימת מסמכים נדרשת ויקבל אישור על נכונותם, יהא בכך כדי להוות חזקה לכאורה כי התנאים המקדמיים הקבועים בסעיף 39א לחוק נבדקו ואושרו. לאחר הגשת המסמכים ובדיקתם, יקבל הרוכש אישור ולפיו תותר לו בניכוי ריבית ריאלית וזאת בכפוף להוראת הביצוע.

מס שבח

סעיף 6 לחוק קובע כי מס שבח מקרקעין יוטל על השבח במכירת זכות במקרקעין.

מס שבח מקרקעין הינו למעשה מס רווח הון, המוטל על מוכר זכות במקרקעין/מבצע פעולה באיגוד מקרקעין בישראל, אשר אינה מהווה בידיו "מלאי עסקי".

המס מוטל במקרה בו למוכר נוצר רווח ממכירת הזכות במקרקעין. לא יוטל מס במקרה של הפסד.

לעניין שיעורי המס והזיכויים ממנו (אך לא לעניין הפטורים), יראו את השבח כחלק מההכנסה החייבת במס הכנסה בשנת המס שבה נעשתה המכירה.

החוק קובע את דרך חישוב השבח, את ההוצאות המותרות בניכוי, את ההוראות לקביעת יום המכירה ושווי המכירה ואת ההוראות לקביעת יום הרכישה ושווי הרכישה.

בנוסף, החוק קובע פטורים שונים והקלות ממס.

חישוב המס

בעת מכירת זכות במקרקעין נוצר שבח המהווה את סכום ההפרש בין שווי מכירת הזכות לשווי רכישתה בניכוי הוצאות ובתוספת פחת. השבח מגלם בתוכו שני מרכיבים: שבח ריאלי וסכום אינפלציוני.

להלן שיעורי המס החלים על השבח הריאלי בידי יחיד (בידי חברה - שיעור מס חברות בשנת המכירה 23% על כל השבח הריאלי בשנת מס 2025):

1. **שבח ריאלי עד יום התחילה** - המהווה את השבח הריאלי שנצבר מיום רכישת הזכות ועד ליום 6.11.2001 - שיעור המס החל הוא המס השולי המקסימלי של היחיד בשנת המכירה (47% בשנת המס 2025).
2. **השבח הריאלי לאחר יום התחילה ועד למועד השינוי** - המהווה את השבח הריאלי שנצבר מיום 7.11.2001 ועד ליום 31.12.2011 - שיעור המס החל - עד 20%.
3. **יתרת השבח הריאלי לאחר מועד השינוי** - המהווה את השבח הריאלי שנצבר מיום 1.1.2012 ועד ליום המכירה - שיעור המס החל - עד 25%.

הסכום האינפלציוני מורכב משתי תקופות, כמפורט להלן:

1. **סכום אינפלציוני חייב** - המהווה את חלק הסכום האינפלציוני שנצבר מיום הרכישה ועד ליום 31.12.1993 - שיעור המס החל - 10% (הן אצל יחיד והן בידי חברה).
 2. **יתרת הסכום האינפלציוני** - המהווה את חלק הסכום האינפלציוני שנצבר מיום 1.1.1994 ועד ליום המכירה - פטור ממס.
- חשוב לציין כי, על עסקאות שבח מוטל בנוסף גם מס יסף בשיעור נוסף של 3%-5% כהגדרת מונח זה בסעיף 121ב לפקודת מס הכנסה.

הקלות ממס השבח

שיעור מס היסטורי

סעיף 48א(ד) לחוק אשר התייחס לנכסי נדל"ן שנרכשו עד שנת 1960 למעשה קובע כי אותם נכסים - נכון להיום שיעור המס בגינם הינו קבוע ועומד על 25%.

פריסת המס על השבח הריאלי - סעיף 48א(ה)

החוק מאפשר למוכר יחיד לבקש שהמס על השבח הריאלי יחושב כאילו נבע בחלקים שנתיים שווים (להלן - "פריסה"). את בקשת הפריסה יש להגיש לפקיד השומה ככל שהדוח השנתי לשנה בה בוצעה העסקה הוגש, או לרשויות מיסוי מקרקעין אם טרם הוגש הדוח השנתי.

להלן התנאים להחלת חישוב פריסה במיסוי מקרקעין:

1. המוכר הינו תושב ישראל (תושב חוץ יבקש הפריסה רק מפקיד השומה).
2. תקופת הפריסה המרבית הינה לארבע שנים או "תקופת בעלות בנכס", לפי הנמוך שביניהם. תקופת הפריסה תיקבע בהתאם לבקשת הנישום ויכולה להיות לתקופה הקצרה מארבע שנים. תחילת הספירה של תקופת הבעלות בנכס הינה בשנה הראשונה שלאחר המועד שבו הגיעה הזכות לידי המוכר וסיומה בשנת המכירה.
3. המוכר הגיש דוחות לפי סעיף 131 לפקודה בעבור שנות המס שבתקופת הפריסה, למעט שנות מס שלגביהן טרם חלף המועד להגשת דוחות אלה. מי שמוגדר כ"עסק זעיר" לעניין פקודת מס הכנסה מחויב להגיש דוחות מלאים לצורך הפריסה.

אופן חישוב המס על השבח הריאלי על פי פריסה

השבח הריאלי יחולק למספר שנות המס בפריסה. בכל אחת משנות המס בתקופת הפריסה, יצורף חלק השבח הריאלי להכנסה החייבת של המוכר. חישוב המס ייעשה בהתחשב בשיעורי המס החלים על כלל הכנסתו החייבת של המוכר, לפי הוראות פקודת מס הכנסה ובהתחשב ביתרת נקודות הזיכוי שזכאי להן המוכר בכל אחת משנות המס הרלוונטיות. יש לציין כי השבח הריאלי יהיה השלב הגבוה ביותר בסולם ההכנסה החייבת.

קיצוז הפסדים

מס שבח מהווה מקדמה על חשבון מס ההכנסה. נישום אשר צבר הפסד עסקי/הון לתום שנת המס שקדמה למכירה והמציא אישור מקוון (הניתן על ידי פקיד השומה) על גובה וסוג ההפסד, יוכל להפחיתו מהשבח.

אופן קיצוז ההפסדים:

הפסד עסקי יקוזז כנגד השבח הריאלי והסכום האינפלציוני החייב, כלהלן:

כל 1 ש"ח הפסד יקוזז כנגד 1 ש"ח שבח ריאלי/סכום אינפלציוני חייב (המוכר יכול לבקש כי לא יקוזז ההפסד כנגד הסכום האינפלציוני).

הפסד הון יקוזז תחילה כנגד השבח הריאלי והיתרה תקוזז כנגד הסכום האינפלציוני החייב, כלהלן: כל 1 ש"ח הפסד יקוזז כנגד 1 ש"ח שבח ריאלי וכל 1 ש"ח הפסד יקוזז כנגד 3.5 ש"ח מהסכום האינפלציוני החייב.

חישוב ליניארי מוטב במכירת דירת מגורים מזכה שנרכשה לפני 1.1.2014

1. סעיף 48א(ב2) קובע כי במכירת דירת מגורים מזכה שיום רכישתה היה לפני יום המעבר (1.1.2014), יהיה השבח הריאלי עד יום המעבר פטור ממס ועל יתרת השבח הריאלי לאחר יום המעבר יחול מס בשיעור הקבוע בסעיף קטן 48א(ב1), קרי 25% נכון להיום.
2. סעיף 48א(ב3) מחיל את הוראות סעיף 48א(ב2) רק על מרכיב דירת מגורים בתוספת הפטור הנוסף לפי סעיף 49ז - ולא על זכויות הבניה.

יודגש כי השבח האינפלציוני במכירת דירת מגורים מזכה - פטור כולו ממס.

חובת דיווח על הקצאת מניות באיגוד מקרקעין

על פי סעיף 75 לחוק מיסוי מקרקעין, חלה חובה לדווח תוך 30 יום על הקצאת מניות באיגוד מקרקעין. יודגש, כי החל מתיקון 76 לחוק (1.8.2013) כל הקצאת מניות כאמור חייבת במס רכישה.

פטורים ממס שבח

בחוק מיסוי מקרקעין נקבעו מספר פטורים ממס שבח כשהשכיח שבהם הוא הפטור במכירת דירת מגורים מזכה (פרק חמישי 1 לחוק).
במסגרת תיקון 76 לחוק שונה מהותית פרק חמישי 1 לחוק החל מתאריך 1.1.2014.

פטור לדירת מגורים מזכה

להלן התנאים המצטברים לזכאות לפטור ממס שבח:

המוכר הינו תושב ישראל, או תושב חוץ שאין לו דירת מגורים במדינה שבה הוא תושב (נדרש אישור משלטונות המס באותה מדינה כי אין לו דירה כאמור).

הדירה עונה להגדרת דירת מגורים:

1. בניית הדירה נסתיימה - יודגש כי דירה שבנייתה טרם נסתיימה, גם אם הקבלן התחייב לסיים בנייתה, לא תיחשב כדירת מגורים לצורך קבלת הפטור.
2. הדירה בבעלות או בחכירה יחיד ולא חברה.
3. הדירה אינה מהווה מלאי עסקי אצל המוכר.
4. הדירה משמשת בפועל למגורים, או לחילופין מיועדת לשמש למגורים קרי עליה לכלול את כל המתקנים הנדרשים למגורים (כמו מטבח, אמבטיה, שירותים וכו').

דירת המגורים הינה דירת מגורים מזכה:

הדירה "שימשה בעיקרה למגורים" באחת משתי החלופות הבאות:

1. 80% ממועד הרכישה (לא לפני 1.1.98) ועד למועד המכירה.
 2. ארבע שנים שקדמו למכירה.
- הפטור יינתן עד לשווי מכירה של 5,008,000 ש"ח (בשנת מס 2025), ההפרש בין שווי המכירה לסכום זה, ייחשב כדמי מכר של זכות אחרת בדירת מגורים מזכה, שהמס בגינה יחושב באופן יחסי ובהתאם להוראות סעיף 48א(ב2).

תנאים מוקדמים נוספים:

1. על המוכר לבקש את הפטור במפורש.
 2. המבקש ליהנות מן הפטור חייב למכור את כל זכויותיו בדירת המגורים.
- אם המוכר מכר חלק מזכויותיו בדירה ולא את כולה, או שהמוכר הותיר בידי זכויות, כגון זכות הבעלות או החכרת הדירה, המוכר לא יהיה זכאי לפטור ממס שבח בעת מכירתה.
- האמור לעיל לא יחול במכירת חלק מדירת מגורים מזכה במסגרת עסקת קומבינציה, שאז יינתן פטור יחסי בהתאם לחלק הנמכר.

המסלולים לפטור ממס שבח

1. פטור אחת ל-4 שנים בוטל בתיקון 76 לחוק.
2. פטור לדירה שהתקבלה בירושה - הזכאות לפטור על פי סעיף זה תחול על מי שעומד בתנאים המצטברים הבאים:
 - 2.1. בעת פטירתו היה המוריש בעלים של דירה אחת בלבד.
 - 2.2. אילו המוריש היה מוכר את הדירה הוא היה זכאי לפטור.
 - 2.3. היורש הינו צאצאו של המוריש או בן-זוגו של המוריש או בן-זוגו של הצאצא.שימוש בפטור לפי סעיף זה אינו חוסם את מקבלו מלהשתמש בפטור נוסף לפי עילת הפטור לדירה יחידה.
3. פטור לדירה יחידה - מוכר דירת מגורים מזכה שהיא דירתו היחידה והמוכר הוא בעל הזכות בה במשך 18 חודשים לפחות מיום שהייתה לדירת מגורים, זכאי לפטור ממס שבח במכירתה. אם נתקבל פטור על פי סעיף זה, יש להמתין 18 חודשים לקבלת פטור נוסף על פי הסעיף. מוכר יחשב כבעל דירת מגורים אחת גם אם ברשותו בנוסף:
 - 3.1. דירה שנרכשה במהלך 18 החודשים שקדמו למכירת הדירה הנדונה כתחליף לה.
 - 3.2. דירה שחלקו של המוכר בבעלותה אינו עולה על 1/3.
 - 3.3. דירה שהושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני 1.1.1997.
 - 3.4. חלק מדירת ירושה בשיעור של עד 50% - ללא קשר לזהות המוריש.
 - 3.5. דירה שנתקבלה בירושה והתקיימו בה תנאי סעיף 49ב(5)(א) ו-(ב).
4. פטור חד-פעמי למכירת שתי דירות - מוכר זכאי לפטור במכירת שתי דירות מגורים יחדיו לשם רכישת דירה אחת אחרת במקומן, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:
 - 4.1. התא המשפחתי לא ניצל בעבר פטור ממס לפי סעיף 49ה (הפטור הוא חד-פעמי).
 - 4.2. הדירה הנמכרת ("הדירה הראשונה") היא "דירת מגורים מזכה".
 - 4.3. במועד המכירה של הדירה הראשונה יש בבעלותו דירת מגורים נוספת אחת בלבד.
 - 4.4. המוכר מכר את הדירה הנוספת ("הדירה השנייה") בפטור ממס לפי פרק חמישי 1 לחוק בתוך 12 חודשים מיום מכירת הדירה הראשונה.
 - 4.5. המוכר רכש בשנה שלפני מכירת הדירה השנייה או ירכוש בשנה שלאחר מכירת הדירה השנייה דירת מגורים שלישית (להלן - "הדירה החלופית"). לעניין זה יודגש כי אין מניעה שהדירה החלופית תירכש לפני שתי הדירות שנמכרו, וזאת בתנאי שלא תחלוף יותר משנה מאז רכישת הדירה החלופית ועד למכירת הדירה השנייה.
 - 4.6. שוויה של הדירה החלופית שווה לפחות לשלושה רבעים משווי שתי הדירות הנמכרות.
 - 4.7. שווי שתי הדירות הנמכרות אינו עולה על מדרגת "שווי מרבי של הדירות" שנקבע בסעיף.
 - 4.8. אם שווי שתי הדירות הנמכרות אינו עולה על מדרגת "שווי שתי הדירות הנמכרות יחד" כפי שנקבע בסעיף, יינתן פטור מלא במכירת הדירה הראשונה.

4.9. אם שווי שתי הדירות הנמכרות הוא בין שתי מדרגות השווי, יינתן פטור במכירת הדירה הראשונה על ההפרש שבין שווי הדירה השנייה לבין מדרגת "שווי שתי הדירות הנמכרות יחד".

יתרת שווי הדירה הראשונה תחשב כדמי מכר של זכות אחרת במקרקעין (לא דירת מגורים מזכה) ועל היתרה ישולם מס בשיעורים הרגילים (להלן - "הסכום העודף"). במקרה כזה, יחושבו שווי הרכישה והניכויים המותרים, כיחס שבין הסכום העודף לבין השווי המלא שנתקבל במכירת הדירה הראשונה.

מתנות לקרובים

מכירת זכות במקרקעין והקניית זכות באיגוד ללא תמורה מיחיד לקרובו יהיו פטורים ממס לפי סעיף 62 (א) לחוק מיסוי מקרקעין.

לעניין זה "קרוב" - קרוב כאמור בפסקאות (1) ו-(2) להגדרת "קרוב" שבסעיף 1 וכן אח או אחות, לגבי זכות שקיבלו מהורה או מהורי הורה בלא תמורה, או בירושה.

המשמעות היא שאח ואחות אינם קרובים יותר אלא רק לעניין זכות שקיבלו מההורים/ הורי הורים בירושה או במתנה.

תקופת צינון - סעיף 149 קובע תקופת צינון במכירת דירת מגורים מזכה בפטור ממס שהתקבלה במתנה. תקופת הצינון נקבעה ל-3 או 4 שנים, כתלות במגורים בדירה בדרך קבע על ידי המוכר בלבד ואינה תלויה בזהות נותן המתנה או במצבו המשפחתי של המוכר.

חלק ה - מס ערך מוסף

חובת דיווח מקוון

לשם הגברת האכיפה ומניעת הונאות בתחום מס ערך מוסף נקבעה חובת דיווח מקוון לצורכי מע"מ כשתכלית השינוי הינה להגברת האכיפה ומניעת הונאות בתחום מס ערך מוסף (בעיקר בתחום החשבונות הפיקטיביות).

במסגרת תיקון מספר 37 לחוק מס ערך מוסף אשר פורסם ביום 23.7.2009, שונה חוק מס ערך מוסף בנוגע לתוכן הדיווח התקופתי, אופן הגשתו ועוד.

בעקבות התיקון נדרש חלק מציבור העוסקים להגיש דיווח מפורט על עסקאותיהם ותשומותיהם. הדיווח המפורט מוגש בתדירות חודשית באופן מקוון והוא כולל מידע מפורט על העסקאות והתשומות בתקופת הדיווח.

חובת הדיווח המפורט חלה על אוכלוסיות שונות של החייבים במס כהגדרתם בחוק על פי היקף וסוג פעילותם, כמפורט:

1. כל העוסקים (חברות) שמחזור עסקאותיהם גבוה מ-1.5 מיליון ש"ח. החל מאוגוסט 2025 עומדת התקרה המחייבת בדיווח על 500,000 ש"ח.
2. לגבי יחידים שמחזור עסקאותיהם גבוה מ-500,000 ש"ח תחול חובת הדיווח החל מה-1 בינואר 2026.
3. מלכ"רים אשר מחזורם השנתי גבוה מ-500,000 ש"ח החל מפברואר 2025.
4. מוסדות כספיים אשר מחזורם השנתי גבוה מ-500,000 ש"ח החל מספטבר 2025.

עוסק פטור

"עוסק פטור" פטור מתשלום מס עסקאות ומנגד אינו רשאי לנכות מס תשומות (פרט לסוגי עסקאות מסוימות), הוא פטור מהגשת דוחות תקופתיים. עם זאת, עליו להצהיר עד ליום 31 בינואר בכל שנה על מחזור עסקאותיו בשנה שחלפה. בשנת 2025 נחשב כעוסק פטור, מי שמחזור עסקאותיו אינו עולה על 120,000 ש"ח לשנה.

החובה לדרוש חשבונית מס ואי תשלום במזומן

חוק מס ערך מוסף קובע כי ברכישה לצורכי העסק, של נכסים או שירותים בסכום שמעל 345 ש"ח, על הרוכש לדרוש ממוכר, שהוא עוסק מורשה חשבונית מס או לשלם בהעברה בנקאית, בכרטיס אשראי או בשיק שהוא חתום עליו כמושך ונאמר בו כי התשלום הוא למוכר בלבד. ברכישה כאמור בסכום של 27,701 ש"ח או יותר, חייב הרוכש לדרוש ממוכר שהוא עוסק מורשה חשבונית מס ובנוסף, יש איסור לשלם עליו בשטרי כסף, ואם שילם בשיק מוסב עליו להוסיף על גב השיק את שמו, חתימתו ומספר הרישום במשרד מס ערך מוסף.

סעיף 38 (א1) לחוק מס ערך מוסף

במסגרת החוק להתייעלות הכלכלית לשנים 2023 ו-2024, הוסף לחוק מע"מ סעיף 38 (א1) (בהוראת שעה משנת 2024 ועד שנת 2028) שתחולתו החל מיום 1 בינואר 2024. הסעיף קובע כי החל מיום 1 בינואר 2024 "לא יותר ניכוי מס התשומות הכלול בחשבונית מס שסכומה, בלא המס, עלה על כמפורט להלן ושאינה כוללת מספר שהקצה לה מנהל מע"מ".

הסעיף קובע כי החל משנת 2024, כל חשבונית שהסכום שלה עולה על 25,000 ש"ח תהיה חייבת בהקצאת מספר על ידי רשויות מע"מ. סכום זה יקטן בהדרגה, כדלקמן:

- בשנת 2025 סכום החשבונית 20,000 ש"ח.
- בשנת 2026 סכום החשבונית 15,000 ש"ח החל מינואר 2026 ירדה תקרת סכום החשבונאות לסך 10,000 ש"ח.
- בשנת 2027 סכום החשבונית 10,000 ש"ח.
- בשנת 2028 סכום החשבונית 5,000 ש"ח.

ציבור העוסקים נדרש להיערך עם תוכנות הנהלת החשבונות לצורך בקבלת הקצאת מספרים מקוונים לחשבוניות המס, בהתאם לסכומים הנקובים בסעיף.

החוק לצמצום השימוש במזומן

החוק לצמצום השימוש במזומן התשע"ח-2018. נכנס לתוקף ב-1.1.2019, במטרה לצמצם את ההון השחור ולסייע במאבק בפעילות פלילית, העלמות מס, הלבנת הון ומימון טרור.

עיקרי הוראות החוק לגבי עוסק הינם כדלקמן:

1. בעסקה של עוסק ("במסגרת עסקו"), בין אם העסקה הינה עם אדם פרטי ובין אם העסקה היא עם עוסק אחר, ניתן יהיה לשלם במזומן רק במידה ומחיר העסקה הינו עד 6,000 ש"ח. בעסקה בין אנשים פרטיים, ניתן יהיה לשלם במזומן רק במידה ומחיר העסקה הינו עד 15,000 ש"ח.

- מכירה/קניה של רכב משומש מאדם פרטי אחד לאדם פרטי אחר - תקרת סכום המזומן הינה 50,000 ש"ח. כשמחיר עסקת הרכב עולה על 50,000 ש"ח, ניתן לשלם במזומן את הסכום הנמוך מבין 10% ממחיר עסקת הרכב או 50,000 ש"ח.
2. בעסקה בין עוסק ובין מי שמוגדר כתייר, ניתן יהיה לשלם במזומן עד 40,000 ש"ח. במקרה זה, חלה על המקבל החובה להוכיח כי העסקה נעשתה עם תייר (כגון באמצעות צירוף מסמך שמקבל תייר במעבר הגבול).
3. במידה ומחיר העסקה הינו מעל התקרה שנקבעה (6,000 ש"ח לעוסק ו-15,000 ש"ח לפרטי), ניתן יהיה לשלם רק 10% ממחיר העסקה במזומן ועד רף עליון של גובה התקרה שנקבעה (6,000 ש"ח לעוסק, 15,000 ש"ח לפרטי, 40,000 ש"ח לתייר).
4. **"מחיר העסקה" -**
- 4.1. "מחיר העסקה" מוגדר בחוק כתמורה שהצדדים לעסקה הסכימו עליה בעבור הנכס או השירות, לרבות מס ערך מוסף, מס קנייה ובלו, וכן הוצאות הנלוות לעסקה שסוכמו עם מוכר הנכס או עם נותן השירות.
- 4.2. במכירת מספר נכסים, לא יראו את המחיר המצטבר של כל הנכסים כמחיר של עסקה אחת, אלא אם כן הוסכם בין הצדדים על מכירתם בעת ובעונה אחת. פיצול מלאכותי של עסקה למספר עסקאות - אסור.
- 4.3. בעסקה מתמשכת לקבלת שירות - יראו כל תשלום שיש לשלם באופן תקופתי מעת לעת, כמחיר העסקה. כדוגמה - בהסכם עם עו"ד למתן שירות גלובלי על בסיס תשלום חודשי, ("ריטיינר") ייחשב כל תשלום חודשי כעסקה נפרדת. לעומת זאת, בהסכם עם עו"ד למתן שירות לעניין ספציפי/חד פעמי, מחיר העסקה יהיה הסך הכולל עבור אותו השירות, גם אם התמורה שולמה בתשלומים.
- 4.4. במכר של זכות שכירות שהתמורה משולמת מעת לעת, לא לשיעורין, יראו כל תשלום שיש לשלם כמחיר העסקה.
- 4.5. פעולות בנקאיות כגון הפקדה, משיכה, העברה או המרה של מזומן (כולל מטבע חוץ) אינן מצויות תחת מגבלות החוק, ואינן מוגדרות כעסקת מזומנים.
- 4.6. שכר עבודה - לעמדת רשות המיסים מדובר בשכר עבודה ברוטו (לפי הגדרת "מחיר העסקה") וכי מעבר לסך של 6,000 ש"ח ברוטו, לא ניתן יהיה לשלם סכום כלשהו במזומן, אפילו 10% במזומן.

ההגבלה תחול כש"מחיר העסקה" גבוה מ-	סוג הפעולה עליה חלה ההגבלה במזומן	ה"תשלום במזומן" בוצע עבור
6,000 ש"ח	לתת ולקבל	עסקה במסגרת העסק
15,000 ש"ח	לתת ולקבל	עסקה בין אנשים פרטיים
40,000 ש"ח	לקבל	עסקה עם תייר במסגרת העסק
6,000 ש"ח	לתת ולקבל	שכ"ע, תרומה, הלוואה *
15,000 ש"ח	לתת ולקבל	מתנה

* ההגבלה לא תחול על הלוואה שנותן גוף פיננסי מפקח.

דיווח על בסיס מזומן לנותני שירותים ויצרנים קטנים

בשנים האחרונות עברו מספר תיקונים לחוק מס ערך מוסף אשר הרחיבו משמעותית את אוכלוסיית המדווחים על בסיס מזומן. כאשר עוסק נדרש לשלם מע"מ על בסיס מצטבר, הוא מחויב לשלם את המע"מ גם בטרם קיבל את מלוא התמורה בגין העסקה (מכר או מתן שירות). בעקבות תיקון מספר 41 החל מיום 1.1.2011 החיוב במע"מ בגין מתן שירותים יהיה ככלל, על בסיס מזומן, כלומר חיוב המע"מ יחול עם קבלת התמורה ועל הסכום שהתקבל. כמו כן הורחבה הזכאות לדיווח למע"מ על בסיס מזומן גם לגבי עסקאות של מתן שירות על בסיס מזומן.

הדין לגבי עסקאות של מתן שירותים

1. הדין טרם התיקון לגבי עסקאות של מתן שירותים

טרם התיקון, עסקאות של מתן שירותים היו חייבות במע"מ על בסיס מצטבר, למעט אם נקבע במפורש אחרת. חריג משמעותי לעיקרון זה נקבע בתקנה 7 לתקנות מע"מ, התשל"ו-1976, המפרטת סוגי שירותים החייבים במע"מ על בסיס מזומן (לרבות בעלי מקצועות חופשיים, דמי שכירות, עסקאות אשראי, רופאים ועוד).

2. הדין לאחר התיקון לגבי עסקאות של מתן שירותים

בהתאם לתיקון, עסקאות של מתן שירותים (לרבות, השכרה ואשראי) חייבות במע"מ על בסיס מזומן (סעיף 24 לחוק מע"מ). דהיינו, עם קבלת התמורה ועל הסכום שהתקבל. חריג לעיקרון נקבע בסעיף 29(א1) לחוק מע"מ, לפיו נותני שירותים שבתחולת תוספת י"א להוראות ניהול ספרים ואשר מחזור עסקאותיהם עולה על 15,000,000 ש"ח לשנה, יהיו חייבים במע"מ עם נתינת השירות (על בסיס מצטבר). בשירות כאמור שניתן בחלקים יחול החיוב במע"מ על כל חלק שניתן, ובשירות שנתינתו מתמשכת ושלא ניתן להפריד בין חלקיו, מועד החיוב במע"מ יהא בגמר מתן השירות או בעת קבלת התקבולים, כמוקדם (בסיס מעורב). נותני השירותים שבתחולת תוספת י"א להוראות ניהול ספרים הינם נותני שירותים אשר לא נכללו בתוספת אחרת להוראות ניהול פנקסים, כגון: בעלי אולמות שמחות, מסעדות, בתי מלון, פנסיון, נותני שירותי שיפוצים ותיקונים במבנים, בתי קולנוע, חברות הובלה, שמירה וניקיון.

תיקון 48 לחוק מס ערך מוסף, קובע כי בעסקה של מכר טובין על ידי עוסק שמחזור עסקאותיו אינו עולה על 2,000,000 ש"ח יחול החיוב במס עם קבלת התמורה ("בסיס מזומן"). התיקון קובע עוד, כי יחול דיווח על בסיס מזומן על עסקאותיהם של עסקים יצרניים אשר מחזור עסקאותיהם אינו עולה על 3,450,000 ש"ח. תחולת התיקון מיום 1.1.2015.

חובת הנפקת חשבונית מס

נקבע כלל גורף ולפיו חובה להנפיק חשבונית תוך 14 יום ממועד החיוב במס, בין אם מועד החיוב הינו על בסיס מצטבר ובין אם הוא על בסיס מזומן.

קבלן מבצע - מועד הוצאת חשבונית מס

מועד הוצאת חשבוניות מס לפי חוק מע"מ החל על חברות שהינן קבלן מבצע הינו כדלקמן:
לגבי חשבוניות חלקיים - כל עוד מדובר בהוצאת חשבוניות ביצוע חלקיים, טרם השלמת העבודה ו/או העמדת המקרקעין לרשות מזמין העבודה, מועד הוצאת החשבונית הינו בעת תשלום סכום כל שהוא על חשבוניות הביצוע החלקיים, דהיינו, עם קבלת התמורה.
לגבי החשבון הסופי - עם סיום העבודה ו/או העמדת המקרקעין לרשות מזמין העבודה, חלה על החברה החובה להוציא חשבונית מס, דהיינו, בגמר ביצוע העבודה יש להוציא חשבונית מס סופית, ללא קשר למועד התשלום.

להלן סעיפי החוק:
סעיף 28(ב) לחוק קובע כי "בעבודות בניה חל החיוב במס עם השלמת העבודה או העמדת המקרקעין שבהם נעשתה העבודה לרשות הקונה או לשימוש, לפי המוקדם. הועמד חלק מהמקרקעין לרשות הקונה, חל החיוב לגבי אותו חלק מאותה שעה".
בסעיף זה "עבודות בניה" - "לרבות עבודות חפירה, הריסה, ביוב וניקוז, הנחת צינורות, סלילת כבישים ודרכים, הכשרת קרקע וכיוצא באלה".
סעיף 29(1) לחוק קובע כי "בעסקה שסעיף 28 חל עליה ובסוג עסקאות אחרות שקבע שר האוצר - אם שילמו סכומים כל שהם על חשבון התמורה לפני מועד החיוב על פי פרק זה, יחול החיוב לגבי כל סכום ששולם כאמור, בעת תשלומו".
שילוב הוראות סעיפים 28 ו-29 לחוק מס ערך מוסף התשל"ו-1975 (להלן - "החוק") קובע לפיכך כי מועד הוצאת החשבונית החל הינו כאמור לעיל.

האיסור לדרוש חשבונית מהספק בטרם שולמה התמורה

בתיקון לחוק נקבע כי במקרה בו המועד לחיוב עפ"י החוק הינו על בסיס מזומן, חל איסור על הקונה לדרוש חשבונית מס טרם תשלום התמורה או חלקה.
מדובר בין השאר על בעלי מקצועות חופשיים, נותני שירותים ויצרנים שמחזור עסקאותיהם הינו עד 2,000,000 ש"ח ויצרנים שמחזור עסקאותיהם עד 3,450,000 ש"ח.
הוראה זו באה למנוע את המצב לפיו לקוחות דרשו חשבונית מס כתנאי לביצועה של העסקה.

טבלת שיעורי מס ערך מוסף מיום פרסומו של החוק ועד היום

מועד קביעת השיעור	שיעור המע"מ
1.7.1976	8.0%
1.11.1977	12.0%
1.8.1982	15.0%
1.6.1985	17.0%
1.10.1985	15.0%
1.3.1990	16.0%
1.1.1991	18.0%
1.1.1993	17.0%
15.6.2002	18.0%
1.3.2004	17.0%
1.9.2005	16.5%
1.7.2006	15.5%
1.7.2009	16.5%
1.1.2010	16.0%
1.9.2012	17.0%
1.6.2013	18.0%
1.10.2015	17.0%
1.1.2025	18.0%

הוראות מס ערך מוסף בנוגע לכלי רכב

על פי תקנות מס ערך מוסף אין אפשרות לנכות את מס התשומות בעת רכישת ו/או השכרת רכב פרטי (לרבות רכב מסחרי עד 3,500 ק"ג). לפיכך, יש לרשום את מלוא עלות הרכב בסכום הכולל מע"מ. במקביל יגדל סך הפחת השנתי המוכר בגין הרכב.

תקנה 14(ב) קובעת רשימה סגורה של עוסקים הרשאים לנכות את מס התשומות בגין הרכישה:

1. רכישת רכב בידי עוסק שעסקו מכירת רכבים.
2. לימודי נהיגה בבית ספר לנהיגה.
3. השכרת רכב בידי מי שעסקו השכרת רכב.
4. הסעות נוסעים במהלך העסק, בידי מי שעסקו הסעת נוסעים.
5. סיורים וטיולי שטח בידי מי שעסקו ארגון סיורים כאמור.
6. ג'יפ המועסק דרך קבע בתנאי שדה או בחצר העסק או המפעל.

מיותר לציין כי התקנה כפופה לעקרון היות הרכב משמש לצרכי ייצור הכנסת העוסק כ"מס התשומות" כהגדרת מונח זה בחוק מע"מ.

קטנועים ואופנועים - היבטי מס ערך מוסף

הגדרות:

"רכב" - "כל רכב המוגדר ברישיון מסוג M1 ו-N1.

להלן הנוסח המתוקן של הגדרת רכב פרטי בתקנה 1, שתחולתה מיום 5.7.2010:

תקנות מס ערך מוסף, התשל"ו - 1976

1(ב) " לעניין תקנה זו ותקנות 2 ו-14 - "רכב פרטי" - רכב נוסעים פרטי, רכב פרטי דו-שימושי, **רכב מסחרי אחד ורכב מסחרי בלתי אחד** כמשמעותם בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, **ובלבד שמשקלו הכולל המותר של רכב מסחרי כאמור אינו עולה על 3,500 ק"ג** וכן רכב המפורט בתוספת הרביעית, דומה לו במהותו או זהה לו, אך למעט ג'יפ המועסק דרך קבע בתנאי שדה או בחצרי העסק או המפעל."

"מכר" בחוק מע"מ - "לעניין נכס - לרבות השכרתו..."

תקנה 14(א) לחוק מס ערך מוסף קובעת כי "המס שהוטל על מכירת רכב פרטי לעוסק או על ייבוא רכב כאמור בידי עוסק, לא יהיה ניתן לניכוי" (בתקנה 14(ב) יש רשימת חריגים).

קטנועים ואופנועים אינם מוגדרים כ"רכב פרטי" כמשמעותו בתקנה 1 ולפיכך גם מס התשומות בגין הרכישה (לרבות השכרה) יהיה ניתן לניכוי כתשומה מעורבת. (על פי סעיף 38(א) לחוק מע"מ ביחד עם הכללים שנקבעו בתקנה 18 לתקנות).

בהתחשב באופי השימוש המעורב באופנועים וקטנועים יש להחיל בגין רכישתם (לרבות יבואם או השכרתם) את הכללים שלהלן:

להלן הכללים:

1. אם השימוש ברכב הוא במלואו רק לצרכי העסק, ניתן לנכות את מלוא מס התשומות.
2. אם השימוש הוא מעורב, ניתן לנכות את מס התשומות לפי יחס השימוש לצרכי העסק.

באם לא ניתן לקבוע את יחס השימוש, מס התשומות ינוכה:

1. אם עיקר השימוש בו הוא לצרכי העסק - ינוכה 2/3 מגובה מס התשומות.
2. אם עיקר השימוש בו הוא שלא לצרכי העסק - ינוכה 1/4 מגובה מס התשומות.

חלק ו - דיווחים והודעות לרשויות המס

חובת דיווח על רווחי הון ממכירת נכס ותשלום מקדמה

חלה חובה לדווח תוך 30 יום על כל מכירה הונית, בין אם נבע מהמכירה רווח הון או שנוצר הפסד הון ולשלם מקדמה מסכום המס החל על הרווח, אם היה כזה.

לגבי ניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה (בישראל או מחוץ לישראל) או לגבי מכירת קרן נאמנות נקבע שבכל מקרה בו נוכח במועד מכירתן מס במקור מרווח ההון, לא יהיה צורך בדיווח כאמור.

אם לא נוכח מס במקור מרווח ההון והמוכר חייב בהגשת דוח שנתי, נקבע כי המוכר יהיה חייב בהגשת דוח על רווח ההון ותשלום המקדמה בגין רווח ההון, פעמיים בשנה: ביום 31 ביולי בשל מכירות שהיו במחצית הראשונה של השנה וב-31 בינואר של השנה העוקבת, בגין מכירות שהיו במחצית השנייה של השנה.

חובת דיווח על הקצאת מניות באיגוד מקרקעין

על פי סעיף 75 לחוק מיסוי מקרקעין, חלה חובה לדווח תוך 30 יום על הקצאת מניות באיגוד מקרקעין, החל מה-1.8.2013 (תיקון 76 לחוק) כל הקצאת מניות כאמור חייבת במס רכישה.

חובת דיווח על תכנוני מס, חוות דעת ועמדות מס

מכח סעיפים 131ד, 131ה ו-131ז לפקודת מס הכנסה (שמכוחו הותקנו תקנות "תכנון מס החייב בדיווח"), סעיפים 67ג, 67ד ו-67ה לחוק מע"מ וסעיפים 231ד ו-231ה לפקודת המכס, על כל נישום לבדוק אם עליו לתת גלוי בקשר עם:

1. ביצוע פעולה המהווה תכנון מס (בחלק מתכנוני המס רק בהתקיים רף כספי מסויים).
2. נקיטת עמדה פרשנית מסויימת (רק אם התקיים רף כספי מסויים).
3. קבלת חוות דעת.

אי דיווח על תכנון המס החייב בדיווח הינו עבירה פלילית על פי סעיף 216 לפקודה. כמו כן, אם פקיד השומה לא יקבל את תכנון המס הנ"ל יהא הנישום חייב בקנס בשיעור של 30% מסכום הגרעון שנוצר בשל תכנון המס.

רשימת תכנוני מס החייבים בדיווח

מס הכנסה

1. העברת תשלומים בסך 2 מיליון ש"ח לשנה לפחות, בשל דמי ניהול/ייעוץ בין צדדים קשורים, כשבעקבות העברתם פחת סכום המס שהיה צריך להשתלם אילולא הועברו וזאת לאור העובדה ששיעורי המס החלים על מקבל ההכנסה נמוכים/פטורים.
 2. מכירת נכס לצד קשור, שיצרה הפסד בר קיזוז למוכר בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
 3. מכירת נכס לאחר, אם הנכס הגיע לידי המוכר במכירה פטורה ממס מקרוב והמוכר מכר את הנכס תוך 3 שנים מיום שהגיע לידי ונוצר לו בעקבות המכירה הפסד בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות, הניתן לקיזוז.
 4. מכירת נכס לאחר, אם הנכס הגיע לידי המוכר במכירה פטורה ממס מקרוב והמוכר מכר את הנכס תוך 3 שנים מיום שהגיע לידי וכנגד הרווח שנוצר לו בעקבות המכירה קוזז הפסד קודם שהיה לו, בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
 5. מחילת חוב בין צדדים קשורים, כשנוצר הפסד או רווח בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, אשר קוזז מהכנסות המוחל/נמחל ובעקבות המחילה פחת סכום המס שהיה צריך להשתלם אילולא מחילת החוב.
 6. פירעון יתרת חובה בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, של יחיד בעל מניות בחברה ברבעון האחרון של שנת המס, כאשר ברבעון העוקב גדלה יתרת החובה שלו ב-25% לפחות מהסכום שנפרע.
 7. רכישת אמצעי שליטה בחבר בני-אדם כשלרוכש הומחתה זכותו של אחר כלפי חבר בני-האדם והרוכש הגיע במקביל להסדר לתשלום מקצת החוב לצד ג' ונוצרה לרוכש יתרת זכות.
 8. רכישת 50% מאמצעי השליטה של חברה בתקופה של 24 חודשים, כשלחברה הפסד בר קיזוז בסכום של 3 מיליון ש"ח לפחות.
 9. רכישה או החזקה של תושב ישראל ב-25% או יותר מאמצעי השליטה בחבר בני-אדם תושב מדינה שאינה מדינת אמנה וקבלת תקבולים מאותו חבר בני-אדם בשווי כולל של 1 מיליון ש"ח לפחות, בשנת המס.
 10. רכישה או החזקה של תושב ישראל ב-25% או יותר מאמצעי השליטה בחבר בני-אדם תושב מדינת אמנה, שמעל 50% משווי נכסיה או השימוש בהם נעשה בישראל, במישרין או בעקיפין וקבלת תקבולים מאותו חבר בני-אדם בשווי כולל של מיליון ש"ח לפחות, בשנת המס.
 11. העברת הפסדים בסכום של חצי מיליון ש"ח לפחות, מחברה משפחתית לנישום המייצג שמקורם בתשלומים ששולמו לו, ונדרשו על ידה כהוצאה.
- הדיווח יעשה באמצעות טופס 1213.

מיסוי מקרקעין

12. כל התקשרות עם בעלים של מקרקעין בעסקת מתן שירותי בניה או למתן שירותי מימון לבניה, כשהתמורה מחושבת לפי התמורה ממכירת המקרקעין וכן התקשרות עם בעלים של מקרקעין למכירת זכות במקרקעין לקבוצת רוכשים המתארגנת כקבוצה לבניה על המקרקעין באמצעות גורם מארגן.

מס ערך מוסף

13. כל התקשרות עם בעלים של מקרקעין למכירת זכות במקרקעין לקבוצת רוכשים המתארגנת כקבוצה לרכישת הזכות ולבניה על המקרקעין באמצעות גורם מארגן.
14. כל החזקה במישרין ובעקיפין, של מלכ"ר או מוסד כספי ב "עוסק" בשיעור של 75% לפחות. הדיווח יעשה באמצעות טופס 872.

חובת הדיווח בקבלת חוות דעת ובנקיטת עמדה חייבת בדיווח

סעיפים 131ד ו-131ה לפקודת מס הכנסה קובעים הנחיות דיווח מסוימות לגבי שימוש בחוות דעת שניתנה מיום 1.1.2016 ואילך, וכן לגבי מה שהם הגדירו כעמדה החייבת בדיווח משנת 2016 ואילך.

חוות דעת תהיה חייבת בדיווח אם שכן הטרחה בגינה כולל מענק הצלחה וגבוהה מ-100,000 ש"ח או שהמדובר בחוות דעת שמי שכתב אותה עשה זאת מעל שלוש פעמים (נותן חוות הדעת צריך לציין שהיא חוות דעת מדף). ההנחיות חלות על יחיד או חבר בני אדם, בתנאי שהכנסתם בשנת המס, למעט רווח הון, עולה על 3 מיליון ש"ח וההכנסה הקשורה לחוות הדעת עולה על 1.5 מיליון ש"ח. חוות דעת שדווחה ככזו לא חייבת להימסר לרשות המיסים. הדיווח יעשה באמצעות טופס 1345.

עמדה חייבת בדיווח היא עמדה בנושא שדומה לעמדות שרשות המיסים מפרסמת באינטרנט מעת לעת. עמדות הרשות משקפות את עמדתה ביחס לסוגיות מיסוי שונות. אם בדוח יושמה גישה הנוגדת את עמדת הרשות כאשר יתרון המס (בין אם זה הנחה, הקלה, דחייה של תשלום מס או הימנעות מניכוי מס ועוד) הנובע מכך עולה על 5 מיליון ש"ח באותה שנת מס או על 10 מיליון ש"ח במהלך ארבע שנות מס לכל היותר. הדיווח ייעשה באמצעות טופס 1346.

אי דיווח כאמור הן על "חוות דעת" והן על "עמדה חייבת בדיווח" מהווה עברה פלילית.

חלק ז - פעולות שיש לבצע ביום 31 בדצמבר 2025

מפקד המלאי

מועד המפקד

עליכם לערוך את מפקד המלאי ליום 31.12.2025. נא להכין את רשימת המלאי ליום 31.12.2025, או מועד אחר קרוב לסוף השנה. ניתן לעשות ספירה תוך חודש ימים לפני יום המאזן או אחריו ולערוך לאחר מכן את התיאום הדרוש לקביעת ערך המלאי ליום המאזן ובלבד שאם הפרש הזמן בין יום הספירה ובין יום המאזן עולה על 10 ימים, חובה להודיע על כך מראש לפקיד השומה.

עריכת המפקד

רשימות המלאי צריכות לכלול את כל הטובין שבבעלותכם או ברשותכם. טובין השייכים לאחרים ונמצאים ברשותכם ירשמו בנפרד. כמו-כן, עליכם לערוך רשימת טובין שבבעלותכם והנמצאים, בתאריך המפקד, אצל אחרים (כגון: סחורה שנשלחה לעיבוד, טובין במחסני ערובה וכד'). יש לקבל אישור מאת מחזיקי המלאי על המלאי שלכם הנמצא ברשותם. ראה דוגמת גיליון ספירת מלאי בנספח 1. גיליונות הספירה צריכים להיות ממוספרים מראש במספר עוקב. בראש כל גיליון יצוין תאריך הספירה ומקום אחסון הטובין. יש להכין את רשימות מפקד המלאי ב-3 עותקים. העתק אחד (כמותי בלבד) נבקשכם להעביר למשרדנו מיד לאחר סיום הספירה כשהוא חתום על ידי הסופרים ועל ידי הממונה על הספירה (יש לציין ליד החתימה את שם החותם).

הרשימות יעשו בדיו (ולא בעפרון) ויכללו לפחות פרטים אלה:

1. תיאורם של הטובין באופן המאפשר זיהוי סוגם.
2. מצבם, אם אינו תקין (מיושנים, מקולקלים, במחזור איטי, פסולת וכד').
3. היחידה לפיה נמדדת הכמות (ק"ג, מטרים, תריסים, ליטרים וכד').
4. הכמות (מספר היחידות כאמור לעיל).
5. לגבי מקלטי טלוויזיה, מכשירי סטריאו, מכשירי רדיו ושעונים, יש לציין גם את שם היצרן ומספר סידורי של המוצר המוטבע על ידי היצרן.
6. רצוי להשאיר מקום ל-2 טורים נוספים שימולאו במועד מאוחר יותר והם: מחיר היחידה ושווי כולל (מספר היחידות מוכפל במחיר).

תוצרת בעיבוד

תוצרת בעיבוד תירשם תוך ציון הכמות ביחידות פיזיות ושלב העיבוד (רמת הגמר) במועד הספירה.

חישוב שווי המלאי

את חישוב השווי ניתן לעשות במועד מאוחר יותר. בחישוב השווי אין לכלול טובין שאינם שייכים לכם (כגון שנמכרו לפני תאריך המאזן) אך יש לכלול את אלה הנמצאים ברשותם של אחרים והשייכים לכם. השווי של חומרי גלם, אריזה וטובין המשמשים למכירה יחושב בדרך כלל לפי העלות (לא כולל מע"מ). במקרה של טובין שאינם תקינים או שמחיר מכירתם המשוער נמוך מהעלות, יחושב השווי לפי ערך המימוש הנקי והדבר יודגש ברשימה תוך ציון בסיס החישוב וסיבתו.

העלות תחושב לפי שיטת "פיפו" ("נכנס ראשון - יוצא ראשון") או לפי הזיהוי הספציפי של מחיר קניית הסחורה.

אם החישוב בעצמו נעשה שלא על גבי גיליונות הספירה המקוריים, יש לדאוג לסימול שיאפשר מעקב הדדי בין רשימות הספירה לבין רשימות השווי הסופיות.

תוצרת בעיבוד ותוצרת גמורה

יערכו בשיטה הנהוגה בחברתכם/עסקכם (עלויות בפועל, מחיר מכירה בניכוי אחוז רווח גולמי וכד'). בכל מקרה של ספק, או בעיות כלשהן בחישוב השווי, נבקשכם להודיענו על כך. רשימות המלאי יסומכו בנפרד לפי הקבוצות כגון: חומרי גלם, חומרי אריזה, חומרי עזר, תוצרת בעיבוד, מוצרים מוגמרים וכד'.

הוראות מס הכנסה לספירת המלאי

ממצאי הספירה ירשמו בדיו על דפים ממוספרים בציון כמויות, סוגים, סימני זיהוי (מספר קטלוגי וכו') ומקום אחסנה. מוצרים במשגור ירשמו בנפרד. תוצרת בעיבוד תרשם תוך ציון שלב העיבוד במועד הספירה. בגמר הספירה יחוברו הדפים המקוריים ובדף האחרון יצוין מספר הדפים, תאריך הספירה וחתימת המשתתפים בה (לפחות שני אנשים).

במקרה וחלק מהמלאי שלכם נמצא בתאריך הספירה ברשותו של אחר - יש לרשמו בנפרד בציון מקום הימצאו וסיבת החזקתו מחוץ למפעל (כמו: "נשלח לעיבוד", "סחורה בדרך" וכד'). מלאי שבהחזקתכם והשייך לאחרים, ירשם אף הוא בנפרד.

שמירת הרשימות

רשימות הספירה המקוריות מהוות חלק בלתי נפרד ממערכת החשבונות ויש לשמורן במשך שבע שנים מתום שנת המס או שש שנים מתום שנת המס בה הוגש הדוח על ההכנסה, הכל לפי המאוחר יותר. פקידי השומה נוהגים לדרוש לפעמים את רשימות ספירת המלאי זמן קצר לאחר תאריך המאזן, במקרים כאלה עליכם להמציא לפקיד השומה, מיד עם קבלת הדרישה, העתק אחד מרשימות המלאי המקוריות בלי להמתין לחישוב השווי.

עם גמר הספירה וחישוב המחירים והערך, יש להעביר למשרדנו עותק נוסף ומלא של רשימות הספירה, כשהוא חתום על ידי מנהל הספירה.

פרויקטים או עבודות בביצוע

יש לערוך רשימה ולהעריך את אחוז הביצוע בהתאם לעלות ההשקעה או לשלב הגמר. רצוי לתמוך הערכה זו בחוות דעת של מהנדס או מנהל העבודה בחברה.

פנקסים חדשים

ניתן להתחיל את השנה בספרי חשבונות חדשים (חשבוניות, קבלות, ספרי קופה וכד'). מי שמנהל את ספריו באמצעות תוכנת מחשב, יכול להתחיל את השנה בספרור חדש.

שמירת מסמכים

על פי הוראות רשות המיסים יש לשמור מסמכים עד 7 שנים מתום שנת המס בה הוגש הדוח. על פי ההוראות חובה לשמור מסמכים באופן שיאפשר הצגתן לפקיד על פי דרישתו. רשויות המס מוגבלות בתקופת הביקורת שהן רשאיות לערוך ל-4 שנים. בשנים האחרונות אנו עדים להתפתחות מואצת של פיתוח תוכנות להנהלת חשבונות הפועלות באופן אינטרנטי בענן.

תוכנות אלו מאפשרות מצד אחד, גישה מהירה למערכת המידע להפקת מסמכים ולהעברת מידע בזמן אמת, ומאידך יוצרת חשיפה לסיכונים רבים ובראשם איומי הסייבר והסיכון לדליפת מידע ומחיקת מידע.

מומלץ לבדוק בבית התוכנה התחייבות לעמידה בהוראות אלה, לבצע גיבויים תדירים של נתוני המידע והמסמכים וכן-להסתייע באיש מחשבים בנושא.

נדגיש כי יש לשמור את המסמכים ולא להסתפק בשמירת הלינקים שאינה מהווה שמירת מסמכים.

ספירת קופה

1. יש לספור את המזומנים בקופה ולהכין רשימה של המחאות, שוברי כרטיסי אשראי והשטרות שנמצאים בקופה ליום 31.12.2025 אשר תכלול את הפרטים הבאים: מספר ההמחאה או השטר, שם החותם, שם המסב האחרון, הבנק, מועד הפירעון והסכום בקופה.
2. בכדי להקל על הספירה יש להפקיד בבנק בתום יום העסקים האחרון בחודש דצמבר 2025 (יום רביעי ה-31.12.2025) או למחרת בבוקר, את כל הכספים הנמצאים בקופה.
3. הרשימות שיכללו את סכום המזומנים בקופה ורשימת ההמחאות והשטרות כאמור בסעיף 1 לעיל יערכו בשלושה עותקים ויחתמו בידי עורך הספירה. ראה דוגמת גיליון ספירת הקופה בנספח 2.

עם גמר הספירה יש להעביר למשרדנו עותק מלא של רשימות הספירה.

חלק ח - תשלומים שניתן לבצע לאחר סיום שנת המס 2025

תשלומים לבעלי שליטה

ניתן להשלים תשלומים מסויימים לבעלי שליטה גם לאחר סיום שנת המס ולרשום כהוצאה בשנת 2025 בחברה המשלמת. המדובר במשכורות, מענקים, דמי ניהול, דמי שכירות עבור נכסים וכד'.

הסכומים יותרו כהוצאה בשנת 2025 בתנאי שישולמו עד 31.3.2026 או יזקפו לזכותם של בעלי השליטה והמס מהם ינוכה במקור וישולם לפקיד השומה תוך שבוע מיום הניכוי בתוספת ריבית והצמדה לתקופה מיום 1.1.2026 ועד לתשלומם בפועל. לעניין זה, דין זיכוי בעל השליטה (מקבל ההכנסה) בספרים כדין תשלום. כלומר, הזיכוי לסוף שנת המס מתחייב בריבית והצמדה מיום 1.1.2026 ועד לתשלום המס לפקיד השומה. תנאי נוסף הוא שבעל השליטה יצהיר על הכנסתו זו בדוח האישי שלו שיוגש לאותה שנת מס.

יצוין שהתקנות לוקחות בחשבון, בתנאים מסויימים, את היתרות לזכותם של בעלי השליטה לצורך חישוב הפרשי ההצמדה המתווספים עליהם והפטורים ממס.

יצוין כי, התשלומים לבעלי השליטה שיבוצעו לאחר תום שנת המס וכן תשלומים חריגים ששולמו להם במהלך השנה מתווספים לסכום ההכנסה החייבת של החברה המשלמת לצורך קביעת בסיס למקדמות לשנים הבאות. רשויות המס עוקבות אחרי תשלומים כאלה והם עלולים, להגדיל דרישתם למקדמות שוטפות לשנת 2026.

תשלומים לתושבי חוץ

תשלומים ששולמו לתושבי חוץ המתחייבים בניכוי מס במקור כגון עמלה, ריבית וכד' (לא כולל תשלום עבור יבוא טובין) יותרו כהוצאה אצל המשלם בשנת 2025 בתנאי שהמס ינוכה במקור וישולם לפקיד השומה עד ליום 31.3.2026 וזאת בתוספת הפרשי הצמדה למדד וריבית בשיעור הקבוע על ידי מס הכנסה לתקופה מיום 1.1.2026 ועד לתשלום הניכויים לפקיד השומה.

חלק ט - חיסכון פנסיוני מאת ניצן סמרה* / אבי רוזנבאום *

חיסכון פנסיוני - הגדרות

עמית מוטב - יחיד שבשל הכנסתו, שולמו בעדו (סה"כ תגמולי עובד ומעביד, פיצויים והפקדות במעמד עצמאי) בשנת המס, כספים לקופת גמל לקצבה, בסכום שלא פחת מ-16% מסך כל השכר הממוצע במשק באותה שנת מס - כלומר סך הפקדה שנתית שלא תפחת מ-25,567 ש"ח.

עמית שאינו מוטב - יחיד שבשל הכנסתו, שולמו בעדו (סה"כ תגמולים עובד ומעביד, פיצויים והפקדות במעמד עצמאי) בשנת המס, כספים לקופת גמל לקצבה, בסכום שפחת מ-16% מסך כל השכר הממוצע במשק באותה שנת מס - כלומר הפקדה שנתית שפחתה מ-25,567 ש"ח.

ניכוי סעיף 47 - הפחתת סכום הניכוי מההכנסה החייבת במס, כך שההטבה שקולה לחיסכון במס בהתאם לשיעור המס השולי שנחסך עבור אותו סכום לניכוי.

זיכוי סעיף 45 - הפחתה של סכום מהמס לתשלום. הזיכוי הינו קבוע ועומד על שיעור של 35% למעט זיכוי לביטוח חיים ואי כושר עבודה (גם לטובת משכנתא) העומד על שיעור של 25%.

הכנסה מבוטחת - הכנסת עבודה שבשלה שילם מעסיק בעד עובדו סכומים לקופת גמל (ביטוח מנהלים, קרן פנסיה, קופת גמל) וכן הכנסת עבודה שבשלה זכאי העובד לקצבה על פי דין או חוזה (פנסיה תקציבית).

הכנסה לא מבוטחת - הכנסת עבודה בגינה המעסיק אינו מפקיד כספים לקופת גמל (ביטוח מנהלים, קרן פנסיה או קופת גמל) וכן הכנסה אחרת שאינה ממשכורת עד לסכום שנתי 116,400 ש"ח והכל בהתאם להגדרת משכורת בסעיף 1 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964.

הכנסה נוספת לעצמאי - סך כל הכנסתו החייבת של יחיד, שאינה הכנסה מבוטחת ועד לסכום של 232,800 ש"ח לשנה.

הטבות מס לשכירים ועצמאיים

להלן טבלה המרכזת את הטבות המס לשכירים ועצמאיים המפקידים למכשיר חסכון פנסיוני

מעמד הנישום	עמית לא מוטב / עמית לא מוטב	מעמד העמית בקופת הגמל	סעיף רלוונטי בפקודת מס הכנסה	סוג הטבת המס	פרמיה מרבית לניצול הטבת המס
שכיר	עמית לא מוטב	שכיר	45(א)(ד)	זיכוי בשיעור של 35%	שיעור של 7% מהמשכורת ועד 9,700 ש"ח לחודש
שכיר	עמית לא מוטב	עצמאי	45(א)(ד)	זיכוי בשיעור של 35%	5% מהמשכורת ועד 9,700 ש"ח לחודש ובניכוי הסכומים שהופקדו כעמית שכיר
שכיר	עמית לא מוטב	עצמאי	47(ב)(2)	ניכוי	5% מהמשכורת ועד תקרה של 9,700 ש"ח לחודש
שכיר	עמית מוטב	שכיר	45(ה)	זיכוי בשיעור של 35%	7% מהמשכורת ועד 9,700 ש"ח לחודש
שכיר	עמית מוטב	עצמאי	45(ה)	זיכוי בשיעור של 35%	5% מהמשכורת עד משכורת ברוטו של 19,400 ש"ח לחודש בניכוי הנמוך מבין המשכורת המבוטחת או 9,700 ש"ח לחודש
שכיר	עמית מוטב	עצמאי	47(ב)(1)(2)	ניכוי	11% מהמשכורת הלא מבוטחת עד 9,700 ש"ח לחודש בניכוי המשכורת המבוטחת. ככל שהמשכורת המבוטחת עולה על 24,250 ש"ח אין זכאות להטבת הניכוי

מעמד הנישום	עמית מוטב / עמית לא מוטב	מעמד העמית בקופת הגמל	סעיף רלוונטי בפקודת מס הכנסה	סוג הטבת המס	פרמיה מרבית לניצול הטבת המס
עצמאי	עמית שאינו מוטב	עצמאי		זיכוי בשיעור של 35%	אם קיימת זכאות להוצאה בשל רכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה : 5% מההכנסה מוגבל ב- 13,700 ש"ח לחודש אם לא קיימת זכאות להוצאה בשל רכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה : 5.5% מההכנסה מוגבל ב- 13,700 ש"ח לחודש
עצמאי	עמית שאינו מוטב	עצמאי		ניכוי	11% מההכנסה, מוגבל ב- 13,700 ש"ח לחודש
עצמאי	עמית מוטב	עצמאי	47(ב)	ניכוי	11% מההכנסה, מוגבל ב- 19,400 ש"ח לחודש
עצמאי	עמית מוטב	עצמאי	45א(ה)	זיכוי בשיעור של 35%	אם קיימת זכאות להוצאה בשל רכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה: 5% מההכנסה מוגבל ב- 19,400 ש"ח לחודש אם לא קיימת זכאות להוצאה בשל רכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה : 5.5% מההכנסה מוגבל ב 19,400 ש"ח לחודש
שכיר+עצמאי	עמית מוטב	שכיר	45א(ה)	זיכוי בשיעור של 35%	7% מהמשכורת עד 9,700 ש"ח לחודש
שכיר+עצמאי	עמית מוטב	עצמאי	45א(ה)	זיכוי בשיעור של 35%	5% מההכנסה הלא מבוטחת מוגבל בהכנסה ברוטו של 19,400 ש"ח ובניכוי הנמוך מבין המשכורת המבוטחת או 9,700 ש"ח לחודש
שכיר+עצמאי	עמית מוטב	עצמאי	47(ב)	ניכוי	11% מההכנסה הלא מבוטחת עד 9,700 ש"ח לחודש בניכוי המשכורת המבוטחת. ככל שהמשכורת המבוטחת עולה על 24,250 ש"ח לא יותר הניכוי

כללי משיכה של כספי תגמולים מתוכניות קצבה

להלן טבלה המרכזת את כללי המשיכה של כספי תגמולים בקצבה כסכום חד-פעמי פטור או כקצבה חודשית

מעמד העמית	שכיר	שכיר	עצמאי בקרן פנסיה	עצמאי בקרן פנסיה	עצמאי בפוליסות ביטוח שנפתחו לאחר 1.5.1997
מועד צבירת התגמולים	עד - 31.12.1999	החל מ - 1.1.2000	עד - 30.04.1997	החל מ - 1.5.1997	עד - 31.12.1999
תנאים למשיכת תגמולים כסכום חד פעמי פטור ממס	כעבור 6 חודשים ממועד עזיבת עבודה ובמידה ולא החל לעבוד אצל מעביד אחר או החל לעבוד כעצמאי לאחר 13 חודש במידה ועבר למעסיק חדש שאינו משלם לביטוח פנסיוני (לא רלוונטי לאחר צו הרחבה לפנסיה חובה) בגיל 60 אם פרש העמית או צמצם עבודתו בשיעור של 50% לפחות בכל גיל מסיבות סוציאליות או רפואיות				
תנאים למשיכה כקצבה חודשית	גיל 60 לפחות	גיל 60 לפחות	גיל 60 לפחות	גיל 60 לפחות	גיל 60 לפחות

כללי משיכה של כספי תגמולים הוניים

מועד צבירת התגמולים	עד - 31.12.2004	מ - 1.1.2005 ועד - 31.12.2007	מ - 1.1.2008	עד - 31.12.2005	מ - 1.1.2006	מ - 1.1.2008
מעמד העמית	שכיר	שכיר	שכיר	עצמאי	עצמאי	עצמאי
תנאים למשיכת תגמולים כסכום חד פעמי פטור ממס (אחד מהתנאים מספיק)	כעבור 6 חודשים ממועד עזיבת עבודה ובמידה ולא החל לעבוד אצל מעביד אחר או החל לעבוד כעצמאי לאחר 13 חודש במידה ועבר למעסיק חדש שאינו משלם לביטוח פנסיוני (לא רלוונטי לאחר צו הרחבה לפנסיה חובה) בגיל 60 אם פרש העמית או צמצם עבודתו בשיעור של 50% לפחות מסיבות סוציאליות או רפואיות בכל גיל.	מגיל 60 + ותק של 5 שנים (לא צורך בעזיבת עבודה וזאת למעט חבר בעל שליטה) - עמידה בתנאי זה מאפשרת משיכת כל כספי התגמולים ההוניים כולל אלו שנצברו לפני 01/05 בפטור ממס.	החל מגיל 60 ורק במסגרת הייון קצבה פטורה	מגיל 60 ובתנאי שחלפו 5 שנים לפחות מיום תחילת התוכנית או לאחר 15 שנות ותק	מגיל 60 ובתנאי שחלפו 5 שנים לפחות מיום תחילת התוכנית	החל מגיל 60 ורק במסגרת הייון קצבה פטורה
תנאים למשיכה כקצבה חודשית	אין אפשרות בתנאי התוכנית	אין אפשרות בתנאי התוכנית	החל מגיל 60	אין אפשרות בתנאי התוכנית	אין אפשרות בתנאי התוכנית	החל מגיל 60

כללי משיכה נוספים של כספי תגמולים

ניתן למשוך תגמולים כסכום חד פעמי פטור ממס מכל סוגי התוכניות ללא תלות בוותק או בגיל וזאת עקב הסיבות הסוציאליות או הרפואיות הבאות:

הכנסות נמוכות

ככל שהכנסות העמית בצירוף הכנסות בן/בת הזוג (לרבות הכנסות פטורות ממס, קצבאות ילדים, נכות וכו') אינן עולות על שכר המינימום לחודש (6,247 ש"ח) ובמידה ויש לפחות ילד אחד שגילו מתחת ל-18 אז התקרה תהיה פעמיים שכר המינימום, ישולם מדי חודש ההפרש בלבד כסכום פטור ממס.

הוצאות רפואיות

ככל שעלויות ההוצאות הרפואיות בגין העמית או קרובו עולות על מחצית ההכנסה השנתית של העמית ובן/בת הזוג ומשיכת הכספים היא לצורך סיוע במימונו של הטיפול הרפואי, תשלם הקופה בפטור ממס את הסכום הנדרש לכיסוי ההוצאות הרפואיות כאמור. הוצאות רפואיות אינן כוללות טיפולי שיניים.

נכות

במקרה של נכות צמיתה בשיעור של 75% לפחות של העמית או קרובו ובתנאי שנגרמה עקב מחלה או פגיעה שארעה לאחר פתיחת החשבון.

פטירה

החיסכון שמקורו בכספי התגמולים ישולם כסכום חד פעמי פטור ממס למוטבים כפי שנקבעו.

סכום צבירה מזערי

עמית רשאי למשוך במישרין כספי תגמולים שנצברו בקופת קצבה במס שולי ולא כמשיכה שלא כדין החייבת במס של 35% לפחות, במידה וקיים את כל התנאים הבאים:

1. הגיע לגיל פרישת חובה כמשמעותו בחוק גיל הפרישה (67 גברים ו-62 עד 65 לפי שנת הלידה לנשים).
2. סך הכספים בחשבונותיו של העמית בקופות גמל לקצבה משלמות ושאינן משלמות (למעט קרן פנסיה ותיקה) נמוך מסכום הצבירה המזערי (107,707 ש"ח).
3. לא משולמת לעמית קצבה מקרן פנסיה חדשה או מפוליסת ביטוח ואם משולמת קצבה היא אינה עולה על סכום הקצבה המזערי העומד על 5,183 ש"ח.

קרן השתלמות

הגדרת משיכה כדין

משיכה כדין היא משיכת הקרן לאחר שש שנות חיסכון, או שלוש שנות חיסכון למי שהגיע לגיל פרישה העומד על 62-65 לאישה ו-67 לגבר.

קרן השתלמות לעצמאי

תקרת ההכנסה השנתית הקובעת להפקדה מהכנסה חייבת מעסק או משלח יד עומדת על 293,397 ש"ח.

שיעור ההפקדה לעצמאי הוא 4.5% מההכנסה השנתית הקובעת ועד התקרה. ההוצאה המוכרת המרבית למס עומדת על 13,203 ש"ח (293,397 ש"ח X 4.5%).

הערה

עצמאי, יכול להפקיד סך שנתי של 20,520 ש"ח וזאת ללא קשר לגובה הכנסתו בפועל ולהנות מפטור מלא מתשלום מס רווחי הון בעת משיכה כדין.

קרן השתלמות לשכיר

השכר המרבי ממנו ניתן להפקיד ללא חיוב במס במועד ההפקדה וללא חיוב במס רווחי הון במועד משיכה כדין של הכספים הוא 15,712 ש"ח בחודש ו-188,544 ש"ח לשנה. שיעור ההפקדה המרבי של חלק המעסיק הוא 7.5% מהשכר. שיעור ההפקדה של חלק העובד הוא לפחות שליש מהפקדות המעביד (כלומר 2.5% מהשכר).

קרן השתלמות לעצמאי שהוא גם שכיר

הניכוי הוא בשיעור של 4.5% מסכום התקרה. סכום התקרה הוא הנמוך מבין ההכנסה החייבת מעסק או משלח יד ועד 293,397 ש"ח לשנה, לבין הכנסה חייבת מעסק או משלח יד בתוספת הכנסה ממשכורת עד לסך כולל של 293,397 ש"ח לשנה, בניכוי המשכורת השנתית שבשלה הופקדו הסכומים בקרן השתלמות לשכירים על ידי העובד ומעסיקו עד 188,544 ש"ח בשנה (15,712X12 ש"ח). עצמאי שהוא גם שכיר יכול לנצל את שתי התקרות ללא קיזוז ביניהן, לעניין פטור ממס רווחי הון בעת משיכה כדין. כלומר תקרת ההפקדה המוטבת שבגינה הרווחים יהיו פטורים מתשלום מס היא צירוף התקרות של העצמאי והשכיר יחד.

קרן השתלמות לשכיר בעל שליטה

ההוצאה המותרת בניכוי לחברה בגין הפקדה לקרן השתלמות של שכיר בעל שליטה היא עד 4.5% משכר שנתי של 188,544 ש"ח (15,712 ש"ח בחודש). חלק העובד המינימאלי במידה והמעסיק מפקיד 4.5% הוא בשיעור של 1.5%.

הערות -

1. החברה יכולה להפקיד עבור בעל השליטה 7.5% ולא 4.5%, בהפקדה כזאת אומנם ההפרש בשיעור של 3% לא יותר כהוצאה בחברה, אולם לא יהווה הכנסה חייבת במס בידי בעל השליטה.
2. גם אם החברה מפקידה עבור בעל השליטה רק 4.5%, בעל השליטה עדין יכול להפקיד 2.5% משכר של עד 15,712 ש"ח, וליהנות מפטור ממס רווחי הון בעת משיכת הקרן כדין.

אובדן כושר עבודה

ההוצאה המותרת בניכוי בגין רכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה לא תעלה על פרמיה מרבית בשיעור של 3.5% מההכנסה החייבת עד פעמיים וחצי (2.5) מהשכר הממוצע במשך ובסך הכל פרמיה מרבית חודשית של 1,165 ש"ח.

עצמאי רשאי ליהנות מהוצאה מוכרת בגין פרמיה זו בנוסף להפקדת פרמיה לקופת גמל בשיעור של 16% מההכנסה החייבת ועד 19,400 ש"ח המזכה אף היא בהטבות מס.

ניכוי הוצאות סוציאליות

כדי שההפקדות הסוציאליות בגין משכורת דצמבר 2025 יותרו בניכוי בשנת 2025, יש לוודא שהן יועברו לקופת הגמל של העובד עד לסוף חודש ינואר של שנת המס העוקבת 2026.

בעלי שליטה

הפקדה לפיצויים

ההוצאה המותרת בניכוי לחברה בגין הפקדה לפיצויים עבור בעל השליטה היא בהפקדה חודשית מקסימלית בסך 1,145.8 ש"ח לחודש או עד 13,750 ש"ח בשנה.
הפקדה שנתית לפיצויים עבור בעל שליטה של למעלה מ-13,750 ש"ח בשנה ועד 41,100 ש"ח בשנה אינה הוצאה המותרת בניכוי לחברה אולם אינה חייבת במס (אינה נחשבת כזקיפת הכנסה) בידי בעל השליטה בשלב הפקדתה (תקרת הפקדה מקסימלית חודשית בסך 3,675 ש"ח)
הפקדה שנתית לפיצויים עבור בעל השליטה העולה על 41,100 ש"ח בשנה, חייבת במס כבר במועד ההפקדה ותחשב כזקיפת הכנסה לבעל השליטה.

הפקדה לתגמולים

ההפקדה לתגמולים לבעל שליטה היא כמו לכל שכיר שאינו בעל שליטה.
ההוצאה המותרת בניכוי לחברה בגין ההפקדה למרכיב התגמולים אינה מוגבלת אולם בעל השליטה יחויב בזקיפת שווי כמפורט להלן:
הפקדה עד שיעור של 7.5% מפעמיים וחצי השכר הממוצע במשך עבור תגמולים וכולל ההפקדה לביטוח בשל אי כושר עבודה, אינה חייבת במס בידי בעל השליטה במועד ההפקדה וההוצאה מוכרת לחברה במלואה ($2,496.75 \text{ ש"ח} = 33,290 \times 7.5\%$ ש"ח).
הפקדה בסכום העולה על 2,496.75 ש"ח בחודש תחויב במס אצל בעל השליטה בעת הפקדתה ותוכר כהוצאה בחברה.

פנסיה תקציבית לבעל שליטה

ההוצאה המותרת בניכוי לחברה בגין קצבה שתשולם לבעל שליטה לאחר פרישתו מהחברה (ולקרובו לאחר פטירתו) מוגבלת לקצבה המחושבת לפי הנוסחה הבאה:
משכורתו הממוצעת של בעל השליטה בכל תקופת העבודה (במונחים נומינליים) כפול הותק בשנים כפול 1.5%.

בעל שליטה עבד בחברה במשך 30 שנים ומשכורתו הממוצעת לאורך התקופה עמדה על 20,000 ש"ח - החישוב הוא כדלהלן:
 $30 \text{ שנים} \times 1.5\% = 45\%$ מהשכר הממוצע.

החברה רשאית לשלם לבעל השליטה קצבה חודשית בסך 9,000 ש"ח ($20,000 \times 45\%$)

קצבה זו מובטחת למוטבי בעל השליטה לפי מסלול הקצבה בו בחר בעת קבלת הקצבה.

קצבה זו תיחשב הוצאה מוכרת במלואה לחברה לצורכי מס.

החל מ-1.1.2024 במסגרת טופס 161 החדש, נוסף סעיף א.7 לטובת דיווח פרישות בהן קיים הסדר פנסיה תקציבית לרבות עבור בעלי שליטה.

הסדר כאמור של פנסיה תקציבית לבעל שליטה הינו הסדר הדורש מומחיות רבה לרבות חוות דעת אקטוארית לחישוב התחייבות החברה ואישור פקיד השומה.

פריסת מס

חוזר מס הכנסה 2/2022 מה-19.5.2022 עוסק בכללי פריסה של הכנסות.

פריסה לאחור של מענק פרישה חייב במס

אין כל שינוי בכללי הפריסה לאחור של מענק פרישה חייב במס. סעיף 8(ג)(3) לפקודה קובע שאת מענק הפרישה החייב במס ניתן לפרוס לאחור בחלקים שנתיים שווים אך לא יותר מ-6 שנות המס המסתיימות בשנה שבה נתקבל מענק הפרישה.

פריסה קדימה של מענק פרישה חייב במס

החוזר משנה את כללי הפריסה קדימה וזאת בהתאם להוראות סעיף 8(ג)(3) לפקודת מס הכנסה כדלקמן:

1. **וותק קצר מ-6 שנים** - אין זכאות לפריסה קדימה
2. יחס פריסה - עבור כל 4 שנות עבודה תינתן שנת פריסה אחת.
3. תקופת הפריסה המרבית לא תעלה על 6 שנים.
4. עיגול שנים - אם השבר בחלוקה של הוותק ב-4 עולה על $1/2$ יש לעגל כלפי מעלה ואם הוא פחות מ- $1/2$ יש לעגל כלפי מטה.
5. שנת הפריסה הראשונה תהיה לעולם בשנת המס שבה פרש העובד וזאת למעט במקרה בו פרישת העובד הינה בין 30/9 ועד 31/12 של שנת המס, אז יוכל לבקש להתחיל הפריסה בשנת המס שלאחר שנת הפרישה וזאת מבלי לפגוע במספר שנות הפריסה (למעט במקרה של חל"ת).

בנוסף, החוזר קובע הסדר פריסה חדש שלא היה קיים עד כה ובמסגרתו מאפשר לכל פורש עם וותק מעל 6 שנים וללא קשר לתאריך הפרישה בשנת המס, לבקש להתחיל את הפריסה בשנת המס שלאחר שנת הפרישה ואולם במקרה זה, מניין שנות הפריסה יופחתו בשנה אחת. חשוב להדגיש כי במקרה ובבחרה אפשרות זו קיימת חובה להגיש דוח שנתי גם לשנת המס בה התקבל המענק.

לדוגמא: פרישה בחודש אוגוסט 2025 לאחר 19 שנות ותק, מקנות לפורש שתי חלופות לבחירתו לעניין פרישה קדימה של מענק פרישה חייב במס: חלופה א': פריסה לחמש שנים קדימה (כאמור מעגלים כלפי מעלה במידה ובחלוקה ל-4 השבר הינו מעל 1/2) - 2025, 2026, 2027, 2028, 2029. חלופה ב': פריסה לארבע שנים קדימה כאשר שנת הפריסה הראשונה תתחיל בשנת 2026 והפריסה תסתיים בשנת 2029.

הסדר חדש לעניין פטור מתשלום מקדמה במועד הפריסה קדימה

במסגרת פריסת מס קדימה קובע פקיד השומה מקדמת תשלום מס המבוססת על סכום המענק החייב במס שנפרס וההכנסות הנוספות הצפויות בשנות הפריסה.

במסגרת ההסדר החדש נקבע פטור מחובת תשלום מקדמה בהתקיים כל התנאים הבאים:

1. לפורש נכות רפואית המזכה אותו בפטור ממס לפי סעיף 9(5) לפקודה בכל שנות הפריסה.
2. סך כל ההכנסות הצפויות של הפורש בכל אחת משנות הפריסה יחד עם חלק מענק הפרישה החייב במס שנפרס אינן מגיעות לחבות מס וזאת לאחר ניצול נקודות זיכוי ופטור ממס לפי סעיף 9(5).
3. הפורש יגיש לפקיד השומה בקשה לאי קביעת מקדמה בשל נכות רפואית המזכה בפטור ממס לפי סעיף 9(5).

יודגש כי עמידה בתנאים אלו אינה פוטרת את הפורש מחובת הגשת דוחות לכל שנות הפריסה. כמו כן, במקרים, בהם לא שולמה מקדמת מס, עלולה להיווצר חבות מס עתידית לשאירים/מוטבים חלילה במקרה פטירת הפורש במהלך שנות הפריסה.

הפורש חייב בהגשת דוחות למס הכנסה בכל אחת משנות הפריסה. לדוח המוגש למס הכנסה יש לצרף את אישור הפריסה שהופר על ידי פקיד השומה וכן את כל האישורים השנתיים שהתקבלו מהמשלמים ואשר כוללים את פירוט המענקים ששולמו והמס שנוכה בגינם במקור. במקרים בהם המקדמה לא שולמה במועד הנקוב בהתאם לאישור הפריסה - אישור הפריסה יבוטל.

טיפ

מעסיק אשר מתכוון לשלם לעובד מענק פרישה חייב במס במזומן יכול לדחות את מועד תשלומו (בהסכמה כמובן עם העובד) לתחילת שנת 2025 וזאת על מנת שאירוע המס יחול בשנת 2025 (מתאים לעובדים עם ותק הנמוך משש שנים שאין להם זכות לבקש פריסת מס קדימה). מעסיק כאמור, יכול לדרוש את ההוצאה כבר בשנת 2024 וזאת במידה והוא מדווח לצרכי מס על בסיס צבירה, וזאת למרות שהתשלום בפועל יבוצע רק בשנת 2025.

חיסכון פרט

נדילות מלאה - פוליסת חיסכון הינה מכשיר השקעה נזיל בכל רגע נתון - הכספים בפוליסת החיסכון אינם נעולים, וניתנים למשיכה בכל עת.

ניכוי מס רווח הון בשיעור 25% מתבצע במקור בעת המשיכה.

מיסוי יעיל ומשתלם יותר - בתיק השקעות עצמאי / מנוהל מס רווח הון (בשיעור 25%) משולם בכל פעולה של קנייה או מכירה - בפוליסת חיסכון, לעומת זאת, המס נגבה רק בעת המשיכה הסופית של הכספים לחשבון הבנק.

המשמעות היא שהכספים מושקעים במלואם לאורך התקופה, והריבית דריבית מצטברת על כל הסכום ולא נשחקת לאורך הדרך.

מעבר בין מסלולים ללא אירוע מס - ניתן לעבור בין מסלולי השקעה שונים (למשל ממניות לאג"ח, או למסלול מחקה מדד) בהתאם לתנאי השוק – מבלי להיתקל בחבות מס - מעניק גמישות רבה ומאפשר לנו להתאים את התיק לתנאי השוק המשתנים.

קביעת מוטבים - יתרון תכנוני משמעותי, במיוחד בהיבטים משפחתיים וירושות – ללא צורך בהמתנה לצו ירושה או צו קיום צוואה.

סעיף 125ד' לפקודת מס הכנסה

אחד היתרונות המשמעותיים של פוליסות חסכון פרט הוא האפשרות לקבל הטבות מס בגין הרווחים. על מנת לממש את הטבת המס יש לפעול עד לסוף השנה לטובת מימוש הרווחים בפוליסת החיסכון. חברות הביטוח מאפשרות שלא לבצע פדיון מלא של הכספים לחשבון הבנק של הלקוח אלא לבצע פדיון רעיוני במסגרתו, חברת הביטוח מבצעת מימוש של הרווחים בלבד וממשיכה לנהל את יתרת הכספים בפוליסה ללא שינוי.

קבלת הטבת המס כרוכה בקבלת אישור מחברת הביטוח (אישור על ניכוי המס בדומה לטופס 867 מהבנק) ובהגשת דיווח למס הכנסה. חוסך אשר לא נדרש להגיש דוחות שנתיים למס הכנסה, צריך לשקלל את עלויות הגשת הדוח השנתי למס הכנסה למול הטבות המס הצפויות.

הטבות המס שניתן לקבל עבור רווחים בפוליסות חסכון פרט

על פי סעיפים 125ד' ו-125ה' לפקודת מס הכנסה זכאים להטבות המס מי שהוא או בן/בת זוגו נולדו לפני 1948.

הפטור ממס ניתן על רווחים בתוכנית חסכון בבנק ובפוליסת פרט בחברת ביטוח הנחשבות לעניין דיני המס לתוכנית חסכון והרווחים הנצברים בה נחשבים להכנסה מריבית, ולפיכך זכאים לפטור.

הפטור ניתן ליחיד ו/או בן זוגו שנולד אשר נולדו לפני או בשנת 1948 (נוסח הסעיף הינו אם היחיד או בן זוגו הגיע לגיל פרישה חובה 67 וביום 1.1.2003 מלאו לאחד מהם לפחות 55 שנים).

הפטור השנתי לשנת 2025 עומד על 15,000 ש"ח ליחיד ו-18,360 ש"ח לזוג.

לפיכך, הטבת המס תסתכם בהחזר מס מקסימלי בסך 3,750 ש"ח ליחיד או 4,590 ש"ח לזוג עבור כל שנת מס בנפרד.

הטבות נוספות לתוכנית חיסכון

פטור בשל מיעוט הכנסות

סעיף 125ד' (ב) לפקודה מאפשר ניצול הטבת מס משמעותית לא רק בהתאם למבחן הגיל אלא גם בהתאם למבחן הכנסות בכל גיל כלומר, מי שהכנסתו והכנסת בן זוגו בשנת המס אינה עולה על 69,840 ש"ח זכאי לריבית פטורה של עד 10,920 ש"ח לשנה. במבחן ההכנסות יש לכלול את הריבית עצמה ואת כל סוגי ההכנסות לרבות הכנסות פטורות ממס כולל קצבאות ביטוח לאומי לרבות רווח הון ושבח מקרקעין.

הערות -

1. ניתן לנצל את כל ההטבות המס - הן אינן מתקזזות.
2. לא ניתן לצבור את ההטבה - כלומר, ההטבה ניתנת למימוש בגין כל שנת מס בנפרד ועד לתקרות הקבועות בסעיף ולא ניתן להעבירה לשנה אחרת.
3. ההטבה אינה ניתנת באופן אוטומטי ויש ליזום את קבלתה באמצעות "פדיון רעיוני" מול חברת הביטוח - משמעות הפדיון הרעיוני הינו פדיון והפקדה חוזרת לפוליסה של ערך הפדיון בניכוי המס על הרווחים, פעולה זו מבוצעת באמצעות מילוי טופס ייעודי לחברת הביטוח.
4. הטבת המס תינתן ליחיד או לבן/ בת זוגו בלבד.
5. מדיניות מס הכנסה הינה לאפשר את ניצול ההטבה גם לילידי 1948, כלומר כל מי שנולד עד 31.12.1948.

הפקדות חד פעמיות לתוכנית במעמד עצמאי במסגרת תיקון 190

הטבות מס משמעותיות לחוסך במעמד עצמאי באמצעות הפקדות חד פעמיות בתוכנית פנסיונית ללא מגבלה בהתאם להוראות תיקון 190. מי שגילם מעל 60 והחלו לקבל קצבה חודשית מתוכנית פנסיונית לרבות פנסיה תקציבית העולה על הקצבה המזערית בסך 5,183 ש"ח (בשנת 2025), מי שמתקרבים לגיל 60 או מי שגילם עולה על גיל 60 ועתידים להתחיל לקבל קצבה חודשית שגובהה מעל הקצבה המזערית בסך 5,183 ש"ח (הכספים אינם נזילים עד למימוש הקצבה המזערית בפועל).

הטבות במסגרת תיקון 190

מס רווחי הון מופחת בשיעור של 15% על הרווח הנומינלי במקום 25% על הרווח הריאלי. ככל שקיימת קצבה מזערית אזי, התוכנית נזילה בכל עת. תכנון הורשה - במקרה פטירה עד גיל 75 ישולמו הכספים למוטבים בפטור מס מלא - לרבות בגין מרכיב הרווח.

ניצול יתרונות ההשקעה המובנים בקופת גמל (דחיית מס, השקעה בנכסים לא סחירים, פטור מעמלות קניה ומכירה, מגוון מסלולי השקעה ומעבר ביניהם ללא חבות מס, נידוד הכספים בין קופות שונות ללא חבות מס).

הערות

יש לשים לב שכ-38,000 ש"ח ראשונים מכל הפקדה בכל שנת מס קלנדרית ירשמו בקופה כקצבה מזכה אותה לא ניתן למשוך אותם בהתאם לתנאים שפורטו לעיל אלא כקצבה חודשית / העברה בין דורית.

שיעור עליית המדד בשנת 2024 הינו גבוה יחסית וכך גם הצפי להמשך עליית מדד המחירים לצרכן, בהתאם חשוב לבדוק איזה סוג תשלום מס רווחי הון עדיף לחוסך בנסיבות אלו. לעיתים תשלום מס רווחי הון בשיעור של 25% על הרווח הריאלי עדיף על תשלום מס רווחי הון בשיעור של 15% על הרווח הנומינלי.

כלל אצבע -

מסלול המיסוי על הרווח הנומינלי יהיה עדיף במידה ובמועד מימוש הכספים, התשואה בקופה בה הופקדו הכספים תהיה גבוהה מפי שנים וחצי משיעור עליית מדד המחירים לצרכן, עבור אותה תקופה.

קצבה בגיל פרישה

קצבה מזכה

כל אדם שהגיע לגיל הפרישה העומד על 62 ושמונה חודשים לאישה (יעלה בהדרגה לגיל 65) ו-67 לגבר זכאי להתחיל לקבל קצבה חודשית פטורה ממס ופטורה מדמי ביטוח לאומי ומס בריאות בגובה שלא יפחת מ-1,795 ש"ח בחודש ליחיד או 2,697 ש"ח לזוג ולא יותר מ-5,375 ש"ח בחודש.

"קצבה מזכה" מוגדרת בסעיף 9א(א) לפקודת מס-הכנסה כקצבה (פנסיה) המשתלמת מאת מעביד או קופת גמל, או קצבה המשתלמת על-פי ביטוח מפני אובדן כושר עבודה. בהקשר זה, נזכיר את תיקון 190 לפקודה (סעיף 9א) שהעלה בהדרגה את שיעור הפטור ממס על הקצבה המזכה.

על פי המתווה המקורי, החל מינואר 2025 אמור היה הפטור לגדול מ-52% ל-67% מתקרת הקצבה המזכה, אך בשל אילוצי תקציב ובתיקון חקיקה שבוצע הוחלט על מתווה מדורג מתון יותר. בשנה 2025 נקבע שיעור הפטור המרבי על 57% מתקרת הקצבה המזכה, והוא יוסיף לעלות בהדרגה עד שיגיע ל-67% החל משנת 2028.

בשנת 2025 נקבעה תקרת הקצבה המזכה ע"ס 9,430 ש"ח לחודש. כאמור, בשנת 2025 עומד שיעור הפטור המרבי על 57% מתקרת הקצבה המזכה ולפיכך סכום הקצבה המזכה הפטורה נקבע ע"ס 5,375 ש"ח. מינימום הפטור (הקצבה המזערית הפטורה המוחלטת) נותר ללא שינוי ועומד על 1,603 ש"ח בחודש.

נוסחת הקיזוז

הפער בין הקצבה המזערית הפטורה ממס (1,603 ש"ח) לקצבה המקסימלית הפטורה ממס קשור בניצול פטור ממס על פיצויי פיטורין. נוסחת הקיזוז קובעת כי פיצויים פטורים ממס ששולמו בעד 32 שנות העבודה שקדמו לגיל הזכאות (גיל פרישה או קבלת קצבה מזכה על פי המאוחר מבניהם) מקזזים את יתרת ההון הפטורה ממנה אנו זכאים לממש את הפטור לקצבה –

לכן, מי שקיבל פיצויי פיטורין פטורים בסכומים גבוהים עשוי לקבל קצבה פטורה חלקית בלבד. מצד אחד, אין כדאיות כלכלית בדחיית קצבאות פטורות ממס, ומצד שני הטבת המס ומימוש זכויות הקצבה אינן ניתנות באופן אוטומטי ויש לפעול באופן אקטיבי במסגרת תכנון פרישה על מנת לנצל באופן מיטבי שכן לפחות 1,603 ש"ח בחודש פטורים ממס בלי קשר לשום הכנסה אחרת.

פרישה מדומה

חשוב להדגיש כי האמור לעיל רלוונטי גם לכל מי שהגיע לגיל הפרישה וגם לאילו שממשיכים לעבוד. כלומר, ניתן להמשיך לעבוד ולהתחיל לקבל קצבה חודשית פטורה ממס מהתוכנית הפנסיונית (לעיתים גם ממרכיב כספי הפיצויים מהמעסיק הנוכחי).

החל מ-1.1.2024 בכל פרישה של עובד שהחל לקבל קצבה מכספי הפיצויים מהמעסיק ממנו פרש וזאת בזמן שעבד אצל אותו מעסיק, יש למלא את סעיף א.11 בטופס 161 החדש, לרבות ערך הפיצויים למס ערב המרתם לקצבה ושווים כקצבה חודשית.

תשלומים פטורים וקצבה מוכרת

הפקדות לתוכנית פנסיונית ששולם בגינן המס בשלב ההפקדה או שלא היו זכאיות להטבות מס (ניכוי וזיכוי) בשלב ההפקדה ייחשבו לתשלומים פטורים.

תגמולי מעסיק - משנת 2012 ואילך מחויבים במס בשלב ההפקדה תגמולי מעסיק העולים על התקרה הפטורה (הפקדה מעל 2,496.75 ש"ח לחודש - 7.5% מפעמיים וחצי השכר הממוצע במשק).

תגמולי עובד - משנת 2012 ואילך תגמולי עובד העולים על 7% מהשכר הממוצע במשק אינם נהנים מהטבות מס ומשולמים מהנטו (הפקדה מעל 932 ש"ח לחודש - 7% מפעמיים וחצי השכר הממוצע במשק).

פיצויים - משנת 2017 ואילך מרכיב הפיצויים המופקד ע"י המעסיק מעל התקרה חייב במס בשלב ההפקדה (מעל 44,100 ש"ח לשנה בשנת 2025).

את הטבת המס בגין כספים אלו ניתן לקבל בכל מכשירי החיסכון הפנסיוני למעט קרן פנסיה ותיקה. החל משנת 2012 ואילך הטבת המס בגין כספים אלו היא חלוטה ועומדת בפני עצמה ללא קיזוזים. החל משנת 2024, חלה חובה לדווח בסעיף א.10 של טופס 161 החדש, את סכום הפיצויים הנומינלי שנזקף כשווי בשלב ההפקדה וכן את סכום הפיצויים לרבות הרווחים שנצברו בקופה.

משיכה באמצעות קצבה חודשית לכל החיים

בהתאם לתנאי התוכנית הפנסיונית, החל מגיל 60 ניתן לקבל קצבה חודשית לכל החיים, ולהבטיח את הקצבה למוטבים.
קצבה כאמור שמקורה בתשלומים הפטורים, תהיה כולה פטורה ממס, לרבות מרכיב הרווח שצמח בגין ההפקדות כאמור.
הקצבה תהיה חייבת בדמי ביטוח לאומי ומס בריאות וזאת עד לגיל הפרישה 62 ושמונה חודשים לאישה ו-67 לגבר.
מאחר ובדרך כלל אין כדאיות כלכלית בדחיית קבלת קצבאות פטורות ממס לגיל מאוחר, נכון לנצל הטבה זו מוקדם ככל הניתן כלומר כבר מגיל 60.

משיכה בסכום חד פעמי של כספי הפיצויים

כספי הפיצויים ניתנים למשיכה חד פעמית פטורה ממס, בכל עת לאחר סיום עבודה אצל אותו מעסיק וללא תלות בגיל או בתנאים נוספים, למעט מס רווחי הון בשיעור של 15% בגין הרווח הנומינלי. המשיכה עצמה מתבצעת במישרין מול הקופה בה נחסכו הכספים ללא צורך בקבלת אישור פקיד שומה.

משיכה בסכום חד פעמי של כספי התגמולים

כספי התגמולים ניתנים למשיכה חד פעמית פטורה ממס (במסגרת יתרת ההון הפטורה) או חייבים במס בשיעור של 15% בלבד בגין הרווח הנומינלי, בהתקיים שני תנאים מצטברים:
1. העמית הגיע לגיל 60 לפחות.
2. העמית מקבל קצבה חודשית מתוכנית פנסיונית בסך לפחות 5,183 ש"ח לחודש (בשנת המס 2025).

לסיכום - מכיוון שנושא הקצבה המוכרת - תשלומים פטורים, לא הוסדר על ידי רשות שוק ההון ורשות המיסים באופן ראוי, יוצא שבפועל במרבית המקרים, הכספים לא "נצבעים" בהתאם בגופים המוסדיים וחלה חובת הוכחה על העמית בטרם פרישתו כי שילם מס בגין כספים אלו (בעיקר לגבי התגמולים). הנושא הזנח בשוק החסכון הפנסיוני ובתכנוני פרישה, מה שבהכרח גרם ויגרם לכפל מס.

לכן, מומלץ לכל לקוח שמתקרב או שהגיע לגיל 60 לפנות למתכנן פרישה או בעל מקצוע אחר שמתמחה בנושא זה ולבדוק את זכויותיו.

פנסיה חובה לעצמאי

החל מחודש ינואר 2017 עצמאי חייב להפקיד כספים לקופת גמל לקצבה (קרן פנסיה ו/או ביטוח תגמולים לעצמאי ו/או קופת גמל) בשיעורים הקבועים בחוק בשל ההכנסה החייבת שלו.
בחנית סכום ההפקדה יעשה בהתאם לדוח השנתי שהגיש העצמאי לרשות המיסים עבור אותה שנה.

הגדרת עצמאי

עצמאי הוא מי שאינו שכיר, המנהל עסק שאינו חברה, כולל עוסק מורשה ועוסק פטור.

הפקדה מרבית

ההפקדה החודשית המרבית בהתאם לחוק היא 1,131.83 ש"ח בחודש (13,582 ש"ח בשנה). עצמאי רשאי להפקיד שיעורים גבוהים מאלו שנקבעו בחוק בהתאם לתקרות החלות על עצמאי ולקבל בגין ההפקדות הטבות מס משמעותיות (במסגרת הגשת הדוח השנתי).

שיעורי ההפקדה המינימלית

עד 6,658 ש"ח (מחצית השכר הממוצע במשק 13,316 ש"ח) - 4.45% מההכנסה החייבת. מעל 6,658 ש"ח (מחצית השכר הממוצע במשק) ועד ל-13,316 ש"ח - 12.55% מההכנסה החייבת. אין חובת הפקדה על הכנסה שמעבר ל-13,316 ש"ח אך עצמאי רשאי להפקיד שיעורים גבוהים יותר מהנדרש – עד לתקרות המותרות לעצמאי – ולקבל בגין ההפקדות הטבות מס במסגרת הדוח השנתי. ההפקדות מזכות בהטבות מס לפי סעיפים 47 ו-45א לפקודת מס ההכנסה.

דוגמאות לחישוב ההפקדה החודשית לפי החוק בהתאם להכנסה החייבת: (בש"ח)

סך הכל הפקדה חודשית	שיעור הפקדה על החלק שמעל 6,658 ש"ח ועד 13,316 ש"ח (12.55%)	שיעור הפקדה על החלק עד 6,658 ש"ח (4.45%)	הכנסה חודשית חייבת בהפקדה	הכנסה שנתית חייבת בהפקדה
267 ש"ח	0	$6,000 \times 4.45\% = 267$ ש"ח	6,000	72,000
339 ש"ח	$342 \times 12.55\% = 43$ ש"ח	$6,658 \times 4.45\% = 296$ ש"ח	7,000	84,000
715 ש"ח	$3,342 \times 12.55\% = 419$ ש"ח	$6,658 \times 4.45\% = 296$ ש"ח	10,000	120,000
1,131 ש"ח	$6,658 \times 12.55\% = 835$ ש"ח	$6,658 \times 4.45\% = 296$ ש"ח	13,316 (תקרת חובה)	159,792
1,131 ש"ח (אין חובה מעבר לתקרה)	$6,658 \times 12.55\% = 835$ ש"ח	$6,658 \times 4.45\% = 296$ ש"ח	15,000 (מעלה התקרה)	180,000

הגדרת הכנסה חייבת בפנסיות חובה לעצמאי

"הכנסה לפי סעיף 12(1) או 2(8) לפקודה לאחר הניכויים שהותרו ממנה לפי כל דין ולפני הקיזוזים והפטורים שהותרו ממנה לפי כל דין ולמעט תשלומים ממרכיב חיסכון לאבטלה. לעניין הגדרה זו, "ניכוי" - למעט ניכוי כמפורט להלן:

(1) ניכוי לפי סעיפים 17(א5), 47 או 47א לפקודה.

(2) ניכוי שהותר לפי סעיף 32(14)(ב) לפקודה."

כלומר, החוק קובע כי ההכנסה החייבת בהפקדה היא הכנסה מעסק ומשלח יד ומחקלאות, בניכוי תשלומים לקרן השתלמות לעצמאיים (סעיף 17(א5)), תשלומים בעד תגמולים או קצבה (סעיף 47), תשלומי ביטוח לאומי ומס מקביל (סעיף 47(א)), הוצאה לרכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה (סעיף 32(14)(ב)).

הערה

יתכן ועצמאי אינו חייב כלל בתשלום מס הכנסה ודמי ביטוח לאומי לאחר קיזוזים וניכוי פטורים מותרים ואולם לעניין תשלום הפרשות לפנסיה חובה הוא חייב להפקיד ואם לא יעשה זאת יהיה חשוף לקנס, לדוגמא, עצמאי שיש לו פטור נכה/ עיוור 9(5)(א) יכול להיות פטור ממס אך לא פטור מחובת ההפקדה לפנסיה.

פטורים מחובת ההפקדה

עצמאי שעומד באחד מהתנאים הבאים אינו חייב בהפקדה לפנסיה:

1. מי שבתום שנת המס טרם מלאו לו 21 שנים.
2. מי שבתום שנת המס הגיע לגיל 60.
3. מי שנולד לפני 31.12.1961.
4. מי שבתום שנת המס טרם חלפו שישה חודשים מהמועד שבו נרשם לראשונה כעוסק לפי חוק מע"מ.

עצמאי שפטור מחובת ההפקדה על פי החוק

כל עצמאי יכול להפקיד לתוכנית פנסיונית וליהנות מהטבות מס בהתאם להכנסתו החייבת גם אם פטור מחובת ההפקדה על פי החוק.

מי שהוא גם שכיר וגם עצמאי

מי שהוא גם שכיר וגם עצמאי יחשב את סכום ההפקדה הנדרש לפי חוק פנסיה חובה לעצמאי ויפחית ממנו את סכומי ההפקדה בפועל שהופקדו כשכיר לתוכנית פנסיונית (חלק מעביד לפיצויים תגמולים ואובדן כושר עבודה וחלק העובד לתגמולים ללא הפקדות לקרן השתלמות).
אם התוצאה חיובית, הרי שזו סך ההפקדה שנדרש העמית לבצע גם במעמד עצמאי על מנת לעמוד בהוראות החוק.
אם התוצאה שלילית הרי שלא נדרש לבצע הפקדה כעצמאי בהתאם להוראות החוק.

מועד ההפקדה

את ההפקדות לחיסכון פנסיוני יש לבצע עבור שנה מסוימת באותה שנת הכספים, ולא בשנה שלאחריה - מדי שנה בין ה-1 בינואר ל-31 בדצמבר של אותה שנה עבור אותה שנה.
מכיוון שאצל עצמאים קשה לחזות במהלך השנה את ההכנסה החייבת הסופית, ניתן להפקיד סכומים חודשיים לפי ההערכה מושכלת ולבצע השלמות לקראת סוף השנה.

מנגנון אכיפת החוק

במטרה להבטיח את יישום חובת ההפקדה, הוסמך המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות לאכוף את החוק. המרכז לגביית קנסות ישלח לעצמאי שלא הפקיד בכלל או עצמאי שהפקיד פחות מהנדרש בהתאם להוראות החוק, התראה בדואר רשום לפיה אם לא יפקיד את התשלומים החסרים כאמור בתוך תשעים יום ממועד משלוח ההתראה, יוטל עליו קנס של 500 ש"ח.

-
1. על פי המנגנון, ההתראות תשלחנה עבור שתי שנות מס קודמות, כלומר בשנת 2025 נשלחו התראות בגין הפקדות שלא בוצעו לשנת 2023.
 2. סכום הקנס קבוע ועומד על 500 ש"ח ויעודכן מדי שנה בהתאם לשיעור שינוי המדד.
 3. עצמאי שקיבל התראה לקנס ובחר לשלם את הקנס פטר את עצמו מחובת הפקדה בגין שנת המס לגביה מתייחס הקנס.
 4. הקנס לא יחול על עצמאים שהכנסתם החודשית נמוכה משכר המינימום העומד על 6,248 ש"ח לחודש (החל מאפריל 2025), כלומר עצמאי שהכנסתו השנתית החייבת בהפקדה נמוכה מ-74,976 ש"ח לא חשוף לקנסות.

הפקדה שבוצעה עבור שנים קודמות

עצמאי אשר קיבל בשנת 2025 התראה לפני תשלום קנס בגין אי הפקדה בשנת 2023, נדרש להפקיד את הסכום המבוקש במוצר פנסיוני ולדרוש מהקופה לרשום את הכסף כהפקדה בגין שנת 2023 עם ערך של שנת 2025. לאחר ביצוע ההפקדה, העצמאי יקבל אישור על ההפקדה אותו יידרש להעביר למרכז לגביית ואכיפת קנסות.

הפקדת תשלומים לקופת גמל לקצבה לאחר תום שנת המס שבשלה מופקדים התשלומים, לא תקנה לעצמאי זכויות שתחולתן למפרע ויראו אותם כתשלומים שהופקדו במועד הפקדתם בפועל וזאת למעט לעניין ביטול הקנס בגין אי הפקדה עבור אותה שנת מס שבשלה הופקדו.

הטבות המס שניתן לקבל הן בשל ההכנסה החייבת בשנת המס בה בוצעה ההפקדה בפועל, משמע, הפקדה בשנת 2025 בגין שנת 2023 תזכה בהטבות מס בגין ההכנסה החייבת בשנת 2025 בלבד.

הערה

תשלום באיחור בגין שנות מס קודמות יכול לקיים גם את חובת התשלום בגין שנת המס הנוכחית. המנגנון שנקבע מאפשר למעשה להשתמש באותה הפקדה פעמיים.

פעם אחת בגין שנת המס לגביה נשלחה התראה בגין אי תשלום ופעם שניה בגין שנת המס בה בוצעה בפועל והכל בכפוף כמובן להכנסה החייבת בהפקדה.

טופס 161 החדש

החל מיום 1.1.2024 נכנסה לתוקף חובת הדיווח החדשה למעסיקים, על אירועי פרישה מעבודה באמצעות טופס 161 החדש, במסגרת מהלך רשות המיסים לשיפור תהליכי פרישה ולהנגשת השירותים הדיגיטליים.

הטופס החדש מחליף את הגרסאות הקודמות ומאפשר תהליך עבודה מובנה, הכולל שלושה חלקים עיקריים:

חלק א' - הודעת המעסיק - נועד למילוי על ידי המעסיק, ובו מפורטים פרטי העובד, סכומי הפיצויים, מענקי הפרישה והפרטים הנלווים לעזיבה.

חלק ב' - הצהרת העובד - באחריות העובד למלא ולהחזיר למעסיק בתוך פרק הזמן שנקבע, ובו עליו לציין את בחירותיו לגבי כספי הפיצויים – האם למשוך, לבצע רצף פיצויים, רצף קצבה או לבחור בפטור ממס.

חלק ג' - אישור המעסיק - נועד למילוי על ידי המעסיק במקרים בהם מתקיימים התנאים המאפשרים לו לאשר את בחירות העובד באופן עצמאי.

במסגרת טופס 161 החדש, קבעה רשות המיסים שבעה תנאים מצטברים אשר בהתקיימם רשאי המעסיק לאמץ אליו את סמכות פקיד השומה ולאשר בעצמו את בחירות העובד. כאשר כל התנאים מתקיימים, טופס 161 החדש – על כל חלקיו – ישמש כמסמך מס מאושר לכל דבר ועניין, והעובד לא יידרש עוד לפנות לפקיד השומה לצורך קבלת אישורי מס. במקרים אלה, העובד יוכל לממש את זכויותיו ישירות מול קרנות הפנסיה וקופות הגמל, על בסיס טופס 161 המאושר בלבד (למשל, ביצוע רצף קצבה או קבלת פטור ממס על פיצויים).

במסגרת הוראות הדיווח לטופס 161 החדש, מאפשרת רשות המיסים לכל מעסיק ולכל עזיבת עבודה לבחור איזה סוג מעסיק ברצונו להיות:

מעסיק "ראש קטן דיגיטלי":

מעסיק שבחר בדיווח דיגיטלי מלא דרך המערכת הממשלתית המקוונת, באמצעות טעינת קובץ XML או הזנה ידנית של חלק א' (סעיפים א.1-א.11). לאחר השלמת הדיווח, המעסיק רשאי להסתפק במילוי חלק א' בלבד ולסיים בכך את תפקידו בתהליך. במקרה זה, העובד מופנה להמשך טיפול עצמאי מול פקיד השומה באמצעות המערכת המקוונת, לצורך קבלת האישורים הרשמיים. נכון לעכשיו, המערכת תומכת בסגירה דיגיטלית מלאה רק במקרים בהם הפיצויים נשארים בתוכניות קצביות (קודים 5 ו-6), ורק כאשר העובד בחר להשאיר את כל כספי הפיצויים לצורך רצף קצבה.

עם זאת, מאחר ובחלק ניכר מעזיבות העבודה בוחר העובד אחרת ומבקש לנצל קודם כל את החלק הפטור ממס ורק אם יש חלק חייב במס להותירו למטרת קצבה, המשמעות היא שבמרבית עזיבות העבודה, בחירות העובדים לא יתמכו בשלב זה על ידי המערכת המקוונת והם יאלצו להמשיך להתנהל מול פקיד השומה בתהליך חצי ידני - חצי מקוון עד שיקבלו את אישורי המס שלהם.

מעסיק שבחר לפעול במתכונת של "ראש קטן דיגיטלי" ולדווח על עזיבת העובד באמצעות המערכת המקוונת בלבד, עלול למצוא את עצמו, במקרים רבים, מחויב לנכות מס שולי ממענקי הפרישה או מהשלמות פיצויים המשולמות לעובד (קוד 1). במקרה כזה, המעסיק נדרש:

- לנכות את המס השולי ממענק הפרישה.
 - להעביר את המס שנוכה לרשות המס.
 - ולהעביר לעובד את היתרה נטו לחשבון הבנק של העובד.
- זאת על מנת להימנע מחשיפה לתביעה בגין הלנת פיצויי פיטורים.

בצד העובד, השלמות אלו בדרך כלל פטורות ממס אך במקרים אלו וככל שהעובד לא העביר למעסיק אישורי מס מתאימים בפרק הזמן שניתן לו (לכל היותר 30 ימים ממועד העזיבה), העובד יאלץ לשלם את המס השולי (כפי שחישב מעסיקו לשעבר), בגין המענק הפטור ולהמתין לפקיד השומה עד לקבלת אישורי מס המתאימים לבקשתו כפי שבאה לידי ביטוי בחלק ב' ורק לאחר מכן יוכל להמשיך את ההתנהלות בקבלת המס ששולם ביתר מול המעסיק או פקיד השומה (המעסיק לכאורה סיים את חלקו בדיווח חלק א').

במקרים אלו וכל עוד לא חלפה שנת המס, יוכל המעסיק לבצע את התיקונים באמצעותו ולזכות את העובד בגובה המס שנוכה ביתר אל מול אישור המס שהתקבל.

במקרים בהם חלפה שנת המס, לא יוכל המעסיק להחזיר לעובד את המס שנוכה ביתר והעובד יתבקש להגיש דוח בקשה להחזר מס מרשות המיסים ובמילים אחרות, סיכוי סביר שהכסף שנוכה ביתר יוותר בקופת המדינה לפרק זמן ממושך.

המעסיק יכול לבחור אחרת

על מנת להקל על תהליך העזיבה של העובד שממילא מלווה בדרך כלל בפחדים ומצוקות לעיתים גם כלכליות ועל מנת לאפשר לעובד לממש את זכויותיו בעת העזיבה בגין כספי הפיצויים שלו בדרך מהירה וללא צורך במפגש ישיר מול רשות המיסים, יכולים לבחור המעסיקים לא לסיים את חלקם בתהליך הדיווח לאחר מילוי חלק א' ואף להימנע מדיווח מקוון במקרה הצורך, ולנהל את התהליך במלואו מול העובד.

גישה זו מאפשרת לעובד לממש את זכויותיו הפנסיוניות, בצורה מהירה, מלאה וללא צורך במגע ישיר עם רשות המיסים, ומונעת טעויות, בירוקרטיה מיותרת, תשלומי מס עודפים ותחושת תסכול במעמד הפרישה.

כדי שהמעסיק יוכל לפעול כך, עליו לאפשר לעובד להגיש לו את חלק ב' של טופס 161, ובו מציגות בחירותיו באשר לטיפול בכספי הפיצויים:

- משיכה פטורה ממס.
- העברה לרצף קצבה.
- רצף פיצויים.
- שילוב בין האפשרויות.

לאחר קבלת חלק ב' מהעובד, על המעסיק לבדוק את עמידתו של העובד הפורש בכל אחד משבעת התנאים המפורטים להלן אותם קבעה רשות המיסים במסגרת טופס 161 החדש. עמידת העובד בכל שבעת התנאים תאפשר למעסיק להיכנס לנעלי פקיד השומה ולאשר את בחירות העובד כפי שנמסרו למעסיק באמצעות חלק ב'.

התנאים הנדרשים על מנת שהמעסיק יכנס לנעלי פקיד השומה

1. כל הכספים שהועמדו לרשות העובד בקופות הגמל (קוד משלם 4 ו-6) מנוהלים באותה חברה מנהלת.

2. העובד אינו בעל שליטה במעסיק, או קרובו של בעל השליטה במעסיק.
3. במקרה של תשלום מענק פרישה עקב פטירה - הסכומים שהועמדו לטובת השאירים פטורים ממש בהתאם לסעיף 9(א7)(ב) לפקודה, ו/או הכספים הצבורים בקופת גמל יועדו למטרת תשלום קצבת שאירים.
4. העובד לא חויב במס בגין הפקדות המעסיק למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה, בהתאם לסעיפים 3(ה3)(א1) ו-3(ה3)(ב1) לפקודה.
5. בקשות העובד בחלק ב.1 נעשו ביחס לכל הסכומים שהועמדו לרשותו, ובמגבלת הסכומים המרביים המפורטים בחלק א.13.
6. הודעת העובד אינה כוללת בקשות נוספות בחלק ב.2 (הכוונה לבקשה לפריסת המענק או בקשה לרצף פיצויים).
7. העובד סימן בחלק ב.3 כי התקיימו לגביו כל ההצהרות, או שהעובד לא סימן כי התקיימו לגביו כל ההצהרות כאמור, אבל הוא לא ביקש סכום מענק בפטור ממש.

לסיכום

שנת 2025 מביאה עמה שורה של עדכונים משמעותיים בעולם הפנסיה, החיסכון והמס: תקרות ההפקדה עודכנו בהתאם לשינויים במדדים, שיעור הפטור על הקצבה הורחב באופן חלקי בעקבות פשרת החקיקה האחרונה, ושכר המינימום והשכר הממוצע במשק עלו. שינויים אלו משפיעים ישירות על חובות ההפקדה של עצמאים, על תקרות ההטבות במס ועל מבנה ההפרשות הפנסיוניות של שכירים ובעלי שליטה כאחד. לצד השינויים הרגולטוריים - מכשירי החיסכון הפנסיוני השונים - קרנות הפנסיה, קרנות ההשתלמות, קופות הגמל, פוליסות החיסכון וקופות הגמל להשקעה - הציגו בשנה האחרונה תשואות מצוינות, בעיקר לאור סביבת הריבית והעליות בשווקי ההון בארץ ובעולם. מגמה זו מדגישה את חשיבותו של תכנון וליווי פיננסי ופנסיוני מתמשך, המשלב בחירה נכונה של מכשירי השקעה לצד מיצוי מלא של ההטבות הקבועות בחוק. מומלץ להמשיך ולעקוב אחר פרסומי רשות המיסים, משרד האוצר והרשות לשוק ההון במהלך השנה, שכן תקנות וחקיקה בתחומי הפנסיה, הביטוח והמס מתעדכנות לעיתים תכופות ומשפיעות ישירות על הכיס של כל אחד מאיתנו.

* ניצן סמרה – Beyond Finance – B.A ביטוח, M.B.A מנהל עסקים, בעל רישיון פנסיוני מטעם משרד האוצר אסטרטג לניהול הון, פרישה ותכנון פנסיוני-פיננסי-מיסוי לבעלי שליטה, גמלאים, שכירים ועצמאיים.

* אבי רזנבאום - מומחה במיסוי פנסיוני, חסכון ארוך טווח ותכנון פרישה לשכירים, עצמאיים ובעלי שליטה.

חלק י - ביטוח לאומי מאת ר"ח אורנה צח-גלרט *

דמי ביטוח לאומי

בכל מקום במאמר שרשום החוק, הכוונה לחוק הביטוח הלאומי.
בכל מקום שרשום בלשון זכר הכוונה גם בלשון נקבה, אלא אם נרשם במפורש בלשון נקבה.

נתונים לדיווח ולתשלום דמי ביטוח

2025	2024	2023	2022	2020 2021	2019	2018	2017	
ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	ש"ח לחודש	
50,695	49,030	47,465	45,075	44,020	43,890	43,370	43,240	ההכנסה המרבית לתשלום דמי ביטוח
7,522	7,522	7,122	6,331	6,331	6,164	5,944	5,804	הכנסה מרבית לעניין שיעור מופחת
12,536	12,536	11,870	10,551	10,551	10,273	9,906	9,673	השכר הממוצע במשק, לעניין תשלום דמי ביטוח

שיעור מופחת - עד הכנסה בשיעור 60% מהשכר הממוצע.

שיעורי דמי הביטוח הרגילים בגיל 18 עד גיל פרישה

מי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי	עובד עצמאי		
	מ-1/2017	עד 12/2016	
9.61%	5.97%	9.82%	ס"ה שיעור מופחת של דמי ביטוח
12.00%	17.83%	16.23%	ס"ה שיעור מלא של דמי ביטוח

שיעור מופחת - עד הכנסה בשיעור 60% מהשכר הממוצע.

דמי ביטוח - הכוונה לדמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות, גם יחד.

הכנסה שאינה מעבודה - הכנסה פסיבית - הכוונה להכנסה של מבוטח שאינה מעבודתו כעובד שכיר ואינה מעיסוקו כעובד עצמאי (הל"ע).

שיעורי דמי ביטוח בעבור עובדים שכירים החל מחודש פברואר 2025 (דוגמאות)

מלא (באחוזים)			מופחת (באחוזים)			
מעסיק	עובד	ס"ה	מעסיק	עובד	ס"ה	
						טור 1 בטופס 102
7.60	12.17	19.77	4.51	4.27	8.78	עובדים "תושבי ישראל" שמלאו להם 18 שנה וטרם הגיעו ל"גיל הפרישה"
						טור 2 בטופס 102
7.38	11.96	19.34	4.46	4.25	8.71	בעלי שליטה "תושבי ישראל" שמלאו להם 18 שנה וטרם הגיעו ל"גיל הפרישה"
						טור 3 בטופס 102 (דוגמאות)
2.12	5.17	7.29	0.61	3.23	3.84	אישה וגבר מעל "גיל הזכאות" לקצבת אזרח ותיק, שאינם מקבלים קצבת אזרח ותיק מבוטחים המקבלים קצבת נכות כללית או קצבת נכות מעבודה, בעלי אישור לפטור מהביטוח הלאומי
2.12	5.17	7.29	0.61	3.23	3.84	נשים וגברים בין גיל 67 ל"גיל הזכאות" לקצבת אזרח ותיק שאינם מקבלים קצבת אזרח ותיק
7.12	10.24	17.36	4.17	3.95	8.12	אישה בין "גיל פרישה" לבין "גיל מרבי לביטוח אבטלה" (67) שאינה מקבלת קצבת אזרח ותיק מהביטוח הלאומי
2.12	-	2.12	0.61	-	0.61	נשים וגברים שמקבלים קצבת אזרח ותיק מהביטוח הלאומי
7.60	7.00	14.60	4.51	1.04	5.55	תורם איברים, תושב זר ממדינת אמנה וחייל בשירות סדיר

הערות לטבלה -

1. חיוב בשיעור 0.1% נוסף למעסיק משנת 2019 - בהוראות שעה עד דצמבר 2027.
 2. בעלי שליטה בחברת מעטים אינם מבוטחים לענף אבטלה ולענף זכויות עובדים בהליכי חדלות פירעון של מעסיק ואינם משלמים לענפי ביטוח אלה.
 3. נשים זכאיות לקבל דמי אבטלה (ככל שעומדות בתנאי החוק) עד גיל 67 ולכן שיעורי דמי הביטוח הלאומי כוללים גם תשלום דמי ביטוח לאומי לענף אבטלה: 0.21% בשיעור מלא לעובד, 0.16% בשיעור מלא למעסיק, 0.01% בשיעור מופחת לעובד, 0.03% בשיעור מופחת למעסיק.
- הביטוח הלאומי לא הפריד בפרסומים שלו עד שנת 2020 את שיעורי דמי הביטוח של קבוצת הנשים בין גיל פרישה לגיל 67, ולכן מעסיקים רבים לא ניכו מהנשים האלה דמי ביטוח לאומי מלאים ולא העבירו לביטוח הלאומי את דמי הביטוח הלאומי בשיעור החוקי. החל מינואר 2021 יש לנכות את דמי הביטוח בשיעורים הנכונים, כולל על תשלומים לשנים קודמות ועל שכר נוסף שנפרס לשנים קודמות.

-
4. מעמד המבוטח השכיר נבחן בעת הבקשה לגמלה ולא בעת הרישום על ידי המעסיק. המעסיק אמור להיות מודע לסנקציות שיש בחוק הביטוח הלאומי כשהוא לא מדווח או משלם דמי ביטוח בעד העובד על פי החוק. מי שנחשב למעסיק לפי חוק הביטוח הלאומי חייב לפי חוק הביטוח הלאומי: לנכות מהעובד את חלקו של העובד בדמי הביטוח הלאומי ובדמי ביטוח הבריאות (במשק בית המעסיק רשאי לנכות ולא חייב לנכות את דמי הביטוח), להעביר אותם לביטוח הלאומי ביחד עם חלקו של המעסיק בדמי הביטוח הלאומי ולדווח על נתוני השכר.
 5. זכאות לקצבה מהביטוח הלאומי בשל נכות מזכה בפטור בתשלום דמי ביטוח לאומי לענפי ביטוח מסוימים אך לא פטור מתשלום דמי ביטוח בריאות, לפי סעיף 351 וסעיף 220א זכאים לפטור מי שמקבל נכות כללית מלאה מהביטוח הלאומי בישראל, לתקופה של שנה לפחות או לצמיתות וכן מי שמקבל קצבת נכות מעבודה בשיעור של 100% לצמיתות מהביטוח הלאומי לישראל.
 6. ביום 5.6.2024 אישר בית הדין האזורי שלוש בקשות לאישור תובענות כייצוגיות נגד הביטוח הלאומי ולפיהן הביטוח הלאומי גבה שלא כדין דמי ביטוח ממבוטחים וממעסיקים, אשר בהיותם נכים העובדים בתנאים שבדין, היו זכאים לפטור מתשלום (ת"צ 17-06-61892) ולא יידע את המעסיקים/משלמי הפנסיה ואובדן כושר העבודה כדי למנוע מראש את הניכוי.
 7. מקבל קצבת אזרח ותיק פטור מניכוי דמי ביטוח לאומי ובריאות במשכורת. יש לקבל אישור מהביטוח הלאומי על הפטור בכל שנה, גם אם העובד מעל גיל 70.
 8. מקבל קצבת נכות מעבודה שזכאי לקבל קצבת אזרח ותיק אך בחר לקבל קצבת נכות מעבודה, הוא כמו מבוטח שמקבל קצבת אזרח ותיק.
 9. תורם איברים אשר קיבל פטור מתשלום דמי ביטוח בריאות מהביטוח הלאומי. קוד האוכלוסייה (עובד) בביטוח הלאומי של תורם איברים הוא 16.
 10. מעמדם של תושבים זרים ממדינות אמנה לביטחון סוציאלי היה במשך כמה שנים בבירור משפטי. הביטוח הלאומי פרסם בתחילת כל שנה, שיש להמשיך ולדווח עליהם בטופס 102 בטור 3 עד לסיום הבירור המשפטי. הביטוח הלאומי פרסם הוראות חדשות בחוזר מעסיקים 1511 מיום 1.1.2024, שלפיהן, הכלל הזה ממשיך להתקיים, למעט לגבי מדינות פולין, רומניה ובולגריה. אופן הדיווח של עובדים זרים מפולין, רומניה ובולגריה יהיה בדומה לדיווח של מעסיק על עובדים זרים שאינם ממדינות אמנה (ובהקשר לאמור, ראו גם חוזרי ביטוח 1436, 1473, 1474 באתר הביטוח הלאומי).
-

קריטריונים לקביעת מעמד המבוטחים בביטוח הלאומי

קיימים בחוק הביטוח הלאומי קריטריונים שלפיהם נקבעת השייכות לקבוצת מבוטחים. לפי קריטריונים אלה נקבעת הזכאות לגמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי, וכפועל יוצא מכך נקבע תשלום דמי הביטוח לביטוח הלאומי.

לפי סעיף 351 בחוק הביטוח הלאומי, אוכלוסיית מבוטחים מסוימת (למשל לפי גיל או לפי מצב בריאותי או לפי עיסוק כמו חייל משוחרר) פטורה מתשלום דמי ביטוח לאומי באופן מלא או באופן חלקי בשל הסטטוס של המבוטח, או משלמת מינימום של דמי ביטוח לאומי ובריאות.

חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004

- **גיל פרישה** - הגיל שבו ניתן לקבל קצבת אזרח ותיק (לפי פרק י"א לחוק הביטוח הלאומי) עם מבחן הכנסות. בעבר נקרא גם הגיל המותנה.
- **גיל זכאות** - הגיל שאין בו מבחן הכנסות לזכאות לקצבת אזרח ותיק (לפי פרק י"א לחוק הביטוח הלאומי). בעבר נקרא גם הגיל המוחלט.
עד ליום 30.6.2004 גיל הפרישה היה 60 לאישה ו-65 לגבר, וגיל הזכאות היה 65 לאישה ו-70 לגבר. החל מיום 1 ביולי 2004 עולה הגיל בהדרגה בהתאם לטבלאות (למעט גיל הזכאות לגבר שנשאר גיל 70).
גיל הפרישה לגברים הוא 67 עד 70 החל משנת 2009.
גיל הזכאות לגברים הוא 70.

קיימות ארבע קבוצות גיל: עד גיל 18, גיל 18 עד גיל פרישה, גיל פרישה עד גיל זכאות, גיל זכאות ואילך.
בכל גיל נקבעו ענפי הביטוח שבעבורם משלם המבוטח דמי ביטוח, לפי סוגי העיסוקים השונים.

טבלת גיל פרישה לנשים לפי מועד לידתן

גיל פרישה		חודש ושנת לידה	
חודשים	שנים	עד תאריך	מתאריך
-	60	6/44	-
4	60	8/44	7/44
8	60	4/45	9/44
-	61	12/45	5/45
4	61	8/46	1/46
8	61	4/47	9/46
-	62	12/59	5/47
4	62	12/60	1/60
8	62	12/61	1/61
-	63	12/62	1/62
3	63	12/63	1/63
6	63	12/64	1/64
9	63	12/65	1/65
-	64	12/66	1/66
3	64	12/67	1/67
6	64	12/68	1/68
9	64	12/69	1/69
-	65	ואילך	1/70

גיל זכאות לנשים, לפי תאריך לידתן (ללא שינוי בחוק החדש)

גיל זכאות		חודש ושנת לידה	
חודשים	שנים	עד תאריך	מתאריך
-	65	6/39	-
4	65	8/39	7/39
8	65	4/40	9/39
-	66	12/40	5/40
4	66	8/41	1/41
8	66	4/42	9/41
-	67	12/44	5/42
4	67	8/45	1/45
8	67	4/46	9/45
-	68	12/46	5/46
4	68	8/47	1/47
8	68	4/48	9/47
-	69	12/48	5/48
4	69	8/49	1/49
8	69	4/50	9/49
-	70	ואילך	5/50

מגדר ומצב משפחתי

"עקרת בית" (נשואה) - אישה שכן זוגה תושב ישראל המבוטח כחוק לענף אזרחים ותיקים ושאינם, והיא אינה עובדת שכירה ואינה עובדת עצמאית, על פי ההגדרות בחוק הביטוח הלאומי.
עקרת בית נשואה פטורה מתשלום דמי ביטוח לאומי ומתשלום דמי ביטוח בריאות (סעיפים 342, 351, 335 לחוק הביטוח הלאומי).

עקרת בית נשואה - הכוונה לאישה נשואה ולידועה בציבור שהוכרה ככזו בביטוח הלאומי. ההגדרה אינה כוללת עגונה (כמפורט בחוק) ואינה כוללת "עקרת בית נכה" על פי חוק הביטוח הלאומי.

מעמד ידועים בציבור נקבע בביטוח הלאומי לפי ההלכות בפסיקה. ידועים בציבור אמורים לעדכן את המעמד בביטוח הלאומי באמצעות טופס שמצוי באתר הביטוח הלאומי באינטרנט ולצרף מסמכים מאמתים. המעמד של ידועים בציבור משפיע בחוק הביטוח הלאומי על תשלום דמי ביטוח ועל זכויות לגמלאות.

סעיף 238 לחוק הביטוח הלאומי (פרק אזרחים ותיקים ושאינם):

"עקרת בית" - אישה נשואה, למעט עגונה, שכן זוגה מבוטח לפי פרק זה, שאינה עובדת ואינה עובדת עצמאית.

"אשתו" (סעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי) - לרבות הידועה בציבור כאשתו והיא גרה עמו.

בג"ץ (1046/09) בעניין "מני" מיום 15.8.2010 שאושר בדנג"ץ (6319/20) דחה עתירה כנגד החלטת בית הדין הארצי לעבודה, שדחה ערעור של בעל ואישה אשר ביקשו מהביטוח הלאומי להכיר בבעל כ"עקר בית" ולפטור אותו מתשלום דמי ביטוח. הסיבה לדחיית העתירה הייתה שהסעד המתבקש עומד בסתירה ללשון החוק.

בג"ץ 721/94 בעניין דנילוביץ פרץ את הדרך להכרה כללית בזכות לשוויון על רקע נטייה מינית ולהכרה בזכויות של בני זוג מאותו המין. הבג"ץ הרחיב את הסעד הראוי לדעתו לבני זוג מאותו המין וביטל שלילת הטבות מבן זוג שעבד כדייל באל על. נקבע, שאין להפלות בין גבר שהינו בן זוג של גבר עובד אל על, לבין אישה שהיא בת זוג של גבר עובד אל על, במתן הטבות וטובות הנאה שנותנת המעסיקה. ביום 3.7.2024 דחה בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 74074-05-23) את ערעור הביטוח הלאומי נ' אמיר הנדל וקבע כי ההוראות הנוגעות ל"עקרת בית" בחוק הביטוח הלאומי חלות עליו ומשכך יש להכיר בו כ"עקר בית". במסגרת ההחלטה פטר בית הדין הארצי את המבוטח מתשלום דמי ביטוח לאומי ובריאות בתקופות שבהן הוא לא עבד.

בית הדין הארצי קבע כי פרשנות המאפשרת לאחד מבני זוג מאותו המין להיכנס בשעריה של הגדרת "עקרת בית" בסעיף 238 בחוק הביטוח הלאומי, כפי שמתאפשר לבני זוג הטרוסקסואליים, היא פרשנות לשונית אפשרית וראוי להעדיפה. גבר שנמצא בזוגיות עם בן מינו במסגרת תא משפחתי יכול, לפי בחירתו, להיות מוגדר כ"עקר בית" (כל עוד המונח קיים בחוק) ובהתאם לקבל את כל הזכויות והחובות המוחלות על אישה המוגדרת כ"עקרת בית", כל עוד מתקיימים לגביו שאר תנאי ההגדרה.

אלמנה בת קצבה שהיא עקרת בית - אלמנה שמקבלת מהביטוח הלאומי בישראל קצבת שאירים או קצבת תלויים (כאשר פגיעה בעבודה גרמה למות המבוטח), ואינה עובדת שכירה ואינה עובדת עצמאית, על פי ההגדרות בחוק.

אלמנה בת קצבה שהיא עקרת בית, פטורה מתשלום דמי ביטוח לאומי. דמי ביטוח בריאות מנוכים מהקצבה בלבד.

לאלמנות בנות קצבה נקבעו הוראות מיוחדות לתשלום דמי ביטוח על הכנסות שאינן מעבודה בתקנות הביטוח הלאומי (תקנה 15 בהוראות המיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח).

סוגיות מיוחדות בחוק הביטוח הלאומי

- הגדרת "עובד" בחוק הביטוח הלאומי כוללת כמה סוגים. להלן פירוט הסוגים העיקריים:
1. עובד העובד אצל מעסיקו כשכיר ומתקיימים יחסי עבודה (לרבות בני משפחה על פי ההגדרה שבסעיף 1 בחוק הביטוח הלאומי, שמחייבת את קרוב המשפחה לצורך הגדרתו כעובד שכיר – לעבוד בעבודה סדירה, נחוצה וחיונית, שבכל מקרה עובד אחר היה עושה אותה).
דוגמה לפסק דין: ביום 4.4.2024 קיבל בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 40817-09-23) את הערעור של רותם וינר מתווך נדל"ן במקצועו, וקבע שהתקיימו יחסי עובד ומעסיק בינו לבין המשיבה שהיא חברה לתיווך נדל"ן, במהלך תקופת ההתקשרות, עם כל ההשלכות הכלכליות הנובעות מההחלטה. נקבע, שהמערער לא היה קבלן עצמאי במסגרת ההתקשרות.
 2. נותן שירות, שהוא עצמאי ברשות המסים, אך נחשב לעובד שכיר כלפי הביטוח הלאומי בלבד, בהתאם לתוספת הראשונה בצו הביטוח הלאומי בדבר סיווג מבוטחים וקביעת מעבידים, בהתקיים התנאים הקבועים בצו, כמו מרצים, מדריכים, אמנים, שחקנים ומורי דרך.
 3. לעניין תשלום דמי ביטוח רואים כעובד גם את מי ששכרו נקבע בחוק, או בהחלטת הכנסת או על פיה, ואת החייב בתשלום השכר רואים כמעסיקו.
 4. קבלן המבצע עבודות בנייה שלא הודיע לביטוח הלאומי על העסקת קבלן-המשנה, יראו אותו כאילו הוא המעסיק של עובדי קבלן המשנה.
ככל שקבלן המשנה לא הביא לקבלן הראשי אישור מהביטוח הלאומי שהוא מעסיק פעיל, על הקבלן הראשי להעביר לביטוח הלאומי טופס בל/648 ממולא וחתום כחוק. ככל שלא יהיה דיווח בהתאם וקבלן המשנה ייפגע תוך כדי ועקב העבודה, הוא ייבחן כעובד שכיר של הקבלן הראשי, על כל המשתמע מכך.
 5. אחרים שנחשבים עובדים על אף שהם מדווחים בעצמם לביטוח הלאומי, כמו למשל, עובד חייב בעד עצמו כי למעסיק אין תיק ניכויים בישראל, עובד לשעה וחבר קיבוץ שעובד בקיבוץ.
 6. לעניין עובד במשק בית – לעניין הביטוח הלאומי עובד משק בית הוא עובד שכיר עם כל ההשלכות של המעמד הזה על המעסיק (המעמד נקבע לפי דיני עבודה ולפי התוספת הראשונה בצו סיווג מבוטחים). אתר הביטוח הלאומי מפרט מי שייך לקבוצה שמדווחת כעובד שכיר במשק בית, מי נחשב לנותן שירות עצמאי ומי נחשב לעובד שכיר שלא במסגרת משק הבית. כל מי שנחשב

למעסיק במשק בית חייב לדווח על העובד לביטוח הלאומי בתיק מעסיקים ייעודי למשק בית, עם הפרטים המזהים של העובד ולשלם את דמי הביטוח בשיעורי דמי ביטוח מיוחדים.

עובד עצמאי

"עובד עצמאי", לענין שנת מס פלונית או חלק ממנה – מי שעסק באותה תקופה במשלח ידו שלא כעובד (להלן – משלח יד), והתקיים בו אחד מאלה:

- (1) הוא עסק במשלח ידו, לפחות עשרים שעות בשבוע בממוצע;
 - (2) הכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום השווה ל-50% מהשכר הממוצע;
 - (3) הוא עסק במשלח ידו לפחות שנים עשרה שעות בשבוע בממוצע והכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מסכום כאמור בלוח א'; (15% מהשכר הממוצע).
- לענין הגדרה זו רשאי השר לקבוע שיטת חישוב של ממוצעים וכן שיעור אחר במקום השיעור הקבוע בלוח א';

סעיף 342 בחוק הביטוח הלאומי - מי חייב לדווח ולשלם דמי ביטוח

(א) "מבוטח שהוא עובד עצמאי, ומבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי, חייבים בתשלום דמי ביטוח בעד עצמם; ..."

סעיף 345 בחוק הביטוח הלאומי - חישוב הכנסתו השנתית של מבוטח שאינו עובד שכיר

(א) "עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים בפסקאות (1) ו-(8) של סעיף 2 לפקודת מס הכנסה, ומי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2 האמור, והכל - בשנת המס שבעדה משתלמים דמי הביטוח (להלן - השנה השוטפת) ולאחר שנוכו ההוצאות הקשורות במישרין בהשגת ההכנסה.

(ב)

(1) ההכנסה בשנה השוטפת תיקבע על פי השומה הסופית של ההכנסה כאמור לאותה שנה לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה (להלן - ההכנסה בשומה), בהפחתת סכומים אלה:

(א) סכומי דמי ביטוח ומס מקביל המותרים בניכוי מההכנסה בשומה לפי סעיף 47א לפקודת מס הכנסה, ובלבד שלא חלות עליו ההוראות לענין סכום הניכוי לבעל עסק זעיר כהגדרתו בסעיף 87ב לפקודת מס הכנסה;

(ב) סכום שהותר בניכוי לפי סעיף 47ב(1) לפקודת מס הכנסה;..." (הפקדות לפנסיה).

ואולם כל עוד לא נערכה שומה סופית כאמור ישולמו מקדמות על חשבון דמי הביטוח בהתאם להוראות שנקבעו בתקנות, ודין המקדמות לענין חוק זה כדין דמי ביטוח;

עסק זעיר

הביטוח הלאומי יקלוט מעתה ואילך את השומות באופן אוטומטי וייתייחס אליהן כמו לכל שומה של עצמאי, בין אם הוגש דיווח מקוצר של עסק זעיר ובין אם הוגש טופס 1301. חשוב לזכור, שלפי סעיף 345 בחוק הביטוח הלאומי, הביטוח הלאומי אינו מנכה מההכנסה החייבת של העצמאי שמדווח כעסק זעיר את דמי הביטוח הלאומי המותרים בניכוי לעצמאי שאינו עסק זעיר, בין אם הדיווח הוגש כדיווח מקוצר או בטופס 1301. הביטוח הלאומי קלט לאחרונה את השומות לשנת 2024 של העסקים הזעירים, שלח הודעות למבוטחים, ועדכן את מערכת המייצגים.

חובת רישום של עובד עצמאי לפי סעיף 77 בחוק הביטוח הלאומי

(א) "לגבי עובד עצמאי, תנאי לגמלה לפי פרק זה הוא שהמבוטח היה בעת הפגיעה שום במוסד כעובד עצמאי או שעשה את המוטל עליו כדי להירשם."

סעיף 77 בחוק הביטוח הלאומי קובע לעניין ביטוח נפגעי עבודה, שלגבי עובד עצמאי, התנאי לגמלה הוא שהמבוטח היה בעת הפגיעה רשום בביטוח הלאומי כעובד עצמאי, או שעשה את המוטל עליו כדי להירשם.

הביטוח הלאומי קבע נוהל פנימי שעל פיו בעקבות כל שומה שמגיעה לביטוח הלאומי וגורמת לפתיחת תיק עצמאי חדש, ייקבע תאריך רישום לפי יום עריכת השומה במס הכנסה (ברירת המחדל להגדרת עובד עצמאי היא לפי 12 שעות בממוצע בשבוע והכנסה של 15% מהשכר הממוצע).

חסימת גמלה וחסימת שומה לפי תקנות המקדמות (גמלה חוסמת) - ההכנסה החייבת בתשלום מקדמות דמי ביטוח של עובד עצמאי היא הבסיס, בדרך כלל, להכנסה שממנה מחושבת גמלה בעת פגיעה בעבודה, או פגיעה בעת התנדבות מוכרת לפי חוק הביטוח הלאומי, המזכה בדמי פגיעה לתקופה של 90 ימים לפחות, בין שהם רצופים ובין שאינם רצופים, או פגיעה המזכה בקצבת נכות מעבודה, בקצבת תלויים או במענק לנכה ולא למנה, למעט חריגים (כמו למשל בשומה מיטיבה). בעקבות פסק דין של בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 377/03 לוי סלומון נ' הביטוח הלאומי) הדהן בפרשנות של תקנה זו, הוחלט בביטוח הלאומי כי לגבי מבוטח שנפגע בעבודה בחודשיים הראשונים של שנת מס, יופעלו כללי "גמלה חוסמת" הן על השנה שבה אירעה הפגיעה והן על השנה שקדמה לה.

שומה מיטיבה - הביטוח הלאומי מגדיל בדרך כלל באופן אוטומטי את ההכנסה בשנה שעל פיה נקבע הבסיס לדמי הפגיעה, כאשר נמצא בידו (עוד מלפני הפגיעה) מידע שמיטיב עם המבוטח. שומה מיטיבה זו מגדילה גם את הבסיס לגמלאות. הנפגע רשאי להוכיח כי מסר מידע מיטיב עוד לפני הפגיעה.

חוזר ביטוח 1438 מיום 5.4.2021 חוזר ומדגיש את החשיבות הרבה של עדכון מקדמות דמי הביטוח של עובד עצמאי, ומשמעות הגמלה החוסמת בענף פגיעה בעבודה. החוזר מתבסס על פסק דין בעניינו של אסי דהן בבית הדין הארצי לעבודה וחוזר על ההלכות בעניין תקנה 11. ביום 15.3.2021 דחה בית הדין הארצי (עב"ל 46432-10-20) את ערעורו של אסי דהן וקבע שאת גמלת הנכות מעבודה יש לשלם בהתאם להכנסות המינימום, בהתאם למידע בטרם קרות הפגיעה.

החייבים בתשלום דמי ביטוח

342. (א) מבוטח שהוא עובד עצמאי, ומבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי, חייבים בתשלום דמי ביטוח בעד עצמם...
- (ב) המעביד חייב בתשלום דמי ביטוח בעד עובדו; היה המבוטח עובד אצל מעבידים שונים ישלם כל אחד מהם את דמי הביטוח כאילו הוא בלבד היה מעבידו, ועל המבוטח יחולו הוראות סעיפים קטנים (ד) ו-(ה).
- (ג)
- (1) היו דמי ביטוח משתלמים בעד עובד לפי סעיף 335(א), (ד), (ה), (ז), (ח) או (ט), ינכה המעביד משכרו של העובד אחוזים מההכנסה שלפיה משתלמים דמי הביטוח כאמור בלוח י' ובסעיף 337;
- (2) ...
- (ד) היה המבוטח עובד אצל מעבידים שונים, יחולו לגביו הוראות אלה:
- (1) היה הסכום שנוכה מהכנסתו החודשית הכוללת של המבוטח מכל מעבידיו (בסעיף זה – הניכוי בפועל), נמוך מהסכום שהיה על כל מעבידיו לנכות מהכנסתו החודשית הכוללת, אילו שולמה לו על ידי מעביד אחד (בסעיף זה – דמי ביטוח מתואמים), יהיה העובד חייב בתשלום ההפרש שבין הניכוי בפועל לבין דמי הביטוח המתואמים;
- (2) היה סכום הניכוי בפועל גבוה מסכום דמי הביטוח המתואמים – יהיה העובד זכאי להחזר ההפרש שבין סכום הניכוי בפועל, לבין דמי הביטוח המתואמים.
- (ה) השר רשאי לקבוע תנאים, כללים ומועדים בדבר –
- (1) חובת עובד לדווח למעבידו ולמוסד על היותו עובד אצל מעביד נוסף;
- (2) תשלום או החזר של ההפרש שבין סכום הניכוי בפועל, לבין סכום דמי הביטוח המתואמים;
- (3) חובת מעביד לנכות דמי ביטוח בשיעור החל, לפי טור ד' בלוח י', על הכנסת עובד העולה על 60% מהשכר הממוצע, גם מהכנסת העובד שאינה עולה על 60% מהשכר הממוצע, אם העובד מועסק אצל מעביד נוסף;
- (4) אישור המוסד בדבר ניכוי דמי ביטוח בשיעורים הנקובים בטור ד' בלוח י', לפי הענין, בשונה מההוראות שנקבעו לפי פסקה (3), וכן בדבר חובת מעביד לנכות מהכנסת עובד המועסק על ידי מעבידים שונים, דמי ביטוח בהתאם לאישור המוסד.
- (ה1) חבר קיבוץ מתחדש שמתקיים בו האמור בסעיף 3א(א), ונוסף על כך הוא עובד כאמור בסעיף 3א(ב), יחולו על הקיבוץ המתחדש הוראות לפי סעיף קטן (ה3), בשינויים המחויבים, והקיבוץ המתחדש ישלם בעד החבר דמי ביטוח בסכום השווה להפרש שבין דמי הביטוח המתואמים ובין הסכום הכולל של דמי הביטוח שנוכו בעד שכרו של החבר המשתלם בידי מעסיקו האחר בעד אותו חודש.
- (ו) (1) עובד שהוא גם עובד עצמאי, לא יחולו לגבי הכנסתו, מהמקורות המפורטים בסעיף 2(1) ו-(8) לפקודת מס הכנסה, שיעורי דמי הביטוח החלים לפי לוח י' על חלק ההכנסה של עובד עצמאי שאינה עולה על 60% מהשכר הממוצע (בסעיף זה – שיעור מופחת);

(2) היתה ההכנסה של עובד כאמור, בחודש פלוני, מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה, נמוכה מ-60% מהשכר הממוצע, יחול השיעור המופחת, על סכום הכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(1) ו-8 לפקודה האמורה, השווה לסכום ההפרש שבין הכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודה, לבין 60% מהשכר הממוצע;

(3) שר העבודה והרווחה רשאי להתקין תקנות לביצוע סעיף קטן זה.

הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח

371. (א) השר רשאי לקבוע, הן בדרך כלל והן לסוגים, הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח של המבוטחים המנויים להלן, וכוחן יפה על אף הוראות פרק זה למעט הוראות סעיף 345ב, ובלבד שלא יחוייבו בתקנות לשלם דמי ביטוח מסכום העולה על ההכנסה המרבית שלפיה משתלמים דמי ביטוח; ואלה הם המבוטחים:

(1)

(ג) עובד אצל מעבידים שונים;

(יא) עובד במשק בית;

(2) מבוטח שהוא גם עובד וגם עובד עצמאי;

(3) עובד עצמאי שאין עיקר הכנסתו ממשלח ידו;

תקנות הביטוח הלאומי (הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח)

תקנה 13 - מבוטח שהוא גם עובד וגם עובד עצמאי

(א) מבוטח שהוא גם עובד וגם עובד עצמאי ישלם דמי ביטוח מהכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(1) ו-8 לפקודה, אחרי ניכוי דמי ביטוח מהכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודה...

תקנה 14 - עובד עצמאי שאין עיקר הכנסתו ממשלח ידו או שיש לו הכנסה מפנסיה

(א) עובד עצמאי ... ישלם דמי ביטוח –

(1) בשיעור החל על עובד עצמאי מהכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(1) ו-8 לפקודה;

(2) בשיעור החל על מי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי מהכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(4) עד (7) ו-9 לפקודה, למעט מהכנסתו מפנסיה.

(ב) דמי הביטוח לפי תקנת משנה (א) (2) ישולמו על ההפרש שבין הכנסת המבוטח מהמקורות המפורטים בתקנת משנה (א) (1) לבין ההכנסה המרבית הנקובה בפרט 4 של לוח י"א לחוק...

(ג) מבוטח כאמור בתקנת משנה (א) שיש לו גם הכנסה מפנסיה, ישולמו בעדו דמי ביטוח מהכנסתו מהפנסיה, לאחר שהכנסותיו כאמור בתקנת משנה (א) הובאו בחשבון...

תקנה 15 - עובד שאין עיקר הכנסתו משכר או שיש לו הכנסה מפנסיה

- (א) (1) (...) ישתלמו דמי ביטוח בשיעור החל על עובד מהכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודה ובשיעור החל על מי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי מהכנסתו שאינה מהמקורות לפי סעיף 2(2) לפקודה, למעט הכנסתו מפנסיה...;
- (ג) מבוטח כאמור בתקנת משנה (א) שיש לו גם הכנסה מפנסיה, ישולמו בעדו דמי ביטוח מהכנסתו מהפנסיה, לאחר שהכנסותיו כאמור בתקנת משנה (א) הובאו בחשבון...

סוגי עיסוקים וסדר החיוב בדמי הביטוח של הכנסות החייבות בתשלום דמי ביטוח

1. "עובד" - עובד שכיר.
2. "עובד עצמאי".
3. ה"ע - הכנסות לא מעבודה.
4. פנסיה מוקדמת (לפני גיל פרישה).

סדר החיוב בדמי ביטוח נקבע בחוק ובתקנות הביטוח הלאומי בדבר הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח, על פי סעיף 371 בחוק הביטוח הלאומי.

תיאום דמי ביטוח בשנים קודמות וקבלת אישור בשנה השוטפת

מקסימליסט - מבוטח שסך הכנסותיו החייבות בדמי ביטוח עובר את המקסימום שחייב בתשלום דמי ביטוח בחודש אחד או יותר בשנת המס.

מבוטח שאינו זקוק לתיאום דמי ביטוח בשנה מסוימת ולאישור בשנה השוטפת - מבוטח שההכנסה שלו אצל המעסיק העיקרי בשנה הנבדקת עולה על התקרה לחישוב השיעור המופחת, ונוכה ממנו השיעור המופחת, וסך הכנסותיו שחייבות בדמי ביטוח מכל המקורות, אינו עובר את המקסימום.

סדר החיוב בדמי ביטוח לעניין עריכת תיאום דמי הביטוח

מבוטח שיש לו הכנסות משני עיסוקים או יותר (לרבות מפנסיה מוקדמת המשולמת לפני גיל פרישה), משלם דמי ביטוח על פי סדר החיוב המפורט להלן ובאופן המפורט להלן, אך לא יותר מההכנסה המרבית לתשלום דמי ביטוח, וזכאי לשיעור מופחת רק פעם אחת:

1. מהכנסותיו כעובד שכיר - המעסיק מנכה את דמי הביטוח ומעביר אותם לביטוח הלאומי.
2. כאשר המבוטח נכלל בהגדרת "עובד עצמאי" לפי חוק הביטוח הלאומי - הוא משלם דמי ביטוח בעד עצמו (בביטוח הלאומי עובד עצמאי מכונה "עצמאי").
3. כאשר המבוטח בעל הכנסות "פסיביות": הכנסות שאינן מעבודה כעובד שכיר ואינן מעיסוקו ממשלח ידו כ"עובד עצמאי", ואינן פטורות מדמי ביטוח על פי החוק או על פי התקנות - הוא משלם דמי ביטוח בעד עצמו, בהתאם למעמדו הביטוחי בביטוח הלאומי. עצמאי שאינו עונה להגדרה משלם דמי ביטוח על ההכנסה כעצמאי כהכנסה שאינה מעבודה.

4. מהכנסותיו מפנסיה מוקדמת כהגדרתה בחוק הביטוח הלאומי - משלם הפנסיה מנכה את דמי הביטוח ממקבל הפנסיה ומעביר לביטוח הלאומי, על אף שחובת התשלום היא על מקבל הפנסיה, אלא אם מקבל הפנסיה הביא למשלם הפנסיה אישור על פטור מהניכוי.

ביטוח נפגעי עבודה וביטוח מתנדבים - ללא מגבלת גיל

ביטוח למקרה פגיעה בעבודה נועד לסייע לעובדים, שכלולים בו לפי החוק, שנפגעו תוך כדי ועקב העבודה, או שחלו במחלה מקצועית, על פי רשימת מחלות המקצוע שנקבעה בתקנות. לתביעה של פגיעה בעבודה או מחלת מקצוע אין מגבלת גיל. הזכאות ניתנת רק למי שמוגדר כעובד על פי החוק או כעובד עצמאי, על כל הסייגים שבחוק. בעלי שליטה נבחנו בקפדנות יתר.

מתנדבים - חוק הביטוח הלאומי כולל פרק מיוחד למתנדבים שנפגעו תוך כדי ועקב התנדבות שהוכרה בביטוח הלאומי כהתנדבות מוכרת (כמו פרמדיקים מתנדבים במד"א) וגם מי שנפגע תוך כדי הצלת מישוהו אחר. מתנדבים אלה מבוטחים לפי פרק נפגעי עבודה.

"תוך כדי העבודה" - הכוונה בזמן העבודה ובמקום העבודה, כולל בתנאים מסוימים גם בדרך לעבודה ובדרך מהעבודה ולמעט במקרים של סטיות מהדרך, והכל לפי החוק. גם פעולות נלוות לעבודה כלולות בכיסוי של ענף נפגעי עבודה כמו פעולות ספורט, השתלמויות ואירועים, בתנאים שקבע בית הדין הארצי לעבודה.

"עקב העבודה" - בשל סיכוני העבודה.

סוגי פגיעה בעבודה

תאונת עבודה - תאונה שאירעה תוך כדי ועקב העבודה וכן בדרך לעבודה ובחזרה. אולם, לא כל תאונה בדרך לעבודה ובחזרה היא תאונה בעבודה והתנאים מפורטים בחוק. התאונה הייתה אירוע פתאומי בלתי צפוי שניתן לאיתור במישור הזמן והמקום וגרם לנזק.

מחלת מקצוע - מחלה לפי רשימת מחלות המפורטת בתקנות שהמבוטח חלה בה עקב עבודתו. לדוגמה – בית הדין האזורי לעבודה הכיר ביום 28.7.2025 במחלת הלוקמיה של התובעת שהיא טכנאית רנטגן במקצועה – כמחלת מקצוע (ב"ל 16915-01-16).

"מקרוטראומה" - הצטברות של אירועים תאונתיים בתדירות גבוהה (פגיעות זעירות חוזרות ונשנות או תנועות באותו אזור בגוף), שכל אחד בפני עצמו משפיע באופן מזערי, אך במצטבר גרמו לנכות. יש לקבוע את התשתית העובדתית וקשר סיבתי לעבודה.

לדוגמה – בית הדין האזורי לעבודה הכיר ביום 22.6.2025 בפגיעות הגב של התובע לפי תורת המיקרוטראומה (ב"ל 49198-12-23 בעניין יוסף אוחיון נ' הביטוח הלאומי). בית הדין קבע, שבנסיבות המקרה הספציפי התובע הניח תשתית עובדתית מספקת המצדיקה מינוי של מומחה רפואי לבחינת הקשר הסיבתי לפגימה בגב התחתון. הסיבות: התובע עבד על המלגזה במשך שנים רבות, גם בדרכים משובשות והכיסא במלגזה לא כלל בולמי זעזועים אלא ריפוד קל.

דמי פגיעה

גמלה יומית המשולמת לנפגע שאיבד את כושרו לעבוד בשל הפגיעה בעבודה, כפיצוי על הפסד ההכנסה לתקופה שבה אינו מסוגל לעבוד ולא עסק בכל עבודה. ניתן לקבל דמי פגיעה חלקיים למי שחזר לעבוד באופן חלקי. למי שנפגע כמתנדב יש גמלת מינימום.

דמי הפגיעה משולמים לתקופה שלא תעלה על 91 יום על סמך תעודות אי כושר לנפגע בעבודה שנתן רופא קופת חולים.

שכר העבודה הרגיל לעניין שיעור דמי הפגיעה לפי סעיף 98 בחוק הביטוח הלאומי הוא הסכום המתקבל מחלוקת הכנסת המבוטח, ברבע השנה שקדם ליום שבעדו מגיעים לראשונה דמי פגיעה, בתשעים, במגבלת המקסימום 1,283.50 ש"ח ביום.

לעניין סעיף זה, "הכנסה" – לעובד – ההכנסה שממנה מגיעים דמי ביטוח. והכל לרבות אותו סכום שהיו מגיעים ממנו דמי ביטוח אילו לא הסכום המרבי הקבוע לתשלום דמי ביטוח.

כשעובד נפגע בעבודה במהלך חודש מסוים, יש לו שתי חלופות לחישוב הבסיס לדמי הפגיעה:

1. השכר החייב בדמי ביטוח בשלושה חודשים מלאים שקדמו ל-1 בחודש שלפני הפגיעה.
2. השכר החייב בדמי הביטוח בחודש הפגיעה ובשני החודשים שלפניו. ביום 26.8.2021 קבע בית הדין הארצי בהלכת מיכל בא גד (עב"ל 39314-06-20), שיש להביא בחשבון בחודש הפגיעה את השכר בגין הימים שקדמו לפגיעה ובעד יתרת החודש יש להביא בחשבון את השכר שהיה אמור להשתלם למבוטח אילו לא היה נפגע בעבודה, לפי תקנה 3 לתקנות הביטוח הלאומי (חישוב שכר העבודה הרגיל): "המשכורת בעד שעות עבודה רגילות שהיתה משתלמת לעובד בעד רבע השנה כאמור בתקנה 2(1) אילו עבודתו היתה מלאה...".

חוזר הביטוח הלאומי 135-2023 מיום 28.5.2023 מפרט את אופן חישוב הבסיס לתשלום דמי פגיעה, נכות מעבודה, מתנדבים ודמי תאונה, לאור פסק דין מיכל בא גד.

נפגע שחישוב הבסיס לתשלום הגמלה אינו משקף נאמנה את שכרו ברבע השנה כמפורט לעיל זכאי למנגנוני חישוב מיוחדים לתיקון המעוות.

(שכר רבע שנתי $\times 75\%$) מחולק ל 90 = דמי פגיעה

ביום 22.2.2021 דחה בית הדין האזורי לעבודה (ב"ל 64638-02-19) את תביעתו של צבי דאושו לתשלום דמי הפגיעה בהתאם לשכרו החודשי המדווח, וקבע כי בהיעדר הוכחות לקבלת שכר תואם, דמי הפגיעה ישולמו לו לפי שכר המינימום. לא ניתן לדעת, קובע בית הדין, איזה חלק מרווחי התובע מהחברה מהווה שכר, מה מהווה דיבידנד ומה מהווה עירוב של כספיו עם כספי החברה. המסקנות מפסק הדין:

יש חשיבות רבה למשיכת משכורת נטו לחשבון הבנק ולמשכורת שתואמת את הסכם העבודה לא רק לבעלי שליטה אלא לכל העובדים בארגון.

יש להתייחס לבעל שליטה כמו לכל עובד אחר בחברה מבחינת משיכת משכורת והתאמה להסכם העבודה כדי שבעת פגיעה בעבודה הביטוח הלאומי ישלם לו את שכרו האמיתי באופן מלא.

ביום 26.9.2025 דחה בית הדין האזורי את התביעה של ניסים לטין (ב"ל 51988-04-23) וקבע כי התובע, בעל שליטה, נהג כפי שנוהג באופן רגיל 'בעל שליטה'. הוא החליט על דעת עצמו בכל הנוגע למועדי משיכת שכרו ואימתי לעבוד, ללא תלות בתקופת הקורונה. הוא קבע גם בשגרה את סדר יומו, היקף עבודתו, אחראי על השתכרותו ותדירותו, כאשר נמצא כי דרך הילוכו אינה נעוצה בהכרח באירועים שאינם בשליטתו.

בית הדין דחה את התביעה להגדיל את הבסיס לדמי הפגיעה בשל התפרצות מחלת הקורונה וסגירת מסעדות בשל הסגרים.

מידע כללי בנושא פגיעה בעבודה

- מדמי הפגיעה שהעובד מקבל מנוכים מס הכנסה, דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות.
- ככל שמעסיק אינו מדווח על עובדו לביטוח הלאומי, והעובד נפגע בעבודה – העובד יהיה מבוטח לענף פגיעה בעבודה, כפוף להוכחות, והמעסיק חשוף לתביעה של כל דמי הביטוח מגולמים ועם הפרשי הצמדה וקנסות, וגם חשוף לתביעה של היוון הגמלה שהביטוח הלאומי שילם וישלם לעובד, לפי הכללים שבסעיף 369 בחוק הביטוח הלאומי, עד תקרה.
- בעקבות ביקורת ניכויים שעורך הביטוח הלאומי, הוא משלם לעובדים שנפגעו בעבודה השלמות לגמלאות בשל פגיעה בעבודה ותובע את ההחזר מהמעסיק, עד התקרה כאמור.
- שכר יום הפגיעה משולם לעובד שנפגע בעבודה על ידי המעסיק.
- כאשר תקופת אי הכושר פחותה מ-12 ימים – הביטוח הלאומי אינו משלם דמי פגיעה בעבור היומיים הראשונים.
- המעסיק מחזיר לביטוח הלאומי את דמי הפגיעה בעד 12 ימים ראשונים שהביטוח הלאומי שילם לעובד. המעסיק אינו רשאי לקזז סכום זה מהמשכורת של העובד או מימי המחלה שנצברו לזכות העובד.
- הביטוח הלאומי משלם לעצמאי דמי פגיעה החל מהיום ה-13. כלומר, 12 ימים שבהם הוכר כזכאי לדמי פגיעה אינם משולמים לעצמאי.
- דמי הפגיעה משולמים לעובד ללא קשר לצבירת ימי מחלה או לתשלום דמי מחלה (בשונה מדמי תאונה).

- כאשר תאונה אינה מוכרת כתאונה בעבודה, הביטוח הלאומי בוחן זכאות לדמי תאונה לתקופה של עד 90 ימים ממועד התאונה. לזכאות לגמלה הזו יש תנאים מוקדמים רבים, בין היתר שלילת דמי תאונה למי שזכאי לדמי מחלה בשונה מדמי פגיעה בעבודה ומועד התיישנות קצר מהרגיל.
- תקנה 22 לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח מפני פגיעה בעבודה), התשי"ד-1954 מאפשרת לעובד או למעסיק (שחתם על הסכם עם הביטוח הלאומי) להגיש את התביעה לביטוח הלאומי. המעסיק משלם בשם הביטוח הלאומי את דמי הפגיעה לעובד שנפגע בעבודה אצל אותו המעסיק, תמורת עמלה מהביטוח הלאומי, במועד תשלום המשכורת. אפשר לבחור את סוגי העובדים שכלולים בתקנה 22 ויש לציין אותם בעת החתימה על ההסכם, כגון, עובדים חודשיים, יומיים ארעיים ועוד.
- כאשר מתמלאים התנאים המפורטים בסעיף 343 לחוק הביטוח הלאומי, המעסיק רשאי להסדיר עם הביטוח הלאומי שהוא משלם לעובדים משכורת רגילה בזמן תקופת דמי הפגיעה, שלא תפחת מדמי הפגיעה (תמורת דמי פגיעה) ובתמורה לכך הוא מקבל הנחה בתשלום דמי ביטוח לאומי לענף פגיעה בעבודה שהוא משלם בעבור כל העובדים.
- עובד שכיר שהוא גם עובד עצמאי חייב לציין בטופס התביעה את כל מקומות העבודה ולציין בטופס היכן נפגע.
- הביטוח הלאומי מחשב את דמי הפגיעה בעבודה לפי טופס 100 ייעודי לגמלאות שהמעסיק משדר לביטוח הלאומי ובמקרה זה אין צורך להעביר לביטוח הלאומי תלושי משכורת או טפסים יידניים מהמעסיק.
- חוזר נפגעי עבודה מספר 154-2025 מיום 12.2.2025 מבהיר את תהליך קבלת מספר מזהה לעובד זר או תושב שטחים שנפגע בעבודתו, והוגשה תביעה להכרה בפגיעה כפגיעה בעבודה.

קצבאות נכות מעבודה ומענק נכות מעבודה

ועדה רפואית קובעת את שיעורי הנכות הרפואית של הנפגע בעבודה לתקופה זמנית או קבועה. הליקויים שנבחנים בוועדה הרפואית הם כתוצאה מהפגיעה בעבודה או מחלת המקצוע/מיקרוטראומה.

לאחרונה מציע הביטוח הלאומי שירות חדש - שיבוץ עצמאי לוועדות הרפואיות באופן מקוון באמצעות האתר האישי. אין צורך לפנות טלפונית או להמתין לזימון בדואר.

חוזר הביטוח הלאומי 153-2025 מיום 3.2.2025 מעדכן על התאמות במערכות דמי פגיעה ונכות מעבודה כך שתביעה לנכות מעבודה תיפתח אוטומטית בתנאים שבחוזר.

קצבת נכות מעבודה משולמת מתום תקופת דמי הפגיעה, על פי שיעור הנכות שנתרה עקב הפגיעה בעבודה, למי שנקבעו 9% נכות לפחות על ידי הוועדה הרפואית, כקצבה זמנית. קצבה קבועה ניתנת למי שנקבעו 20% נכות לפחות על ידי הוועדה הרפואית. נפגע שדרגת נכותו בין 9%-19% לצמיתות מקבל מענק חד פעמי בגובה 43 קצבאות.

חישוב דמי הפגיעה הם ברוב המקרים הבסיס לקצבת הנכות או למענק, מוכפל בשיעור אחוזי הנכות. בעבודה עונתית, למשל, אפשר לחשב את הבסיס לקצבה לפי ממוצע ההכנסה ב-12 החודשים האחרונים.

דוגמה : למבוטח נקבע שיעור נכות של 50% בוועדה רפואית שבדקה את נכותו לקצבת הנכות מעבודה.
הכנסתו לצורך החישוב היא: 30,000 ש"ח ברבעון.

חישוב סכום הקצבה ליום ולחודש:

$$\frac{50\% \times 75\% \times 30,000}{90} = 125$$

חישוב סכום הקצבה לחודש $125 \times 30 = 3,750$

- מקבל קצבת נכות מעבודה, או מענק, רשאי לעבוד.
- מבחן הכנסות למקבל קצבת נכות מעבודה יש בתנאים מסוימים כמו למשל למי שתובע הגדלת שיעורי נכות רפואית בשל ירידה קבועה בהכנסות (תקנה 15), או הגדלת קצבה בשל תקנה 18א (נכה נזקק) ועוד.
- קצבת הנכות הזמנית מעבודה שמקבל מבוטח מהביטוח הלאומי משולמת עד תום תקופת הנכות הזמנית, על פי החלטת הוועדה הרפואית. בנכות קבועה בשיעור 20% ומעלה, משולמת קצבה עד מות המבוטח.
- לנכה עבודה המקבל בפועל קצבת נכות מעבודה בשיעור 100% לצמיתות יש הקלות שונות והטבות, בין היתר פטור מניכוי של דמי הביטוח הלאומי מהמשכורת (אין פטור מדמי ביטוח בריאות). המעסיק של העובד הנכה האמור משלם דמי ביטוח לאומי מופחתים. הפטור למעסיק ניתן רק לפי אישור שמנפיק הביטוח הלאומי לעובד עבור המעסיק.
- הקצבה והמענק לנכה עבודה פטורים ממס הכנסה.

זכאות לקצבת נכות מעבודה בגיל פרישה - הנכה רשאי להגיש תביעה לקצבת אזרח ותיק (זקנה). לאחר שהביטוח הלאומי יאשר את זכאותו לגמלה, עליו לבחור בין קצבת נכות מעבודה ובין קצבת אזרח ותיק. אין זכאות לכפל קצבאות. נכה שבחר בקצבת אזרח ותיק, מהוון את קצבת הנכות מעבודה. הוא אינו זכאי יותר לתשלום בגין קצבת נכות מעבודה לרבות בעת החמרת מצב וזכאי להמשך טיפולים רפואיים בשל הנכות מעבודה.

תקנה 15 לתקנות הביטוח הלאומי - מאפשרת להגדיל את שיעור הנכות לעניין קצבת הנכות מעבודה בשל פגיעה תפקודית.

הגדלת שיעור הנכות על פי תקנה 15 אינה רלוונטית לפטור ממס.

לשם הפעלת תקנה 15 על המבוטח לעמוד בשני תנאים מצטברים:

1. שאינו מסוגל לשוב לעבודתו או לעיסוקו.
2. שהנכות גרמה לירידה ניכרת ולא לזמן מוגבל (לא זמנית אלא קבועה) בהכנסותיו.

הדין בתנאים האלה כתנאים מצטברים נדון ביום 13.7.2025 בבית הדין הארצי שקבע, שתקנה 15 נועדה להתאים במגבלות מסוימות ורק כלפי מעלה בין הנכות האובייקטיבית הרפואית לבין השפעתה של הנכות הזאת על כושר ההשתכרות של המבוטח הספציפי בשים לב לנתוניו האישיים. לאור זאת, אין מקום להפעיל את תקנה 15 בעניינו של המערער כיוון שלא הייתה ירידה בהכנסותיו. המערער יכל להתפרנס מעבודה אחרת ולא נגרמה לו פגיעה כלכלית עקב הנכות. במקרה הזה הנכות הרפואית לא גרמה לירידה בהכנסות הנכה למועד ההחמרה (בר"ע 48027-05-25).

תקנה 18 לתקנות הביטוח הלאומי - התקנה מהווה הסדר מיוחד שעל פיו נקבעת דרגת נכות בשיעור של 100% לזמן מוגבל, לנכה עבודה שמתקשה באופן זמני להשתלב בעבודה ולהשתכר עקב פגיעתו, אין לו סיכוי סביר לעבודה כלשהי עקב הפגיעה בעבודה ואין לו הכנסה מהתעסקות.

ביום 19.9.2025 קיבל בית הדין הארצי בחלקו את הערעור של מוחמד עומרי (עב"ל 11762-01-24) במובן זה שהמערער רשאי עד יום 30.11.2025 להגיש בקשה לעיון מחדש בהחלטת ועדת הרשות ולצרף לה מסמכים רלוונטיים. הסוגיה היחידה במקרה הייתה אם יש למערער הכנסה מהתעסקות (המערער קיבל הלוואה מהחברה). בית הדין הארצי בוחן מהי הכנסה מהתעסקות, כולל הכנסה מהתעסקות של בעל שליטה בחברת מעטים וקובע, כי בהיבט המעשי יש לבעל שליטה יכולת לנווט כרצונו את משיכות הכספים מהחברה ואף לדחותן בתקופת הנכות הזמנית. לכן, קובע בית הדין הארצי, יש לבחון גם את התנהלות החברה ואת הנתונים הכספיים בתקופה הרלוונטית. עמדת הביטוח הלאומי התקבלה ולפיה, אם הכנסות החברה בתקופת הנכות הזמנית אפשרו למבוטח להמשיך ולקבל כספים מהחברה, אין לראות בו "נכה נזקק", בלי קשר איך משך את הכספים.

תיקונים בתגמולי מילואים בתקופת החירום

בינואר 2025 תוקנה הגדרת "הכנסה" בסעיף 270 בחוק הביטוח הלאומי, כדלקמן:

"הכנסה" – ההכנסה שממנה מגיעים דמי ביטוח, לרבות הסכום שממנו היו מגיעים דמי ביטוח אילולא השיעור המרבי הקבוע לתשלום דמי ביטוח, ולעניין שירות מילואים של עובד עצמאי שהחל בתקופה שמיום י' בשבט התשפ"ג (1 בפברואר 2023) עד יום י"א בטבת התשפ"ו (31 בדצמבר 2025), הכנסה כמפורט להלן, לפי העניין:

- (1) לעניין שנת 2023 – ההכנסה המחושבת לפי השומה הסופית כמשמעותה בסעיף 345(ב)(1) (בסעיף זה – שומה סופית), לאותה שנה, או ההכנסה האחרונה ששימשה בסיס לתשלום מקדמות על חשבון דמי ביטוח ולחישוב תגמולי מילואים בעד אותה שנה, לפי סעיף 345(ב)(1) סיפה, לפי ההכנסה הגבוהה מהן;
- (2) לעניין שנת 2024 – ההכנסה המחושבת לפי השומה הסופית לאותה שנה, או ההכנסה האחרונה ששימשה בסיס לתשלום מקדמות על חשבון דמי ביטוח ולחישוב תגמולי מילואים בעד אותה שנה, לפי סעיף 345(ב)(1) סיפה, כפי שדווחה עד יום כ"ט בתשרי התשפ"ה (31 באוקטובר 2024), לפי ההכנסה הגבוהה מהן;

(3) לעניין שנת 2025 – ההכנסה המחושבת לפי השומה הסופית לאותה שנה או ההכנסה הקבועה בפסקה (2), לפי ההכנסה הגבוהה מהן; ואולם הוראות אלה לא יחולו לעניין הכנסתו של עובד עצמאי שלא נערכה לו שומה סופית לשנת 2024 ולא שילם מקדמות על חשבון דמי ביטוח בעד אותה שנה, לפי סעיף 345(ב).

חישוב התגמול בעד שירות מילואים נוסף בתקופת חירום (לשון החוק מנבו)

274ב. (א) בסעיף זה, "תקופת חירום" – תקופה שתחילתה ב-1 בחודש שלאחר 30 ימים מהיום שבו נקראו חיילי מילואים לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008, וסיומה ביום האחרון של החודש שבו הפסיקו להיקרא חיילי מילואים כאמור.

(ב) (1) על אף האמור בסעיף 273, עובד שנקרא לשירות מילואים בתקופת חירום, וה-1 בחודש שבו החל שירות המילואים חל פחות מ-90 ימים רצופים לאחר סיום שירות מילואים קודם שלו בתקופת החירום (בסעיף קטן זה – שירות מילואים נוסף בתקופת החירום), יהיה שכר עבודתו הרגיל, לעניין סעיף 272, סכום ההכנסה בעד רבע השנה שקדם ל-1 בחודש שבו החל שירות המילואים הראשון שלו בתקופת החירום, ושכל שירות מילואים בתקופה שמתום שירות מילואים זה ועד שירות המילואים שבעדו ניתן התגמול, הוא שירות מילואים נוסף בתקופת החירום;

(2) על אף האמור בסעיף 273, עובד שנקרא לשירות מילואים נוסף בתקופת החירום ועבד פחות מ-60 ימים ברבע השנה כאמור בפסקה (1), יהיה שכר עבודתו הרגיל, לעניין סעיף 272, סכום ההכנסה בעד שלושת החודשים שבחר לעצמו מתוך ששת החודשים שקדמו ל-1 בחודש שבו החל שירות המילואים הראשון שלו כאמור בפסקה (1);

(3) חל פיצוי לאחר חודש שבתקופת רבע השנה כאמור בפסקה (1) או חודש שבחר העובד כאמור בפסקה (2), לפי העניין, תוגדל ההכנסה בעד אותו חודש בשיעור הפיצוי שחל לאחריו ועד סיום תקופת שירות המילואים;

(4) סכום ההכנסה המתקבל לפי פסקאות (1) עד (3), יחולק ב-90.

(ג) עלה סכום ההכנסה המחושב לפי הוראות סעיף 273(א) או (ב), על סכום ההכנסה המחושב בעד רבע השנה או בעד שלושת החודשים, כאמור בסעיף קטן (ב), לפי העניין, יחולו לעניין ההפרש שבין הסכומים (בסעיף זה – עלייה בהכנסה) הוראות אלה:

(1) עלייה בהכנסה בשיעור של עד 20% תובא בחשבון בחישוב התגמול;

(2) עלייה בהכנסה בשיעור העולה על 20% תובא בחשבון בחישוב התגמול, ובלבד שהיא חלה במשך שלושה חודשים רצופים לפחות מהמועד שבו עלתה ההכנסה לראשונה והוכח, להנחת דעתו של המוסד, כי העלייה נובעת מהכנסה מעבודה ולא מתגמול בעד שירות מילואים.

(ד) סכום ההכנסה לחודש לגבי כל חודש ברבע השנה או בשלושת החודשים כאמור בסעיף קטן (ב), המחושב לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), לא יפחת מ-68% מהסכום הבסיסי, אף אם העובד לא עבד באותו חודש.

(ה) שר העבודה, בהסכמת שר האוצר ושר הביטחון ובאישור ועדת העבודה והרווחה, רשאי לקבוע, בצו, כי הוראות סעיף זה לא יחולו בתקופת חירום, כולה או חלקה; נקבע צו כאמור, יחולו לעניין סעיף 279, בתקופת תוקפו של הצו, הוראות סעיף קטן (א) שבו, בלבד.

(ו) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מתקנות לפי סעיף 273(ג) לעניין חישוב התגמול בעת עלייה בשכר העובד כאמור באותן תקנות; התקיימו התנאים למתן תגמול לפי סעיף זה ולפי התקנות האמורות, יחושב התגמול לפי הגבוה מביניהם, ולא תחול ההוראה שבתקנות האמורות לעניין תשלום התגמול במישרין לעובד.

תגמול בשירות נוסף במילואים

279. (א) אדם שהחל לשרת במילואים תוך תקופה שנקבעה לכך מסיום שירותו הקודם במילואים שבעדו קיבל תגמול לפי פרק זה, יראוהו, לענין חישוב התגמול בעד תקופת שירותו הנוסף, כממשיך בשירותו הקודם, זולת אם לטובתו הוא שחישוב התגמול ייעשה ללא התייחסות לשירותו הקודם.

(ב) (1) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על שירות נוסף כמשמעותו באותו סעיף קטן שהחל בתקופת חירום כהגדרתה בסעיף 274ב (בסעיף קטן זה – תקופת החירום);

(3) על אף האמור בפסקה (1), מי ששירותו הראשון במילואים בתקופת החירום החל בתוך התקופה שנקבעה לפי סעיף קטן (א) מסיום שירותו הקודם במילואים, יחולו לגביו הוראות סעיף קטן (א); ואולם לענין שירות נוסף כאמור בפסקה (1) שהחל בתקופת החירום, אם עלתה הכנסתו המחושבת לפי סעיף 273(א) או (ב) על ההכנסה שהובאה בחשבון בחישוב התגמול שלו היה זכאי בשירות המילואים הראשון בתקופת החירום, יחולו לענין חישוב התגמול הוראות סעיף 274ב.

התגמול המזערי

בתיקון בחוק הביטוח הלאומי, כלולה הארכת הוראת השעה עד סוף 2025 של הגדלת התגמול המזערי שהמשרת מקבל. התגמול המזערי ימשיך להיות בשיעור של 95% מהסכום הבסיסי. הסכום הוא 321.07 ש"ח ליום בשנת 2025. הבסיס המזערי לחישוב בסיס התגמול, נשאר 68% מהסכום הבסיסי, שהוא בשנת 2025 סכום של 6,895 ש"ח בחודש.

הרקע לתיקון בחוק הביטוח הלאומי - למעסיקים

משרת במילואים שגם עובד בו זמנית בתקופת השירות במילואים, מקבל גם משכורת בעד העבודה באותו החודש וגם תגמול מילואים, שנחשב לשכר עבודה בהתאם לחוק הביטוח הלאומי. כל עוד אין הפסקה בשירות המילואים אפילו של יום אחד בתוך תקופת השירות, הבסיס לכל התקופה הוא בדרך כלל הרבעון שקדם לחודש התחלת השירות הרצוף. אולם, ככל שיש הפסקה בשירות המילואים, אפילו של יום אחד, הביטוח הלאומי מחשב בסיס חדש לתגמול המילואים בשירות החדש לפי הרבעון שקדם לשירות החדש.

נוסף על האמור לעיל, חוק הביטוח הלאומי כולל סעיף מיטיב עם המשרת במילואים (סעיף 279 בחוק הביטוח הלאומי), שמאפשר למשרת במילואים, כאשר אין פער של 60 ימים בין השירות החדש לשירות הקודם, לבחור את הבסיס המיטיב שבין השירות החדש לשירות הקודם (גרירת שכר).

עד חודש אפריל 2025, התגמול שהמעסיק שילם לעובד וגם המשכורת ביחד למי שעבד בזמן השירות במילואים, שימשו כבסיס לחישוב התגמול בשירות המילואים הבא (כלומר, היה יום הפסקה אחד לפחות בין שירות אחד לשירות שבא אחריו). לכן, כאשר הבסיס לתגמול המילואים כלל גם משכורת וגם תגמול מילואים, הבסיס לתגמול בשירות הבא היה גבוה יותר וכך בכל שירות חדש במילואים התגמול גדל עוד ועוד, עד לתגמול המרבי (תגמול מרבי בשנת 2025 הוא כ-50,000 ש"ח עבור שירות מלא בכל החודש). נוסף על כך, אם לא חלפו 60 ימים מהשירות הקודם, ואם הבסיס לשירות הקודם היה גבוה יותר מהבסיס החדש, הביטוח הלאומי הביא בחשבון את הבסיס הגבוה של השירות הקודם במקום הבסיס החדש.

בסופו של דבר, משרת במילואים שהצליח לעבוד וגם לשרת במילואים בו זמנית, הגדיל את הבסיס של התגמול בכל שירות נוסף, על ידי הכללת תגמול מילואים בתקופת הבסיס, או שהוא הגדיל את הבסיס על ידי גרירת בסיס מיטיב מתקופת השירות הקודמת, ככל שלא חלפו 60 ימים מהשירות הקודם.

אם הייתה הפסקה של שלושה חודשים מלאים ורצופים בין שירות אחד לשירות שבא אחריו, לא היה תגמול מילואים בחישוב הבסיס לתגמול הבא ולא הובא בחשבון בסיס קודם אם הוא מיטיב עם העובד. במצב הזה חישוב תגמול המילואים מבוסס רק על המשכורת האמיתית של העובד ברבעון שקדם לשירות המילואים.

התיקון בחוק הביטוח הלאומי, שחל על תקופות שירות חדשות שהחלו ביום 1.5.2025 ואילך, נועד, בין היתר, למנוע את ההגדלה הטכנית של הבסיס לתגמול מילואים שכולל תגמול מילואים וגם עבודה בתקופת חירום בלבד, ולמנוע את גרירת הבסיס המיטיב משירות אחד לשירות שאחריו בתקופות חירום בלבד.

הבהרה חשובה למעסיקים בעקבות התיקון בחוק

החל בחודש מאי 2025, הביטוח הלאומי משלם תגמולי מילואים על פי החוק החדש או לפי החוק הרגיל.

לגבי המעסיק - לא חל שינוי בחוק (למעט האפשרות לתבוע השלמה בהגדלת משכורת במקום העובד לפי התנאים שבחוק) ואין שינוי בפרקטיקה של דיווח על תביעות המילואים על ידי המעסיקים בעקבות התיקון בחוק.

כלומר, המעסיק משלם לעובד את השכר הרגיל בחודש השירות בהתאם להוראות שבסעיף 276 בחוק הביטוח הלאומי, תובע את התגמול מהביטוח הלאומי ומחשב את יתרת התגמול בהתאם לסעיף 280

בחוק הביטוח הלאומי. האפשרות לתבוע את ההשלמה על ידי המעסיק מיועדת להשלים את התגמול לשכר הרגיל ששילם המעסיק, בהתאם לחוק.

השיטה שבה מטפל החוק החדש במניעת בסיס מוגדל באופן טכני בתקופת חירום

הביטוח הלאומי מחשב את התגמול לפי בסיס קודם בתקופת החירום, שאינו כולל תגמולי מילואים בתקופה של שלושה חודשים רצופים (כמפורט בחוק), עם אפשרות לגידול בבסיס התגמול של עד 20%. גידול של מעל 20% בבסיס התגמול, נבדק ומשולם רק אם מקורו במשכורת בלבד ללא תגמולי מילואים.

תקופת החירום הנוכחית החלה ביום 7.10.2023 והתיקון בחוק חל על תקופות שירות מילואים חדשות, שהחלו ביום 1.5.2025 ואילך. יש לחזור אחורנית ל-1 בחודש שבו חל שירות המילואים הנוכחי שהחל ביום 1.5.2025 ואילך, שלגביו מחשבים את הבסיס לתגמול, ולחפש ביום זה ובתוך 89 הימים הרצופים שלפניו (בסך הכל 90 ימים) - אם יש שירות מילואים אחד לפחות:

1. אם היה שירות מילואים בתוך התקופה הזו של 90 הימים הרצופים - כולל 90 ימים בדיוק - הביטוח הלאומי מחפש תקופה קודמת לשירות הנוכחי שבה היו 90 ימים לפחות ללא שירות מילואים, לפי החישוב לעיל, שמסתיימת ב-1 בחודש של תחילת השירות. לתקופה הזו הביטוח הלאומי קורא "תקופה מקובעת". הביטוח הלאומי מחשב את הבסיס לתגמול המילואים לפי השכר בתקופה המקובעת, וקורא לבסיס הזה בשם "בסיס מקובע".
2. הביטוח הלאומי חוזר אחורנית בחיפוש 90 הימים לעיל עד תחילת המלחמה – 7.10.2023. הביטוח הלאומי מביא בחשבון את הבסיס המקובע כמו שהוא, גם אם הוא כולל גרירת שכר מתקופות קודמות, כפי שהוסבר לעיל, וגם אם הוא כולל תגמול מילואים קודם מכל סיבה שהיא (למשל, במקרים שבהם הבסיס לתגמול אינו כולל רק את הרבעון שקדם לתחילת השירות).
3. ככל שלא היה שירות מילואים כאמור לעיל, הביטוח הלאומי מסר, שהחל מהיום ה-91, התגמול מחושב לפי החוק הרגיל.

חישוב הבסיס של השירות הנוכחי לפי החוק החדש

בשלב הראשון הביטוח הלאומי מחפש בסיס מקובע.

בשלב הבא הביטוח הלאומי משווה בין הבסיס לתגמול של השירות הנוכחי לבין הבסיס המקובע שהוא חישב, ובוחר את הבסיס לתגמול הנוכחי לפי הבדיקה להלן:

כאשר הבסיס לתגמול של השירות הנוכחי נמוך מהבסיס המקובע, המשכורת של העובד ירדה בשל המלחמה. התגמול של השירות הנוכחי יחושב לפי הבסיס המקובע שהוא גבוה יותר והעובד יקבל פיצוי על הפגיעה במשכורת בשל המלחמה.

ככל שהבסיס של השירות הנוכחי גבוה מהבסיס המקובע, יש שתי אפשרויות:

- ככל שהשכר בבסיס שקדם לשירות הנוכחי זהה לבסיס המקובע, או גבוה מהבסיס המקובע בשיעור של עד 20% - הביטוח הלאומי מחשב את התגמול לפי הבסיס של התגמול הנוכחי, בלי לבדוק את הסיבה לגידול.
- ככל שהשכר בבסיס שקדם לשירות הנוכחי גבוה מהבסיס המקובע בשיעור שעולה על 20% - התגמול יהיה לפי בסיס גבוה יותר, אם הגידול בשכר אצל אותו המעסיק הוא למשך שלושה

חודשים רצופים, אינו כולל תגמולי מילואים והמעסיק מגיש תביעה להפרשים לפי הוראות שקבע הביטוח הלאומי. הרחבה בהמשך.

הוראות תיקון 253 בחוק הביטוח הלאומי - כחוק קבוע, בהיבט המעסיקים

התיקון הקבוע בחוק הביטוח הלאומי עבור משרתי המילואים השכירים ומעסיקיהם, בתוקף מיום 1.5.2025, קובע באופן תמציתי, כדלקמן:

1. הגדרה חדשה לתקופת חירום באופן כללי. עבור מלחמת חרבות ברזל נקבע, באופן ספציפי, שהתחלת תקופת החירום היא תחילת המלחמה.
2. החוק החדש התחיל ביום 1.5.2025 וחל על תגמול מילואים המגיע בעד שירות מילואים חדש, שהחל ביום 1.5.2025 או לאחריו. כלומר, שירות שהחל לפני 1.5.2025 וממשיך ברציפות, נחשב לתקופה עוקבת, והבסיס של קביעת תגמול המילואים הוא בדרך כלל הרבעון שקדם לתחילת השירות.
3. לאחר תום תקופת החירום של מלחמת חרבות ברזל (הביטוח הלאומי אמור לפרסם הודעה), תחול תקופת חירום חדשה רק לאחר הכרזה, ויחולו עליה התנאים של החוק המתוקן.
4. נוספה בחוק הגדרה עבור "שירות נוסף בתקופת חירום", סעיף 274ב. (ב)(1) כמפורט לעיל. 1. בחודש שבו החל השירות החדש (שבעדו ניתן התשלום) חל פחות מ-90 ימים רצופים לאחר סיום שירות מילואים קודם של המשרת בתקופת החירום. **הביטוח הלאומי הבהיר, שבכל מקום שמצוין 90 ימים, הכוונה ל-90 ימים אחורנית מראשון לחודש השירות הנוכחי שהחל בחודש מאי 2025 ואילך, כלומר שלושה חודשים מלאים. ובפרקטיקה, עד 90 ימים, כולל ה-1 בחודש השירות, חל החוק החדש והחל מהיום ה-91 חל החוק הרגיל.**
5. כל שירות במילואים החל מיום 7.10.2023 כלול בתקופת החירום. הכללים שבחוק החדש חלים לגבי שירות נוסף בתקופת החירום, החל משירות במילואים שמתחיל ביום 1.5.2025 ואילך, כדלקמן:
 - אם עברו 90 הימים כאמור לעיל, על פי הביטוח הלאומי, החל מהיום ה-91 השירות אינו כלול בהגדרת "שירות נוסף בתקופת החירום" ולכן יחול החוק הרגיל, בהתאם למשכורת של העובד בתקופת הבסיס שקדם השירות.
 - אם עברו עד 90 הימים כאמור (זה שירות נוסף בתקופת החירום), הביטוח הלאומי יקבע בסיס **אחר** לתגמול בשירות שמתחיל מיום 1.5.2025 ואילך.
- לכסיס הקודם שאליו משווים את הבסיס לשירות הנוסף בתקופת החירום, הביטוח הלאומי קורא **"בסיס מקובע"**. לתקופה שבה לא היה שירות מילואים במשך אותם 90 הימים שבחוק, הביטוח הלאומי קורא **"תקופה מקובעת"**.
6. דוגמאות:
 - שירות המילואים האחרון הסתיים בתאריך 15.1.2025 והשירות הבא אחריו מתחיל ביום 24.5.2025 - עברו מעל 90 ימים בין סיום השירות לבין 1.5.2025, ולכן השירות אינו שירות נוסף בתקופת החירום ויחול עליו החוק הרגיל.

- שירות המילואים האחרון הסתיים בתאריך 15.4.2025 והשירות הבא אחריו התחיל ביום 8.5.2025 - עברו פחות מ-90 ימים בין סיום השירות לבין 1.5.2025, ולכן השירות שהחל בתאריך 8.5.2025 הוא שירות נוסף בתקופת החירום ויחול עליו התיקון בחוק.
- 7. מומלץ שהמעסיק העיקרי יתבע את החזר התגמול באופן קבוע מהביטוח הלאומי ויתר המעסיקים לא יגישו כלל תביעה להחזר תגמולי מילואים למעסיק.
- 8. התקופה המקובעת היא תקופה, שבה העובד לא שירת במילואים בשלושת החודשים שקדמו ל-1 בחודש שבו יצא לשירות המילואים, ולכל המוקדם ביום 7.10.2023.
בחישוב מדויק בודקים כדלקמן למציאת התקופה המקובעת:
1 בחודש שבו החל השירות הקודם ועוד 89 ימים אחורנית שבהם לא היה שירות במילואים. ביום ה-91 ומעלה ללא שירות במילואים יש תקופה מקובעת. ככל שיש בתקופה הזו שירות מילואים, בודקים תקופת שירות קודמת עד לתקופת הבסיס של תקופת השירות הראשונה במלחמת חרבות ברזל.
הבדיקה נעשית על ידי הביטוח הלאומי שרואה את התמונה הכוללת של ימי המילואים כפי שרשום אצלו בהתאם לדיווח מצה"ל.
- 9. האפשרות להגדיל את הבסיס בשירות מילואים שהוא שירות נוסף בתקופת חירום: ככל שהבסיס המקובע של התגמול גבוה מהבסיס שקדם לשירות הנוכחי - הביטוח הלאומי ישלם את הבסיס המקובע.
ככל שהבסיס המקובע של התגמול נמוך מהבסיס שקדם לשירות הנוכחי (כלומר, הבסיס של התגמול גדל בשירות הנוכחי) - הביטוח הלאומי נוהג כדלקמן:
 - ככל שהעליה בשכר בבסיס שקדם לשירות הנוכחי היא בשיעור של עד 20% ביחס לבסיס המקובע, הביטוח הלאומי משלם את התגמול לפי הבסיס של השירות הנוכחי.
 - בעליה של מעל 20% כאמור - מובא בחשבון בשלב הראשון גידול של 20% בלבד מעל השכר בבסיס המקובע באופן אוטומטי, והביטוח הלאומי נוהג כדלקמן:
 - לאחר שאושרה תביעת המעסיק הראשונה ושולמה תוספת של 20%, המעסיק מקבל פירוט שבו מופיעה כוכבית ליד המקרים שאושרו לפי עליה של 20% ובפועל העלייה הייתה גדולה מ-20%.
 - ככל שהגידול בשכר אצל אותו המעסיק הוא למשך שלושה חודשים רצופים ואינו כולל תגמולי מילואים, על המעסיק להגיש תביעה להפרשים למוקד מיוחד בביטוח הלאומי, כאמור בסעיף 274ב. (ג)(2) לעיל.
 - התביעה להפרשי התגמול מוגשת **על ידי המעסיק או על ידי המייצג** באתר האינטרנט הכללי או על ידי **המעסיק** באתר המעסיקים, החל מחודש יוני 2025 (יש לחפש - תביעת הפרש למעסיק בתקופות חירום למשרת ששכר העבודה שלו עלה מעל ל-20%).
יש לשלוח הוכחות שהעליה במשכורת נובעת מהכנסה מעבודה ולא מתגמול בעד שירות מילואים, כפי שמפורט באתר, כולל תלושי משכורת.
- לאור הנ"ל:
- חשוב לשייך את תגמולי המילואים לחודש השירות, כולל את יתרת התגמול שמשולם לאחר ההתחשבות עם העובד וחישוב "יתרת התגמול".

- יש לוודא שכל הפריסות של השכר הנוסף והייחוס של השכר הרגיל בוצעו לפי החוק.

10. העובד רשאי להגיש בקשה להגדלת התגמול באופן אישי לפי תקנות הביטוח הלאומי (תגמולים למשרתים במילואים), תשל"ח-1977, בשל עליה בשכרו. במקרה כזה יחושב התגמול לפי הגבוה בין התשלום למעסיק בעבור העובד על פי התיקון בחוק, או התשלום לעובד על פי התקנות. ככל שהמעסיק שילם לעובד את השכר הרגיל על חשבון התגמול, העובד אמור להחזיר למעסיק את ההפרש. יש לתאם זאת מראש בין העובד למעסיק על פי החוק. בתביעה אישית של עובד הביטוח הלאומי מנכה מס הכנסה ודמי ביטוח בריאות. למען הסדר הטוב יובהר, כי בתביעה אישית של עובד עליו לציין בתביעה אם מדובר בתביעה אישית רגילה או בתביעה לפי תקנה 6א'. עובד שתבע את התגמול בתביעה אישית לפי תקנה 6א' לתקנות, מקבל את הגידול המשמעותי בשכרו ללא תגמולי המילואים, ככל שהיו בתלושי המשכורת.

תקנות הביטוח הלאומי (תגמולים למשרתים במילואים), תשל"ח-1977 (לשון החוק מנבו) תשלום התגמול על ידי המוסד

6. התגמול ישולם לעובד במישרין על ידי המוסד במקרים אלה:
(א3) התגמול משולם בהתאם להוראות תקנה 6א;...

חישוב תגמול למי שהייתה עלייה משמעותית בשכרו או בהכנסתו הממוצעת

א6. (א) עובד שבחודש שבו שירת במילואים או שבאחד מהחודשים לפחות במהלך תקופת רבע השנה הייתה עלייה משמעותית בשכרו, יחושב לו התגמול על פי העלייה המשמעותית בשכרו, ובלבד ששכרו עלה כאמור במשך שלושה חודשים רצופים לפחות מהמועד שבו עלה לראשונה; בתקנת משנה זו, "עלייה משמעותית בשכרו" – הכנסתו מעבודה, אילולא שירת במילואים, הייתה גבוהה בשיעור של 20% לפחות לעומת הכנסתו מעבודה בכל אחד מהחודשים בתקופת רבע השנה שקדמו לחודש שבו עלתה הכנסתו מעבודה או לעומת התגמול המזערי כפול שלושים, לפי הגבוה.

להלן דוגמאות שמסר הביטוח הלאומי לעניין ביטול סעיף 279 בחוק הביטוח הלאומי (גרירת שכר מיטיב) בתקופת החירום:

- **גרירת שכר שהחלה לפני תקופת החירום** - משכורת של 20,000 ש"ח בחודש היא הבסיס לתגמולי המילואים בתקופה המקובעת שלפני תקופת החירום. לא חלפו 60 ימים בין שירות אחד לשירות שבא אחריו עד השירות שהחל בחודש מאי 2025. הבסיס של 20,000 ש"ח בחודש יהיה הבסיס המקובע לתקופת מילואים החל מחודש מאי 2025 ואילך. כל עוד אין תקופה מקובעת חדשה, העובד יגרוור את הבסיס המקובע של 20,000 ש"ח.
- **גרירת שכר שהחלה בתוך תקופת החירום** - עובד שירת במילואים לסירוגין במלחמה. בשירות שהחל בתאריך 15.12.2024 קיבל תגמול בסך של 20,000 ש"ח. הוא יגרוור את הבסיס הגבוה (אם הוא לטובתו) בשירות שהחל ביום 10.2.2025 וביום 8.4.2025 כי לא חלפו 60 ימים בין השירות הקודם לשירות החדש, על פי סעיף 279 בחוק.

שירות שהחל בתאריך 1.5.2025 ואילך ייבחן לפי החוק החדש, על אף שלא חלפו 60 ימים בין השירות הקודם לשירות שהחל בחודש מאי 2025. הביטוח הלאומי יחפש תקופה מקובעת על פי החוק החדש.

הביטוח הלאומי פרסם באתר הביטוח הלאומי את תמצית התיקון בחוק לעובדים שמשרתים במילואים, כולל דוגמאות לחישוב התגמול בהתאם לשינוי בשכר, ודוגמאות לחישוב התגמול למשרת במילואים ש"גרר שכר" משנים קודמות.

הביטוח הלאומי פרסם למשרתי מילואים ששכרם נפגע מתיקון החוק בעקבות שינוי סטטוס התעסוקה שלהם (כגון: עצמאי ושכיר, עצמאי שהפך לשכיר, חלופת עבודות וכיו"ב), לפנות בקישור או דרך האתר האישי, כדי שאפשר יהיה לבדוק את הזכאות באופן פרטי.

תיקון בחוק הביטוח הלאומי בתגמולי מילואים של עובד עצמאי

עובד עצמאי מקבל את התגמול אוטומטית בתחילת כל חודש, שכולל פיצוי בנוסף לתגמול עד לתגמול המרבי.

התגמול משולם בשלב הראשון על פי הבסיס למקדמות של העצמאי.

לאחר שמגיעה שומה, הביטוח הלאומי עורך חישוב משולב של דמי ביטוח ותגמולי המילואים על בסיס המידע שקיבל בשומה.

הבסיס מחושב לפי ההכנסה בשומה ממשלח יד ועוד סכום תגמולי המילואים שהעצמאי קיבל בפועל בשנת המס שלגביה מוגש הדוח (לאחר ניכוי ההפקדות לגמל ודמי הביטוח הלאומי המותרים בניכוי). על פי התיקון בחוק הביטוח הלאומי לשנים 2023 עד 2025, סכום התגמול לעצמאי מחושב כדלקמן:

1. עבור תקופות מילואים בשנת 2023: התגמול מחושב לפי הגבוה שבין ההכנסה בשומה הסופית של השנה או לפי ההכנסה האחרונה ששימשה בסיס לתשלום מקדמות.
2. עבור תקופות מילואים בשנת 2024: התגמול מחושב לפי הגבוה שבין ההכנסה בשומה הסופית של השנה או לפי ההכנסה האחרונה ששימשה בסיס לתשלום מקדמות שדווחו לביטוח הלאומי עד יום 31.10.2024.
3. עבור תקופות מילואים בשנת 2025: התגמול מחושב לפי הבסיס למקדמות שהעצמאי מדווח לביטוח הלאומי עבור שנת 2025. לאחר שתגיע השומה לשנת 2025 ממס הכנסה, הביטוח הלאומי יבצע חישוב מחדש והתגמול ישולם לפי הבסיס הגבוה שבין הבסיס המיטיב לשנת 2024 (אם יש תשלום מקדמות ושומה לשנת 2024) או לפי השומה לשנת 2025.

* **אורנה צח-גלרטר, רואת חשבון** משנת 1984. יועצת, מייצגת ומרצה בתחומי הביטוח הלאומי ומשלבת תחומי ידע קשורים כמו מיסוי היחיד, משכורות ועוד. בעלת ותק בתחומי הביטוח הלאומי של 35 שנים. מסייעת בתחומי הביטוח הלאומי לחברות ולארגונים שמעסיקים עובדים, לבעלי עסקים, ליחידים בעלי הכנסות ולישראלים ברילוקיישן, שרוצים למצוא פתרונות אסטרטגיים לפי חוק הביטוח הלאומי לסוגיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי ורוצים לפעול לפי החוק, להבין איך לפעול נכון מול המערכת ולשמור על הזכויות בביטוח הלאומי. מתרגמת את שפת הביטוח הלאומי לשפה פשוטה וגמישה, מפחיתה חרדה ומקטינה התמודדות עם הבירוקרטיה. משנת 1994 ועד ינואר 2025 שימשה כיו"ר ועדת הקשר הארצית של לשכת רואי חשבון עם הביטוח הלאומי ופעילה בחקיקת הביטוח הלאומי כנציגת לשכת רואי חשבון בוועדות הכנסת. מרצה על חוק הביטוח הלאומי לארגונים וכן באקדמיה ובמסגרות מקצועיות. משלבת בהרצאות סיפורים ותובנות מייצוג של שנים רבות בביטוח הלאומי.

חלק יא - דיני עבודה

כרטיס עובד

מעסיק חייב להקפיד לקבל כרטיס עובד חתום (טופס 101) מיד עם קבלת עובד לעבודה, ובתחילת כל שנת מס. יש לקבל מהעובד בנוסף לטופס 101 החתום גם צילום תעודת זהות לרבות ספח התעודה ומסמכים הקשורים לקצבאות שהוא מקבל מהמוסד לביטוח לאומי.

חובתו של העובד היא לעדכן את המעסיק בכל שינוי בפרטיו האישיים במהלך השנה וקשור לפרטים עליהם הצהיר בטופס.

חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), תשס"ב-2002

בחודש דצמבר 2014 התקבל תיקון מספר 6 לחוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), תשס"ב-2002, אשר נקרא החל מאותו המועד "חוק הודעה לעובד ולמועמד לעבודה (תנאי עבודה והליכי מיון וקבלה לעבודה)", תשס"ב-2002 (להלן: "**חוק הודעה לעובד ולמועמד לעבודה**" או "**החוק**").

- עד קבלת התיקון לא חלה על ציבור המעסיקים חובה חוקית לפיה עליהם להודיע למועמד לעבודה על התקדמות הליכי המיון למשרה המוצעת/איוש המשרה ו/או על ההחלטה שלא לקבלו לעבודה. כפועל יוצא, פעמים רבות מאוד, מועמדים לעבודה מצאו עצמם באי וודאות גדולה, לאורך זמן ותוך שהינם חווים קושי אמיתי לכלכל את צעדיהם.
- במסגרת התיקון לחוק **הוטלו על המעסיק חובות מהותיות חדשות** שתכליתן להקל על המועמד בשלב חיפוש העבודה, ולאפשר לו לדעת "היכן הוא עומד" בכל הנוגע לקבלתו לעבודה אצל המעסיק הפוטנציאלי הספציפי.
- סעיף 3א(א) לחוק הודעה לעובד ולמועמד לעבודה קובע כי על המעסיק למסור למועמד לעבודה, אשר השתתף בהליכי מיון (הליכי מיון מוגדרים בחוק כראיון או בחינה), **הודעה בכתב אודות התקדמותם**, וזאת **אחת לחודשיים** מיום תחילת השתתפות המועמד בהליכי המיון.
- עוד נקבע במסגרת סעיף זה כי על המעסיק להודיע למועמד לעבודה **אודות אי קבלתו לעבודה**, וזאת **תוך 14 יום מהמועד בו מועמד אחר התקבל לעבודה** לגביו נערכו הליכי המיון.
- על פי התיקון לחוק, הודעות כאמור יכללו, בין היתר, את הפרטים הבאים:
 - שם המעסיק ושם המועמד לעבודה.
 - מועד תחילת הליכי המיון.
 - זהות הגורם שערך את הליכי המיון (ככל שאינו המעסיק).
 - התפקיד/משרה לגביהם נערכים הליכי המיון.

- 5.5. שמו של שולח ההודעה מטעם המעסיק ותפקידו.
6. הודעות כאמור ניתן לשלוח, על פי התיקון לחוק, גם באמצעי אלקטרוני או טכנולוגי אחר.
7. על אף האמור לעיל, מעסיקים בתחום ההסעדה, או המעסיקים לא יותר מ-25 עובדים, **אינם חייבים להודיע למועמדים לעבודה את ההודעות שבנדון**, וכך גם כאשר המדובר במשרה שתקופת העבודה המוצעת בה אינה עולה על שלושים ימים.
8. עוד ובנוסף נקבע במסגרת התיקון לחוק כי זכאות המועמד לעבודה לקבל מידע מכוחו שמצוין מעלה, באה להוסיף על זכאותו לקבלת מידע כאמור מכוח דין, צו הרחבה, הסכם קיבוצי או חוזה עבודה.
9. נזכיר כי חוק הודעה לעובד ולמועמד לעבודה מקנה לבית הדין האזורי לעבודה סמכות ייחודית לדון בהליך אזורי העוסק בהפרת הוראותיו, ובמסגרת זו לפסוק פיצוי כספי לזכות מועמד לעבודה אשר זכויותיו נפגעו, אף אם לא נגרם לו נזק ממזני, וכן לפסוק על צו עשה לתיקון ההפרה.

מספר שעות העבודה בערבי חג

סעיף 2(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה קובע: כי ביום שלפני חג, שהעובד אינו עובד בו, לא יעלה יום העבודה על 7 שעות.

במקומות בהם עובדים 5 ימי עבודה בשבוע, יום העבודה הנ"ל יהיה בן 8 שעות עבודה (בתשלום של 9 שעות), אם עובדים 6 ימים בשבוע, יום העבודה יהיה בן 7 שעות בתשלום של 8 שעות.

תשלום עבור ימי חג

עובדים חודשיים זכאים לתשלום מלוא ימי החג.

עובדים יומיים/שעתיים זכאים לתשלום ימי החג רק לאחר 3 חודשי עבודה במקום העבודה (אם לא נעדרו מהעבודה בסמוך לחג - יום לפני יום אחרי, אלא בהסכמת המעסיק).

נקבע תשלום מלא בעבור 9 ימי חג (2 ימי ראש השנה, יום כיפור, 2 ימי סוכות, 2 ימי פסח, שבועות ויום העצמאות).

עובד אינו זכאי לתשלום בגין ימי חג החלים בשבת או ביום החופשי שלו.

עבודה ביום שבת

המחיר לשעת עבודה בשבת הינו לפחות 150% ממחיר שעה רגילה.

שעות המנוחה השבועיות הן לפחות 36 שעות רצופות בשבוע, כאשר לגבי יהודי, תכלול המנוחה השבועית את יום השבת.

אסור לחייב עובד לעבוד בשעות המנוחה השבועיות.
אם העובד השלים במהלך השבוע את מכסת השעות השבועיות (42 שעות עבודה רגילות) העובד יהיה זכאי גם לגמול שעות נוספות.
הבסיס לחישוב גמול השעות הנוספות לעבודה בשבת וחג הינו שכרו המוגדל של העובד. יש לשלם לעובד גמול שעות נוספות בהתאם לחוק כאשר שכר הבסיס לחישוב גמול השעות הנוספות יעמוד על 150% מהשכר הרגיל (שעתיים ראשונות: $150\% + 25\% = 175\%$ ומהשעה השלישית ואילך: 200%).

מילואים

סעיף 41א בחוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) (להלן: "החוק") אוסר על מעסיקים לפטר עובדים בשל שירותם במילואים, בקריאה לשירות מילואים, או בשל שירות מילואים צפוי. החוק נועד להגן על משרתי מילואים מפני פיטורין וקובע כי לפיטורי עובדים כאמור נדרש אישור של ועדת תעסוקה. האיסור חל גם על עובדים המועסקים דרך קבלן כוח אדם, כפי שנקבע בתיקון משנת 2001 (סעיף 41ב).

בחוק נקבעה תקופת הגנה מפני פיטורים למשרתי מילואים - במקרה של שירות מילואים שעלה על יומיים רצופים, לא ניתן לפטר עובד במשך 30 ימים לאחר תום המילואים ובהתאם לצו הרחבה משנת 2025, עובדים ששירתו 60 ימים או יותר במצטבר במהלך שנת 2025 (או משנת 2024 שנמשכו ברצף ל-2025) מוגנים מפני פיטורים למשך 60 ימים מתום המילואים. בכל מקרה, אסור לפטר עובד כאמור במשך 60 ימים מתום השירות, אלא באישור ועדת תעסוקה ב-30 הימים הראשונים לאחר השירות ולאחר מכן באישור ועדת פיקוח במשרד הביטחון.

הריון ולידה

משך חופשת הלידה

חופשת לידה ("תקופת לידה והורות") הינה בת 26 שבועות, שרק 15 שבועות ממנה הינם בתשלום והשאר ללא תשלום.

עובדת זכאית לחופשה בת 26 שבועות אם היא מועסקת לפחות 12 חודשים באותו מקום עבודה או אצל אותו מעסיק ותהא זכאית לחופשה בת 15 שבועות אם היא מועסקת פחות מ-12 חודשים כאמור. עובדת הזכאית לחופשת לידה בת 26 שבועות רשאית לקצר את חופשת הלידה לתקופה שלא תפחת מ-15 שבועות. עובדת שרוצה לקצר את חופשת הלידה חייבת להודיע על כך למעסיקה. המעסיק לא יכול לדחות את חזרתה לעבודה ביותר משלושה שבועות.

עובדת יכולה לוותר על חלק מחופשת הלידה העולה על שישה שבועות לטובת בעלה. עובד שעבד לפחות שנה באותו מקום עבודה או אצל אותו מעסיק ואשתו זכאית לחופשת לידה בת 26 שבועות, יהיה זכאי "למלא" את חופשת הלידה של אשתו עד 26 שבועות.

בדיקות רפואיות

חוק עבודת נשים קובע את זכאותה של עובדת בהריון, להעדר במהלך ההריון, לצורך בדיקות שגרתיות (בדיקות טיפת חלב, מי שפיר וכיו"ב). היעדרויותיה של עובדת בהריון, כאמור לעיל, אינן מנוכות משכרה, ואינן נחשבות כניצול ימי מחלה. הזכות להעדר עקב בדיקות שגרתיות מותנית בכך שהעובדת עובדת שבוע עבודה מלא. עובדת אשר מועסקת עד 4 שעות עבודה ביום, זכאית להעדר 20 שעות במהלך ההריון, ועובדת אשר מועסקת מעל 4 שעות עבודה ביום, זכאית להעדר 40 שעות במהלך כל ההריון.

שעות עבודה

ניתן להעסיק עובדת בהריון בשעות נוספות, החל מהחודש החמישי להריונה, אך ורק בכפוף להסכמה בכתב של העובדת ואישור רפואי המאשר כי היא יכולה לעבוד בשעות נוספות. כמו כן, אם הודיעה העובדת למעסיקה בכתב, החל מהחודש החמישי להריונה, כי אינה מעוניינת לעבוד בלילה - לא יוכל המעסיק להעסיקה בלילות. מעסיק אף אינו רשאי להעסיק עובדת בהריון, החל מהחודש החמישי להריונה, בעבודה במנוחה השבועית.

הגנה מפני פיטורים

חל איסור מוחלט לפטר עובדת במשך כל תקופת חופשת הלידה, איסור זה יחול גם לגבי התקופה של 26 השבועות וכן בתקופה של 60 הימים שלאחר תום תקופת חופשת הלידה. לשר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ניתנה הסמכות להתיר פיטורים רק במהלך התקופה המוגנת של שישים ימים לאחר חופשת הלידה.

איסור פגיעה בהיקף משרה

קיים איסור על מעסיק לפגוע בהיקף המשרה של עובדת בהריון, באופן העלול להקטין את הכנסתה, אלא בהיתר מאת שר העבודה והרווחה. האיסור חל על עובדת אשר עבדה אצל אותו מעסיק או באותו מקום עבודה שישה חודשים לפחות.

שעת הנקה

חוק עבודת נשים קובע, כי עובדת אשר מועסקת במשרה מלאה זכאית להעדר שעה אחת ביום ללא ניכוי משכרה מתום חופשת הלידה עד תום ארבעה חודשים מאותו יום. לפיכך, עובדת תהיה זכאית לשעת הנקה במשך ארבעה חודשים מסיום 26 השבועות שנקבעו כתקופת חופשת לידה.

טיפול פוריות

סעיף 7(ג)4 לחוק עבודת נשים קובע, כי עובדת רשאית להיעדר מעבודה בתקופה שבה היא עוברת טיפולי הפריה חוץ גופית, לתקופה שאינה עולה על ארבע סדרות טיפוליות בשנה, כלומר, במקום עבודה שבו נהוג שבוע עבודה של חמישה ימים - עד שישה עשר ימים לסדרה טיפולית. במקום עבודה שבו נהוג שבוע עבודה של שישה ימים - עד עשרים ימים לסדרה טיפולית.

ההיעדרות האמורה מותרת רק בהתקיים התנאים הבאים:

1. אישר הרופא המטפל בכתב, כי הטיפול מחייב זאת.
 2. העובדת הודיעה על כך למעסיקה מראש.
- החוק מוסיף וקובע, כי דין היעדרות, כאמור, כדין היעדרות מפאת מחלה. כלומר, עובד יהיה זכאי לתשלום בגין ימי היעדרות, כאמור, רק בתנאי שעדיין צבורים לזכותו ימי מחלה. חוק עבודת נשים בעניין זה חל גם על עובד העובר טיפולי פוריות, אלא שלגביו תקופת היעדרות עקב הטיפולים לא תעלה על שנים עשר ימים בשנה.

הערה - על פי חוק עבודת נשים, חל איסור על מעסיק לפטר עובדת העוברת טיפולי הפריה חוץ גופית או עובד או עובדת העוברים טיפולי פוריות, לקראת ילדם הראשון או השני בימי היעדרם מעבודה לפי סעיף 7(ג)4 ו-7(ג)1 לחוק (כאמור לעיל, סעיפים אלה מקנים לעובדים זכות להיעדר מן העבודה לצורך טיפולי פוריות, על חשבון מכסת ימי המחלה), או במשך תקופה של 150 ימים לאחר תום ימי ההיעדרות כאמור.

שמירת הריון

היעדרות בגין שמירת הריון אינה מוגבלת בזמן ודינה כחופשה ללא תשלום, עם זאת, היעדרות זו לא תפגע בזכויות התלויות בוותק העבודה. מבטוחת הזכאית לדמי לידה מהביטוח הלאומי, זכאית במקרה של שמירת הריון, לקצבה מן הביטוח הלאומי בהתאם לתנאים שנקבעו בחוק הביטוח הלאומי. מבטוחת שהייתה בשמירת הריון תקופה שאינה עולה על 30 יום, המעסיק ישלם לה ימי מחלה וזאת כנגד מכסת ימי המחלה אותם צברה. רק במידה ולמבטוחת אושרה שמירת הריון לפחות 30 יום רצופים, תהא היא זכאית לגמלה בעד התקופה האמורה, ובעד כל תקופה נוספת של 14 ימים רצופים לפחות, בהם הייתה בשמירת הריון. שיעור הקצבה הוא שכרה הרגיל של העובדת עד למקסימום של 100% מהשכר הממוצע במשך.

היעדרות עקב הריון ולידה של בת הזוג

עובד זכאי לזקוף על חשבון תקופת המחלה הצבורה שלו, עד שבעה ימי היעדרות בשנה, בהתאם לכללים שנקבעו, בשל טיפולים או בדיקות הקשורות להריון בת זוגו, או בשל לידה של בת זוגו.

חופשת אבהות

על פי **חוק עבודת נשים** עובד יהיה רשאי להיעדר מעבודתו **עד חמישה ימים מהיום שלאחר יום הלידה** של בת זוגו, כאשר:
שלושת ימי ההיעדרות הראשונים - דינם כדין **חופשה שנתית**, ואם אין לעובד ימי חופשה המגיעים לו - כדין **חופשה ללא תשלום**;
שני ימי ההיעדרות הנותרים - כדין היעדרות מפאת **מחלה**; עובד הזכאי לדמי מחלה לפי **חוק דמי מחלה**, יראו את ימי ההיעדרות הנ"ל **כיום השני והשלישי** למחלתו.

אימוץ ילדים

סעיף 6א לחוק עבודת נשים שכותרתו "חופשת אימוץ" מחיל את מרבית הזכויות הניתנות לעובדת לאחר לידה גם, בשינויים המחויבים, על עובדת המקבלת לביתה לשם אימוץ, ילד שגילו אינו עולה על 10 שנים.

חופשת לידה

גם לעובדת המאמצת ילד ניתנת הזכות לחופשת לידה בת 14 שבועות (להלן - "החופשה העיקרית"), לרבות הזכות לפיצול והארכה של חופשת הלידה והזכות כי יופרשו לעובדת המאמצת תקבולים לקרן הפנסיה ולקרן השתלמות.

חופשה ללא תשלום

זכותה של עובדת המאמצת ילד להאריך את חופשת הלידה מעבר ל-14 שבועות, בכפוף לתנאים המפורטים בסעיף זה, דינה של חופשה כאמור היא כדין חופשה ללא תשלום.

הגבלת פיטורים

גם לגבי עובדת שאימצה ילד חל הסעיף האוסר פיטורים ומתן הודעת פיטורים לעובדת הנמצאת בחופשת לידה, במשך 60 יום מתום חופשת הלידה העיקרית ומתום החופשה ללא תשלום.
מהאמור עולה כי עובדת שקיבלה ילד לשם אימוץ ואשר גילו אינו עולה על 10 שנים זכאית על פי חוק עבודת נשים: לחופשת לידה, לחופשה ללא תשלום על פי החוק ובכפוף לתנאים הקבועים בו, כמו כן, אסור לפטר אותה בתקופת חופשת הלידה (לאחר 60 יום מתום חופשת הלידה).
מלבד הזכויות של עובדת שילדה המוחלות גם על עובדת שאימצה ילד, נקבעו בסעיף תנאים נוספים:
1. המועד ליציאה לחופשת הלידה העיקרית לאישה מאמצת יחול ביום שבו נתנה העובדת הודעה לפקיד הסעד כקבוע בסעיף 6 לחוק אימוץ ילדים וכי המועד להארכת חופשת הלידה מעבר לחופשה העיקרית יחול עם תום החופשה העיקרית.
2. בכל מקום בו נאמר "עובדת" הכוונה היא לרבות עובד. עם זאת, הסעיף מסייג את תחולתו וקובע כי אם נתקבל ילד לאימוץ על ידי שני בני הזוג, יחולו ההוראות בדבר חופשת לידה רק על אחד מהם לפי בחירתם.

התפטרות עובדת

סעיף 7 לחוק פיצויי פיטורים דן בהתפטרות עובדת שאימצה ילד. הסעיף קובע, כי עובדת שאימצה ילד (לבדה או עם בעלה) שטרם מלאו לו שלוש עשרה שנים, והתפטרה תוך 9 חודשים מיום קבלתו לאימוץ על מנת לטפל בילדה, ובלבד שניתן צו אימוץ, יראו לענין חוק זה את התפטרותה כפיטורים. החוק מוסיף וקובע, כי אין זה משנה אם צו האימוץ עצמו ניתן לפני או אחרי ההתפטרות.

מענק לידה ודמי לידה

על פי סעיף 57 לחוק הבטוח הלאומי תהא מבוטחת או אשת מבוטח שקיבלה לאימוץ ילד עד גיל 10, וכן מבוטח שאימץ לבדו ילד-זכאים למענק לידה ולדמי לידה. התנאי שנקבע על פי חוק הביטוח הלאומי לקבלת מענק לידה הינו מתן הודעה לפקיד סעד על פי הקבוע בסעיף 6 לחוק אימוץ ילדים. בנוסף, נקבע סייג על פי החוק שלא יינתן מענק לידה אם הילד המאומץ הוא ילדו של בן זוגו של המאמץ. לענין חישוב מענק הלידה וקבלת דמי לידה יראו כאילו יום הלידה של הילד המאומץ הוא היום בו ניתנה ההודעה לפקיד הסעד לפי חוק אימוץ ילדים. עצם הזכאות לקבלת דמי לידה נובעת מהעובדה, כי לעובדת מגיע תשלום דמי לידה בעד פרק הזמן שלרגל האימוץ אין היא עובדת או עוסקת במשלח ידה.

הודעה בכתב מעובד שהתפטר

יש לדרוש מעובד שהתפטר הודעה בכתב על התפטרותו ואם הוא אינו נותן הודעה כזו, יש לשלוח אליו מכתב בנוסח "רשמנו לפנינו הודעתך מיום..... על התפטרותך מהעבודה, שתיכנס לתוקף ביום.....", שכן עובדים רבים מתפטרים אך חוזרים בהם אחר כך או טוענים שפוטרו ומגישים תביעות נגד המעסיקים. יצוין, כי עובד שהתפטר אינו רשאי לחזור בו, אלא בהסכמת המעסיק, אפילו אם הוא מתחרט לפני המועד לסיום העבודה. **יש לשים לב**, אם הופקדו לעובד במסגרת סעיף 14 כספים לביטוח קצבה הכוללים בתוכם רכיב פיצויים, לא יוכל המעסיק לקבל את סכום הפיצויים חזרה, העובד יקבל אותם בכל מקרה וזאת על פי סעיף 26 לחוק פיצויי פיטורים.

חובת דיווח על תאונת עבודה

מעסיקים, שימו לב והיזהרו

משרד העבודה קונס מעסיקים שלא דיווחו לו על תאונת עבודה של עובד וזאת בהסתמך על פקודה מנדטורית משנת 1945 ובהסתמך על פס"ד מרכז רפואי סורוקה נגד מדינת ישראל מתאריך 28.5.1989.

על פי פקודת תאונות ומחלות משלוח היד (הודעה)-1945, חלה חובה על המעסיק לדווח למפקח על העבודה מטעם משרד העבודה בכל מקרה שאירעה תאונה כלשהי שמקורה בעבודתו של עובד כלשהו, ובמשך אותה עבודה והיא גורמת לאחד מאלה:

1. הביאה למותו של אותו עובד.
2. הביאה עובד להיות נטול יכולת במשך יותר משלושה ימים.

מטרת המחוקק הייתה לאפשר למפקחי העבודה לקבל בהקדם האפשרי מידע על כל תאונה, למעט תאונות קלות שגרמו לאי יכולת לעבוד פחות משלושה ימים, על מנת לחקור את נסיבותיה ולהעמיד לדין את האחראי על המחדל שגרם לה, אם אכן היה מחדל ועבירה על החוק, להדריך את הנוגעים בדבר ולהוציא צווים מתאימים, שימנעו את המשך העבודה במתקן שבו נגרמה התאונה, עד שיתוקנו הליקויים (דב"ע מ"ט/ 8-1 מרכז רפואי סורוקה נ. מדינת ישראל).

חובת ניהול פנקס שכר ותלוש שכר

סעיף 24 לחוק הגנת השכר קובע את חובת המעסיק לנהל באופן מפורט את שכר העובדים. הסעיף מפרט את כל המידע שעל המעסיק לפרט בפנקס השכר ובתלוש המשכורת שניתן לעובד. בין היתר: פרטי השכר, תקופת התשלום, מספר ימי עבודה, מספר שעות עבודה, מספר ימי חופשה וימי מחלה, השכר ששולם לפי מרכיביו, הניכויים מן השכר ופרטי הפירעון. הסעיף אינו מבחין בין העובדים, ולכן הפירוטים האמורים יבוצעו גם בעבור משכורות בעלי השליטה. הסעיף קובע גם אחריות לנושא המשרה בתאגיד וענישה למי שלא מקיימים את החוק.

הודעה מוקדמת

בהתאם לחוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות תקופת ההודעה המוקדמת הינה:

ותק בעבודה	עובד חודשי	עובד יומי/שעתי
מחודש ראשון ועד חצי שנה	1 יום לכל חודש עבודה	1 יום לכל חודש עבודה
מחודש שביעי ועד שנה (פחות יום)	6 ימים + 2.5 ימים לכל חודש עבודה	1 יום לכל חודש עבודה
שנה	חודש	14 יום
מעל שנה ופחות משנתיים	חודש	14 יום + יום נוסף לכל חודשיים עבודה בשנה זו
שנתיים	חודש	21 יום
מעל לשנתיים ופחות משלוש שנים	חודש	21 יום + יום נוסף לכל חודשיים עבודה בשנה זו
שלוש שנים	חודש	חודש

ימי חופשה שנתיים

בהתאם לחוק חופשה שנתית, זכאות חופשה שנתית מחושבת על **בסיס ימי העבודה בפועל בשנת העבודה** (ולא על בסיס חודשי).

החוק מבחין בין מצב בו התקיימו יחסי עובד מעסיק במשך כל שנת העבודה, לבין מצב בו התקיימו יחסי עובד מעסיק רק בחלק משנת העבודה.

כאשר מתקיימים יחסי עובד מעסיק, במשך כל שנת העבודה

ימי עבודה בפועל בשנת העבודה	הזכאות	אופן חישוב הזכאות
לפחות 200 יום	מלאה	----
פחות מ-200 יום	חלקית	$\frac{\text{הזכאות המלאה} \times \text{ימי עבודה בפועל}}{200}$

כאשר מתקיימים יחסי עובד מעסיק רק בחלק משנת המס

ימי עבודה בפועל בשנת העבודה	הזכאות	אופן חישוב הזכאות
לפחות 240 יום	מלאה	----
פחות מ-240 יום	חלקית	$\frac{\text{הזכאות המלאה} \times \text{ימי עבודה בפועל}}{240}$

חלק של יום חופשה לא יבוא במניין ימי החופשה.

הזכאות לחופשה שנתית לפי חוק חופשה שנתית (לא לפי הסכמים קיבוציים)

החל מ-1.7.2016 התווספו 2 ימי חופשה לכל עובד בעל ותק של עד 4 שנים.

ותק בשנים	זכאות בימים (ברוטו)	6 ימים בשבוע (נטו)	5 ימים בשבוע (נטו)
1-4	14 ימים עד ליום 30.6.16 15 ימים החל מיום 1.7.16 16 ימים החל מיום 1.1.17	12 ימים עד ליום 30.6.16 13 ימים החל מיום 1.7.16 14 ימים החל מיום 1.1.17	10 ימים עד ליום 30.6.16 11 ימים החל מיום 1.7.16 12 ימים החל מיום 1.1.17
5	16	14	12
6	18	16	14
7	21	18	15
8	22	19	16
9	23	20	17
10	24	21	18
11	25	22	19
12	26	23	20
13	27	24	20
+14	28	24	20

דמי מחלה

זכאות לדמי מחלה		
יום היעדרות	דמי מחלה	שיעור התשלום
ראשון	אין תשלום	אין תשלום
שני	מחצית דמי מחלה	50% משכר יום רגיל
שלישי	מחצית דמי מחלה	50% משכר יום רגיל
רביעי ואילך	מלוא דמי מחלה	100% משכר יום רגיל

צבירת ימי מחלה

1. חודש עבודה מלא מזכה ב-1.5 ימי מחלה.
2. חודש עבודה חלקי מזכה בחלק היחסי.
3. ניתן לצבור 90 ימי מחלה לכל היותר.

בהתאם לתקנות דמי מחלה שנקבעו בספטמבר 2024, אין צורך בחתימת רופא עבור ימי מחלה של פחות מ-4 ימים וניתן להסתפק באישור מקופת חולים שניתן להפיק גם ללא הגעה פיזית לקופת חולים.

דמי הבראה

עובד שהשלים שנת עבודה, זכאי לדמי הבראה המחושבים על פי הוותק שלו ועל פי היקף המשרה כלהלן:

מחיר יום הבראה X מס' ימי הבראה X מס' שעות עבודה רגילות בשבוע
42 (שבוע מלא)⁽¹⁾

(1) מספר שעות העבודה הרגילות בשבוע, שיש להציב בנוסחה להלן, לא יעלה על 42.

מספר ימי ההבראה (בנוסף לחופשה השנתית), לעובד במשרה מלאה (42 שעות עבודה שבועיות):

מס' ימי הבראה לכל שנת עבודה	ותק בשנים
5	בתום שנת העבודה הראשונה
6	עבור שנת העבודה השנייה והשלישית
7	עבור שנת העבודה הרביעית עד העשירית
8	עבור שנת העבודה ה-11 עד ה-15
9	עבור שנת העבודה ה-16 עד ה-19
10	עבור שנת העבודה ה-20 ואילך

התעריף ליום הבראה בסקטור הציבורי מיום 1.6.2023 הוא 471.40 ש"ח ובסקטור הפרטי מיום 1.7.2023 הוא 418 ש"ח.
בשנת 2025 (כמו גם ב-2024) יופחת ערך יום הבראה אחד מדמי ההבראה של כל עובד.

מודעה בדבר שכר מינימום

החל מה-1.4.2025 נקבע שכר המינימום במשק לסך של 6,247.67 ש"ח ברוטו לחודש למשרה מלאה ו-34.32 ש"ח לשעה.
החל מה-1.4.2024 (ועד 31.3.2025) נקבע שכר המינימום במשק לסך של 5,880 ש"ח ברוטו לחודש למשרה מלאה ו-32.30 ש"ח לשעה.

חלה חובה על מעסיקים להציג מודעה בדבר זכויות עובדים לפי חוק שכר מינימום במקום בולט לעין. אי הצגת המודעה הינה עבירה פלילית שבצידה קנס.

המודעה: המודעה תיערך לפי הנוסח שבתוספת ואולם המעסיק יעדכן את סכומי שכר המינימום שבמודעה בהתאם לעדכון לפי החוק מזמן לזמן ולא יאוחר משבעה ימים ממועד העדכון כאמור.

הצגת המודעה בדרך נוספת: מעסיק שעיקר עבודתם של עובדיו, כולם או חלקם, היא מחוץ לחצרו, ימסור את המודעה לידי עובדים אלה במועד הראשון לתשלום שכרם שחל לאחר תחילת עבודתם אצלו וכן במועד הראשון לתשלום שכרם שחל לאחר עדכון סכומי שכר המינימום לפי החוק וזאת נוסף על הצגת המודעה בדרך הקבועה בסעיף 6ב(א) לחוק.

הצגת המודעה בדרך חלופית: מעסיק המעסיק פחות מ-6 עובדים במקום העבודה רשאי להציג את המודעה באמצעות מסירתה לידי עובדיו במועד הראשון לתשלום שכרם שחל לאחר תחילת עבודתם אצלו וכן במועד הראשון לתשלום שכרם שחל לאחר עדכון סכומי שכר המינימום לפי החוק, במקום הצגתה בדרך בסעיף 6ב(א) לחוק.

פטור מהצגת מודעה: מעסיק המעסיק את עובדיו שלא לצורכי עסק, משלח יד או שירות ציבורי, פטור מחובת הצגת המודעה.

העסקת נוער בחופשות

בחופשה מותר להעסיק נוער מגיל 14. כל נער ונערה חייבים להיות מצוידים באישור רפואי ובפנקס עבודה. נער או נערה מוגבלים לעבודת 8 שעות ביום (אף אם המפעל עובד 9 שעות) ולא יותר מ-40 שעות בשבוע. אין להעסיקם בשעות נוספות, בלילה ובשבת. קיימות הגבלות רבות לעבודת נוער, כולל

איסורים על העסקה בתהליכי ייצור שונים. יש לזכור, כי גם לגבי נוער קיימת חובת תשלום שכר מינימום (לפי הגיל) וכן חובת תשלום החזר נסיעות לעבודה. בתקנות עבודת נוער (בדיקות רפואיות) התש"ס-2000 נקבע, כי נער לא יעבוד אלא אם נבדק בבדיקה רפואית ורופא המשפחה נתן אישור רפואי להעסקתו. על המעסיק מוטלת החובה להפנות את הנער לבדיקות והזמן הנדרש לבדיקות יחשב לנער כחלק משעות העבודה.

בתיקון לתקנות עבודת נוער נקבע עוד, כי על המעסיק לנהל פנקס שבו ירשמו ביחס לכל נער העובד אצלו הפרטים הבאים:

1. שמו המלא ושם אביו וכן כתובתו.
2. אם לנער יש תעודת זהות, את מספרה.
3. מספר פנקס העבודה של הנער.
4. תאריך הלידה.
5. תאריך התחלת העבודה.
6. פרוט מדויק של מסגרת יום העבודה, כולל הפסקות, של שבוע העבודה וכן רישום נוכחות סדיר הכולל שעות עבודה בפועל והפסקות, רישום כאמור שלא באמצעים דיגיטליים או אלקטרוניים יהיה חתום מידי יום בידי הנער ומאושר בחתימת אחראי שמונה על ידי המעסיק.
7. מועדי חופשה שנתית וימי מחלה.
8. התאריך בו חדל הנער לעבוד.

צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק

צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק המחייב את המעסיקים לבטח את העובדים בפנסיה מקיפה. לפחות עד לשכר בגובה השכר הממוצע במשק ולפי מדרגות אחוזי הפרשה שמסתכמים החל משנת 2017 ב-18.5% כמפורט בטבלה בדף הבא.

הצו חל על כלל העובדים במשק, למעט מי שיש לו הסדר פנסיה מייב. מעסיק אשר אינו מקיים את הצו נוטל על עצמו סיכון גדול כך שבמקרה אירוע של נכות או מוות לעובד - יכול שייקבע כי המעסיק יאלץ להיכנס לנעליו של המבטח ולשלם כל מה שאמור היה לשלם המבטח (קרן הפנסיה ו/או חברת הביטוח).

עובד שמתחיל לעבוד ואין לו ביטוח פנסיוני פעיל ממקום העבודה הקודם יהיה זכאי להפרשות הפנסיה בתום 6 חודשי עבודה מהיום בו התחיל לעבוד ולא רטרואקטיבית. אם היה לעובד הסדר פנסיה במקום עבודתו הקודם, ביצוע ההפרשות לגביו יחל לאחר 3 חודשי עבודה או בתום שנת המס, המוקדם מביניהם, רטרואקטיבית למועד תחילת עבודתו.

תשלומי המעסיק לפיצויים יבואו במקום תשלום פיצויי פיטורים בהתאם לסעיף 14 בחוק פיצויי פיטורים רק בגין השכר, התקופות והשיעורים שבגינם נעשתה ההפרשה לפיצויים בהתאם לצו.

הצו אינו חל על:

1. עובדים שמתחת לגיל 21 שנים לעובד ו-20 שנים לעובדת.
2. עובדים שפרשו מעבודתם, לאחר גיל הפרישה ומקבלים קצבה שאינה מביטוח לאומי.
3. עובדים להם הסדר פנסיוני או עובדים הזכאים להסדר פנסיוני מכוח עבודתם.

שיעורי ההפקדות בתקופת המעבר משנת 2008 היו כדלקמן:

סה"כ	הפרשות המעביד לפיצויים	הפרשות המעביד	הפרשות העובד	
%	%	%	%	
2.5	0.834	0.833	0.833	1.1.2008
5.0	1.680	1.660	1.660	1.1.2009
7.5	2.500	2.500	2.500	1.1.2010
10.0	3.340	3.330	3.330	1.1.2011
12.5	4.180	4.160	4.160	1.1.2012
15.0	5.000	5.000	5.000	1.1.2013
17.5	6.000	6.000	5.500	1.1.2014
17.5	6.000	6.000	5.500	1.1.2015
18.0	6.000	6.250	5.750	1.7.2016
18.5	6.000	6.500	6.000	1.1.2017 ואילך

נספח 1 - גיליון ספירת מלאי

במחשן / בחנות / בעסק בכתובת _____

העברה לדף מספר _____ סה"כ

שם	חתימה	שם	חתימה

נספח 2 - גיליון ספירת קופה

שם העסק _____ תאריך הספירה _____ דף _____

מס' סד'	מספר ההמחאה	שם החותם	שם המסב האחרון	שם הבנק	מועד הפרעון	סכום
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
13.						
14.						
15.						

העברה לדף מס' _____

מזומן בקופה	
כרטיסי אשראי	

עורך ספירת הקופה:

שם ושם משפחה _____ חתימה _____

נספח 3 - פירוט מספר הקילומטרים בתחילת השנה ובסופה

שנת מס _____

שם הנישום _____

מס' סד'	מספר רישוי	תיאור הרכב	סוג רכב פ/מ	תאריך רכישה (*)	מס' הק"מ בתחילת השנה או ביום הרכישה	תאריך מכירה (**)	מס' הק"מ בסוף השנה או ביום המכירה	סה"כ מס' הק"מ במשך השנה (עפ"י המונה)
1.			פ/מ					
2.			פ/מ					
3.			פ/מ					
4.			פ/מ					
5.			פ/מ					
6.			פ/מ					
7.			פ/מ					
8.			פ/מ					
9.			פ/מ					
10.			פ/מ					

(פ) פרטי.

(מ) מסחרי.

(*) אם הרכב נרכש במהלך שנת המס.

(**) אם הרכב נמכר במהלך שנת המס.

חתימה וחותמת

תפקיד

שם ממלא הטופס

נספח 4 - דוח נסיעה לחו"ל

שנת 2025

שם החברה _____				
שם הנסע:		תפקידו:		
מטרת הנסיעה:		דולר יציג:		
ארץ היעד:		מטבע:		שע"ח לדולר:
תאריך יציאה:		תאריך חזרה:		סה"כ ימי שהייה:
הוצאות		סה"כ הוצאה		
כרטיס טיסה (עד מחיר טיסה במחלקת תיירים/עסקים)	מיסי נמל ואחרים	רכב שכור (קבלות) עד \$78 ליום	הוצאות לינה עד שבע לינות ראשונות: עד \$355 ללינה. תאריך: מ _____ עד _____ ל _____ לינות שולם \$ _____	עד 83 לינות נוספים: עד \$266 - \$156 לפי הסבר * תאריך: מ _____ עד _____ ל _____ לינות שולם \$ _____
הוצאות שהייה אחרות ללא קבלות כשנדרשו הוצאות לינה: ימים * \$100 ליום	כשלא נדרשו הוצאות לינה: ימים * \$167 ליום	הוצאות אחרות		
סה"כ ההוצאה				

- אם שולם סך של מעל ל- \$156 ללינה (לפי קבלות) יותר כהוצאה סכום בשיעור של 75% ולא יותר מ- \$266 ללינה.
- בנסיעה העולה על 90 לינות מותרות מלוא הוצאות הלינה אך לא יותר מ- \$156 ללינה.
- לגבי נסיעות לאוסטרליה, אוסטרליה, איטליה, איסלנד, אירלנד, אנגולה, בלגיה, בריטניה, גרמניה, דובאי, דנמרק, הולנד, הונג-קונג, טיוואן, יוון, יפן, לוקסמבורג, נורווגיה, ספרד, עומאן, פינלנד, צרפת, קטאר, קוריאה, קמרון, קנדה, שבדיה ושווייץ - ניתן להגדיל את הוצאות הלינה והשהייה בהן ב- 25%.

תאריך	חתימת הנסע	חתימת המנהל
-------	------------	-------------